Brukerundersøkelse i Lyngsalpan landskapsvernområde sommeren 2017

Analyser gjennomført av Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet på vegne av verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde

oslo economics

NORD universitet

Om Oslo Economics og Ole Jakob Sørensen

Oslo Economics er et analyse- og rådgivningsmiljø med ansatte som har bakgrunn fra offentlig forvaltning og ulike forsknings- og analysemiljøer. Vi tilbyr innsikt og analyse basert på fagkompetanse og metodekunnskap.

Ole Jakob Sørensen er dosent i naturforvaltning ved Nord universitet. Han har gjennom relevant utdanning og akademisk forsknings- og utredningsarbeid opparbeidet seg kompetanse på norsk naturforvaltning. Han har undervist i naturforvaltningsfag ved HiNT og Nord universitetet i en årrekke.

Om brukerundersøkelser i verneområder

Det er en nasjonal målsetning at alle nasjonalparker og større landskapsvernområder skal ha utarbeidet sin egen besøksstrategi innen 2021. I forbindelse med dette arbeidet er det ønskelig at det gjennomføres brukerundersøkelser hvor det hentes inn mer informasjon om de besøkendes bruk og holdninger til det enkelte verneområde. Oslo Economics, i samarbeid med dosent Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet, har rammeavtale med Miljødirektoratet om utarbeidelse av brukerundersøkelser i verneområder.

Brukerundersøkelse i Lyngsalpan landskapsvernområde sommeren 2017/nummer 2018-6
© Oslo Economics, 5. mars 2018
Kontaktperson:
Jostein Skaar / Partner
jsk@osloeconomics.no, Tel. 959 33 827
Forsidebilde: iStockphoto.com

Innhold

Forord 5

1. Oppsummering 6

2. Innledning 8

2.1 Lyngsalpan Landskapsvernområde 8

2.2 Formål 8

3. Metode, gjennomføring og materiale 9

3.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser 9

3.2 Selvregistreringskasser i Lyngsalpan landskapsvernområde 10

3.3 Ferdselstellere 13

3.4 Etterundersøkelse 14

3.5 Representativitet etterundersøkelse versus selvregistreringskort 15

4. Indikatorsett for Lyngsalpan landskapsvernområde 16

5. Om brukerne – hvem er de? 17

5.1 Informasjon om kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted 17

5.2 Friluftslivserfaring og friluftslivsinteresse 19

5.3 Turfølget 21

5.4 Tidligere besøk og kjennskap til Lyngsalpan 22

5.5 Brukernes motiv for å besøke Lyngsalpan 24

5.6 Idealområde og purisme 25

6. Bruken av området 29

6.1 Romlig bruk 29

6.2 Bruk av sti og terreng 32

6.3 Besøk i Lyngsalpan siste år 32

6.4 Type bruk 33

6.5 Tid i landskapsvernområdet og overnatting 35

6.6 Lyngsalpan som besøksmål 37

7. Informasjon og bruk av sosiale medier 40

7.1 Informasjonsinnhenting og foretrukket informasjon 40

7.2 Bruk av sosiale medier 43

8. Opplevelse av dagens tilstand i Lyngsalpan 45

8.1 Lyngsalpan som landskapsvern- og villmarksområde 45

8.2 Forstyrrende opplevelser 47

9. Synspunkt på forvaltning og tilrettelegging 48

10. Sammenligning av innfallsportene 52

10.1 Indikatortabell for alle innfallsportene 52

10.2 Utvalgte indikatorer 53

11. Sammenfatning og drøfting **60**

12. Referanser **62**

13. Vedlegg **63**

13.1 Selvregistreringsundersøkelse 63

13.2 Etterundersøkelse 66

Forord

I årene frem mot 2021 skal det gjøres en nasjonal innsats for å styrke besøksforvaltningen i Norges nasjonalparker og landskapsvernområder. I dette arbeidet er det behov for å få innspill fra brukerne av verneområdene på hvordan de opplever naturområdet og forvaltningen av området. Det er videre et behov for å lære mer om sammensetningen på besøksgruppen; hvor kommer de besøkende fra, hva slags type naturopplevelser søker de og hvor lenge oppholder de seg i verneområdet? Dette er forsøkt besvart gjennom brukerundersøkelser.

Denne rapporten oppsummerer resultatene fra en brukerundersøkelse i Lyngsalpan landskapsvernområde sommeren 2017. Formålet med rapporten er å få et bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av Lyngsalpan landskapsvernområde. Funnene fra denne brukerundersøkelsen skal inngå som grunnlag for å utarbeide en besøksstrategi for landskapsvernområdet.

Oslo Economics og dosent Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet har analysert dataene fra brukerundersøkelsen. Vi vil rette en takk til Miljødirektoratet for at de har gitt oss muligheten til å gjennomføre dette oppdraget. Vi er svært takknemlige for at samarbeidet med Miljødirektoratet og Lyngsalpan verneområdestyre har fungert så godt som det har gjort. Takk også til Norsk institutt for naturforskning (NINA) for bidrag under arbeidet med spørreundersøkelsen og denne rapporten.

Denne rapporten er utarbeidet av Eyvind Søraa, Gjermund Lien, Ole Jakob Sørensen og Ragnhild Haugli Bråten.

Oslo, 22. Februar 2018

Ragnhild Haugli Bråten
Prosjektleder

1. Oppsummering

Sommeren 2017 ble det gjennomført en brukerundersøkelse i Lyngsalpan landskapsvernområde. Målet med denne undersøkelsen var å tilegne seg ny og relevant kunnskap om bruken av Lyngsalpan landskapsvernområde. Det ble hentet inn informasjon ved hjelp av kortfattede selvregistreringskort utplassert ved innfallsportene og populære rasteplasser i verneområdet, ferdselstellere på utvalgte stier og en oppfølgende, web-basert spørreundersøkelse. Det ble samlet inn svar fra 1584 brukere fra selvregistreringskassene og 184 svar fra etterundersøkelsen. Totalt var det plassert ut 10 svarkasser i Lyngsalpan landskapsvernområde.

I Tabell 1-1 vises nøkkelinformasjon om de besøkende til Lyngsalpan som har deltatt på brukerundersøkelsen. Det er en ganske stor andel av de besøkende som er bosatt i kommunene hvor Lyngsalpan ligger (35 %), men det er også en veldig høy andel utlendinger som kommer til Lyngsalpan (49 %), blant de verneområdene som er undersøkt med høyest andel utlendinger. Det er registrert besøkende fra 29 andre land enn Norge, mange fra Tyskland (27 %[1]), Finland (27 %) og Frankrike (13 %).

Det er en relativt liten andel som går på turer som varer over flere dager. Av de spurte respondentene er det 18 prosent som har oppgitt at de har vært på en tur med varighet over én dag. Antageligvis er den reelle andelen lavere, fordi noen respondenter kan ha tolket spørsmålet som hvor mange dager de oppholdt seg i nærheten av Lyngsalpan, også utenfor landskapsvernområdet. Også den gjennomsnittlige lengden på flerdagsturer farges nok til en viss grad av tolkningen av spørsmålet, og siden det er relativt få svar som inngår i beregningen av gjennomsnittslengden er det nok usikkerhet om dette tallet. Den gjennomsnittlige varigheten på dagsturer bør ha mindre usikkerhet heftet ved seg, fordi spørsmålet gir mindre rom for ulik tolkning og antallet svar er flere.

Tabell 1-1: Nøkkelinformasjon om respondentene i Lyngsalpan landskapsvernområde

Antall respondenter: 1584 i selvregistreringsundersøkelsen / 184 i etterundersøkelsen			
Andel nordmenn (n=1526)	51 %	Antall nasjonaliteter (ikke inkl. norsk)	27
Andel førstegangsbesøkende (n=1529)	49 %	Lokalt bosatte (Balsfjord, Lyngen, Storfjord eller Tromsø) (n=1526)	35 %
Andel med barn i turfølget (n=1575)	18 %	Andel på flerdagstur (n=1455)	18 %
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=1248)	4,7	Andel som overnatter i Lyngsalpan* (n=184)	69,6 %
Varighet flerdagstur (gj.snitt dager) (n=266)	3,6	Andel som er med på organisert tur (n=1577)	2 %
Andel som går både på og utenfor sti (n=184)	66 %	Andel som går bare på sti (n=184)	33 %
Kvinneandel (n=1575)	52 %	Andel som kun går utenfor sti (n=184)	0,5 %
Andel lav-purister (n=1203)	58 %	Andel mellom-purister (n=1203)	29 %
Andel høy-purister (n=1203)	13 %	Gjennomsnittsalder (n=1508)	43,9

***Spørsmålet er antageligvis tolket til å også omfatte overnatting nede ved sjøen, utenfor landskapsvernområdet**

Respondentene i selvregistreringsundersøkelsen har svart på hvor viktige ulike kvaliteter er når de ser for seg sitt idealområde. Vurderingene av disse spørsmålene er satt sammen til en skala som viser de besøkendes purismegrad. Skalaen gir en enkel vurdering av hvor opptatt turgåere er av å finne lite eller mye tilrettelegging i områdene hvor de ferdes, og hvor opptatt de er av å komme seg utenfor allfarvei, dit hvor det er få spor etter andre turgåere. Lavpurister er de som ønsker mye tilrettelegging og synes det er hyggelig å møte andre mennesker på tur, mens høypurister setter pris på lite tilrettelegging og muligheter til å ferdes uforstyrret fra andre mennesker. Besøksgruppen til Lyngsalpan består hovedsakelig av lavpurister (58 %). Vi ser at lavpurister som oftest er i flertall i brukerundersøkelser for andre verneområder også. Videre er 29 prosent definert som mellompurister og 13 prosent av respondentene er høypurister.

[1] 27 prosent av de utenlandske besøkende var tyske.

I Lyngsalpan landskapsvernområde ser det ut til at det kommer relativt mange besøkende som er på jakt etter uberørt natur og det rene friluftslivet. Det er en ganske stor andel høy- og mellompurister sammenliknet med mange andre verneområder og turistgrupper som er kartlagt. Dette kan nok delvis ha sammenheng med at det er mange utlendinger i Lyngsalpan, som er kjent for å være mer puristiske enn nordmenn.

Etterundersøkelsen gir mer detaljert informasjon om respondentenes bakgrunn og besøket deres i Lyngsalpan. Det er imidlertid kun i overkant 10 prosent av respondentene i selvregistreringsundersøkelsen som har svart på etterundersøkelsen. Dette kan resultere i skjevhet i sammensetningen av respondenter i etterundersøkelsen, og gi svar som ikke er representative for alle besøkende i Lyngsalpan. Vi har sammenliknet utvalgte indikatorer fra selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen for å vurdere hvor godt samsvaret er. Vår vurdering er at for de fleste indikatorer ser det ut til å være rimelig godt samsvar

Vernestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde har laget en tiltaksplan for perioden 2016-2019, som senere skal bli en del av forvaltningsplanen og besøksstrategien som er under utarbeidelse. I tiltaksplanen beskrives status på tiltak som er iverksatt og planlagte tiltak i et fireårsperspektiv. Vernestyret har definert fem innfallsporter som prioriteres for tiltak. Det virker å være godt samsvar mellom innfallsportene vernestyret har definert og hvilke innfallsporter som har størst besøk målt i utfylte skjema i selvregistreringsundersøkelsen. Dette gjelder spesielt Lyngstuva, Steindalen, Sørlenangsbotn og Lyngsdalen. Tiltakene som gis oppmerksomhet i tiltaksplanen, som tilrettelegging av parkeringsplasser, toalett og søppelhåndtering, samt merking av stier og etablering av bruer over elver, samsvarer også godt med ønskene fra de besøkende som er kartlagt i denne undersøkelsen.

2. Innledning

2.1 Lyngsalpan Landskapsvernområde

Lyngsalpan landskapsvernområde er et fjellområde på 961,2 kvadratkilometer i Troms. Verneområdet ligger i kommunene Lyngen, Tromsø, Storfjord og Balsfjord. Formålsparagrafen i verneforskriften for Lyngsalpan fastsatt 20. februar 2004 sier:

> *Formålet med landskapsvernområdet er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de kulturminner og den kulturpåvirkning som preger landskapet.*
>
> *Allmennheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.*
>
> *Ivaretakelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.*

Lyngsalpan er kjent for sine bratte tinder i nær tilknytning til kystnær natur. Selve Lyngsalpan ligger på Lyngenhalvøya og her finnes det i alt 140 isbreer med et samlet areal på nærmere 100 kvadratkilometer. I Lyngsalpan ligger også det høyeste fjellet i Troms; Jiehkkevárri med sine 1834 meter over havet. Det alpine landskapet som en finner i Lyngen tiltrekker seg en rekke skikjørere og snowboardere på vinterstid og klatrere på sommerstid. I lavlandet finnes det en rekke alternativer for kortere og mindre strabasiøse fjellturer. Her er det også trange daler som det er forholdsvis lett å ta seg fram i.

I de mest alpine fjellområdene er dyre- og plantelivet relativt fattig. Imidlertid er fuglelivet rikt og variert i de mer lavtliggende dalene og skogsområdene. Her finnes en svært variert rovfuglbestand. Videre er det sommerbeite for tamrein i området og det er ikke uvanlig å observere elg i Lyngsalpan. Fjellvannene i området gir også gode muligheter til fiske av ørret og røye.

Det finnes en rekke kulturminner i Lyngsalpan som vitner om både samisk, kvensk og norsk kultur og historie. Opprinnelig livnærte bosettere i området seg av en kombinasjon av landbruk og fiske. I dag er det satt opp flere skilt som informerer om kulturminnene som finnes i området.

På Lyngenhalvøya, men utenfor Lyngsalpan landskapsvernområde, finner man også Sør-Lenangsbotn naturreservat, Stormyra naturreservat, Karnes naturreservat, Lakselvbukt naturreservat og Faueldalen naturreservat. I tillegg ligger Årøyholmen landskapsvernområde i fjorden rett utenfor Lyngenhalvøya. Sistnevnte landskapsvernområde er vernet for å hegne om dyrelivet som finnes på Årøya.

2.2 Formål

Det er tidligere blitt gjennomført få undersøkelser som forsøker å avdekke bruken av Lyngsalpan landskapsvernområde. Av den grunn er kunnskapen knyttet til bruk, samt brukernes preferanser og holdninger til verneområdet, mangelfull. Denne rapporten har til hensikt å øke kunnskapen om bruken av området. Dette vil være viktige bidrag til videre forvaltning og arbeidet med å utvikle en besøksstrategi for landskapsvernområdet. Det er utarbeidet en prosjektplan for besøksstrategien for Lyngsalpan, som inkluderer undersøkelse av besøk og bruk av Lyngsalpan landskapsvernområde (Lyngsalpan verneområdestyre, 2016).

3. Metode, gjennomføring og materiale

I utarbeidelsen av denne rapporten tar vi utgangspunkt i spørreundersøkelser for å kartlegge bruk av landskapsvernområdet og holdninger til området. I tillegg er det plassert ut ferdselstellere for å kartlegge ferdsel i aktuelle områder i løpet av sommeren 2017. Data fra ferdselstellere vil benyttes som et supplement til spørreundersøkelsen og gir en indikasjon på hvor mange som har valgt å fylle ut selvregistreringsskjema av de som ferdet i området i den aktuelle perioden.

Vi benytter data fra en todelt spørreundersøkelse. Den første undersøkelsen ble gjennomført sommeren 2017, mer spesifikt fra slutten av juni 2017 til starten av oktober samme år. Dette var en undersøkelse hvor de besøkende i landskapsvernområdet fylte ut et skjema ved hjelp av penn og papir (selvregistrering). På slutten av denne undersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi en e-postadresse hvis de ønsket å delta i en oppfølgende og mer detaljert web-undersøkelse høsten 2017. Web-undersøkelsen hadde til hensikt å skaffe enda mer detaljert informasjon om de besøkende, deres bruk av området og preferanser knyttet til tilrettelegging. Både selvregistreringsundersøkelsen og web-undersøkelsen tok utgangspunkt i tidligere brukerundersøkelser som er gjennomført for andre verneområder. På den måten har det vært mulig å sammenlikne svarene fra denne brukerundersøkelsen med resultater fra lignende undersøkelser som er gjennomført i andre verneområder. Det har allikevel vært behov for å gjøre enkelte tilpasninger av undersøkelsen for å ta hensyn til de forholdene og særtrekkene som finnes i Lyngsalpan. Dette er gjort i samråd med forvalter i Lyngsalpan landskapsvernområde. Det er utenfor vårt mandat å gjøre omfattende sammenlikninger med andre områder. Imidlertid har det vært nyttig å gjøre enkelte komparative analyser innenfor enkelte temaområder.

Det er forvalter av landskapsvernområdet som har hatt ansvaret for å velge lokaliteter for plassering av svarkassene, samt montere svarkassene og gjøre ettersyn med dem. Montering og drift av ferdselstellere har blitt gjort av Ishavskysten friluftsråd og Miljødirektoratet/Statens naturoppsyn. Oslo Economics og dosent Ole Jakob Sørensen ved Nord universitet har hatt det vitenskapelige ansvaret for behandling, analyse og presentasjon av dataene som er samlet inn fra spørreundersøkelsene og ferdselstellere.

3.1 Spørreskjemaer i selvregistreringskasser

Det har tidligere blitt gjennomført tilsvarende brukerundersøkelser i andre verneområder. Dette inkluderer blant annet rapporter utført av Marit Vorkinn i Fylkesmannen i Oppland for Langsua nasjonalpark (2016a) og NINA sine brukerundersøkelser som inngår i rammeavtalen deres med Miljødirektoratet. Metodikken som benyttes i brukerundersøkelser er således utprøvd og en kjenner godt til styrker og svakheter ved denne. Den største fordelen med selvregistreringskasser er at det er en forholdsvis ressurseffektiv metode for å få samlet inn data for større områder og over lengre tid (Wold & Selvaag, 2017). Svarkassene blir plassert ut ved de viktigste innfallsportene til landskapsvernområdet. Eksakt avstand fra parkeringsplasser og naturlige startsteder til svarkassene vil kunne variere ut ifra lokale forhold. Dette fordi synlighet, underlag og pausefasiliteter ved svarkassene er forhold som spiller inn på hvor mange som deltar på undersøkelsen.

Svakhetene ved denne metoden er at den tar utgangspunkt i at besøkende følger faste ferdselsmønstre og går på stiene. En risikerer dermed å utelate alle som ferdes utenom stier og veier. En annen svakhet er bortfallsprosenten som i tilsvarende undersøkelser har vært stor. Dette er personer som passerer svarkassen uten å fylle ut skjema. Bortfallsprosenten er blant annet dokumentert til å være høy under en brukerundersøkelse i Fulufjället nasjonalpark (Fredman et al., 2009). NINA har også erfaringer med at bortfallsprosenten kan variere mye mellom ulike områder uten at en vet helt hvorfor (Wold & Selvaag, 2017). En bortfallstudie gjennomført i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark viser at lokalt bosatte i mindre grad enn tilreisende besøkende velger å fylle ut svarskjemaet (Kaxrud Wilberg, 2010). Med en høy bortfallsprosent kan en ikke vite om respondentene representerer den sanne sammensetningen av karakteristikker og holdninger til besøksgruppa i verneområdet.

Totalt var det 11 spørsmål som den besøkende var bedt å fylle ut. Disse kunne besvares på norsk, engelsk og tysk. De fleste spørsmålene var utformet med avkrysningssvar, men det var også enkelte kortsvarmuligheter. Spørsmålene i denne undersøkelsen kan hovedsakelig deles i tre ulike grupper:

- En del hadde til hensikt å bli bedre kjent med de besøkende
  - Her ble det stilt spørsmål om bosted, alder, om de har besøkt området tidligere osv.

- En annen del av undersøkelsen kartla mer om turen som den enkelte respondent gjennomførte da han/hun besvarte spørreundersøkelsen
  - Her ble det stilt spørsmål om formålet med turen, varighet, gruppestørrelse, hvorvidt det er en organisert tur osv.
- Den siste delen av spørreundersøkelsen bidrar til å finne ut om de besøkende er fornøyde med tilretteleggingen slik den er i dag, samt hva de opplever som den optimale tilretteleggingen hvis de selv skulle kunne bestemme:
  - Her er det stilt spørsmål om de er fornøyd med forvaltningen generelt og tilrettelegging for friluftslivutøverne i området. Videre ble det stilt en rekke hypotetiske spørsmål om respondentens «idealområde» og hvorvidt dette området inkluderte en rekke ulike tiltak.

Helt til slutt ble respondentene oppfordret til å oppgi mailadressen sin hvis de kunne tenke seg å delta i en oppfølgende web-undersøkelse.

3.2 Selvregistreringskasser i Lyngsalpan landskapsvernområde

Totalt ble det plassert ut 10 svarkasser i Lyngsalpan landskapsvernområde sommeren 2017. Svarkassene var plassert ved strategiske plasser langs stier; ved naturlige stoppesteder, ved utflating etter stigning på sti og i nærheten av fjelltrimposter og turmål. Svarkassene var alle utstyrt med en frontplakat som oppfordret de passerende til å stoppe og svare på undersøkelsen. På innsiden av svarkassen var det plassert et skriv som ga informasjon om undersøkelsen (Figur 3-1). Denne informasjonen var gitt på tre ulike språk; norsk, engelsk og tysk. I svarkassen lå svarskjemaene på de samme tre språkene samt nødvendig materiell for å utføre undersøkelsen. Utfylte svarskjemaer ble puttet i en tilhørende postkasse på undersiden av kassen. Alle frontplakater og skriftlig materiell i svarkassene ble laminert for å tåle vær og vind.

Figur 3-1: Selvregistreringskasse i Faueldalen sommeren 2017

Kilde: Foto mottatt av Oddrun Skjemstad

Det ble gjennomført ettersyn med kassene i perioden de sto ute. Ettersynet inkluderte tømming av svarkassene og etterfylling av skjemaene. I tillegg så en til at alle plakater, informasjon og materiell var på plass. Enkelte kasser ble tømt tre ganger i perioden de sto ute. Dette var kasser i de mest populære turområdene. De antatt minst brukte kassene ble tømt kun én gang. Ettersynet gjorde at svarkassene fungerte godt gjennom hele perioden. I Tabell 3-1 presenterer vi svarkassenes plassering og i Figur 3-2 vises plasseringene av selvregistreringskasser i et kart over Lyngsalpan.

Tabell 3-1; Plassering av selvregistreringskasser i Lyngsalpan

Lokalitet (ved lokaliteter merket * var det også utplassert ferdselstellere)
1. Lyngstua: Denne svarkassen er plassert 2.3 km. fra p-plass. Kassen var satt opp ved et populært punkt som alle som går i området passerer. I løpet av sommeren går flere tusen i området fra Russelv – Lyngstuva. Det ble høsten 2016 laget ny parkeringsplass med toalett i området. Toalettet ble tatt i bruk mars 2017. Det er også en turbok som besøkende kan skrive seg inn i området.
2. Sørlenangsbotn/Blåisvatnet*: Denne svarkassen ligger i kort nærhet til parkeringsplassen ved Sørlenangsbotn. I dette området finnes Blåisvatnet. Dette var tidligere en «bevart hemmelighet». Besøket har eksplodert til dette området etter at verneområdestyret etablerte parkeringsplass med toalettfasiliteter og merket stien. Det er også mye besøk ved Aspevatnet hvor det finnes en gapahuk og en turbok som folk kan skrive seg inn i. Det ble hengt opp en optisk teller på stien i 2016. Kassen er plassert 250 meter fra p-plass
3. Fastdalen: Svarkassen er plassert ved stien til den åpne bygdelagshytta, Goalborrihytta. Det er også en sti gjennom fjellmassivet fra Fastdalen, gjennom Stortinddalen og til Svensby. Plassering fanger opp alle som går til hytta og videre opp i dalførene. Verneområdestyret har ikke foretatt tilrettelegging her, men på Goalborrihytta finner man en turtrimkasse. Kassen er plassert 2 km. fra p-plass.
4. Kvalvikdalen: I Kvavikdalen finner man den åpne bygdelagshytta Sjollihytta, hvor det er en trimkasse. I tillegg er det merket sti opp til Oksen som er et utkikkspunkt, og en del av «fjelltrim» Lyngen. Ved stiens begynnelse er det gapahuk og bålplass som er tilrettelagt av bygdelaget. Kassen er plassert på en del av stien hvor de fleste føler for å ta en liten pustepause, og den var plassert 1,5 km. fra p-plass.
5. Lyngsdalen: Svarkassen var plassert ca. 1 meter fra stien. Dette er en plassering som alle som går opp eller ned dalen på denne siden av elva passerer. Det er også et fint sted å ta en pause før stien blir smalere og brattere et lite parti. I Lyngsdalen er det etablert parkering med toalettmuligheter ved Furustua på Furuflaten. har også bidratt med midler til to gangbruer over Lyngsdalselva i dette området. Kassen er plassert 4 km. fra p-plass.
6. Faueldalen: Faueldalen naturreservat ligger kloss inntil Lyngsalpan landskapsvernområde, og forvaltes også av verneområdestyret. Det er mye utfart i dette området, og det går flere stier til området. Kassen er plassert like ved stien etter en bakke, se Figur 3-1. Kassen er plassert 300 meter fra p-plass.
7. Goverdalen: Kassen er plassert ved siden av en skogsvei i Goverdalen i Tromsø kommune. Dette er oppfartsområdet til fylkets høyeste fjell, Jiehkkévarri. Forvaltningsmyndigheten i området er usikre på om besøkende også går opp Goverdalen på andre siden av elva. Kassen er plassert 2 km. fra p-plass.
8. Piggtindskaret: Kassen er plassert ved sti gjennom fjellmassivet fra Lakselvdalen og Oteren. Disse skarene har vært brukt som ferdselsvei til alle tider. Denne turen er en del av Balsfjord kommunes merkede stier i området, et samarbeid med «Din tur». Dette er også innfallsport til fjelltoppen Piggtind.
9. Elvevolldalen: Svarkassen sto plassert like etter en bakke hvor det er naturlig med en pause, like ved stien. Verneområdestyret har bidratt med klopping og bygging av broer i dette området. Dette regnes som et flott område for en rundtur, men det er også mulig å gå gjennom fjellmassivet, via Langdalen til Lakselvdalen. Her er det også et par topper som inngår i Storfjord kommunes turtrim. Kassen er plassert 2,5 km. fra p-plass.
10. Steindalen*: Svarkassen var plassert like ved stien og rett før oppstigning. Naturlig å ta en pause ved opp- eller nedtur. Omtrent all ferdsel i dalen passerer dette punktet. Steindalen er en ganske mye besøkt dal. Her kan man enklest, og raskest, komme seg til en isbre i Lyngsalpanmassivet. Hele dalen er som en lærebok i geologi og kvartærgeologi og det er laget informasjon om geologien i området. Det er en reiselivsbedrift i umiddelbar nærhet til innfallsporten. Det er gjort avtale med dem om å holde toalett åpent for alle som ferdes i området. I juli 2016 ble det gravd ned en matte-teller i stien. Kassen er plassert ca. 1 km. fra p-plass.

Figur 3-2: Kart med lokaliteter der selvregistreringskasser var plassert ut

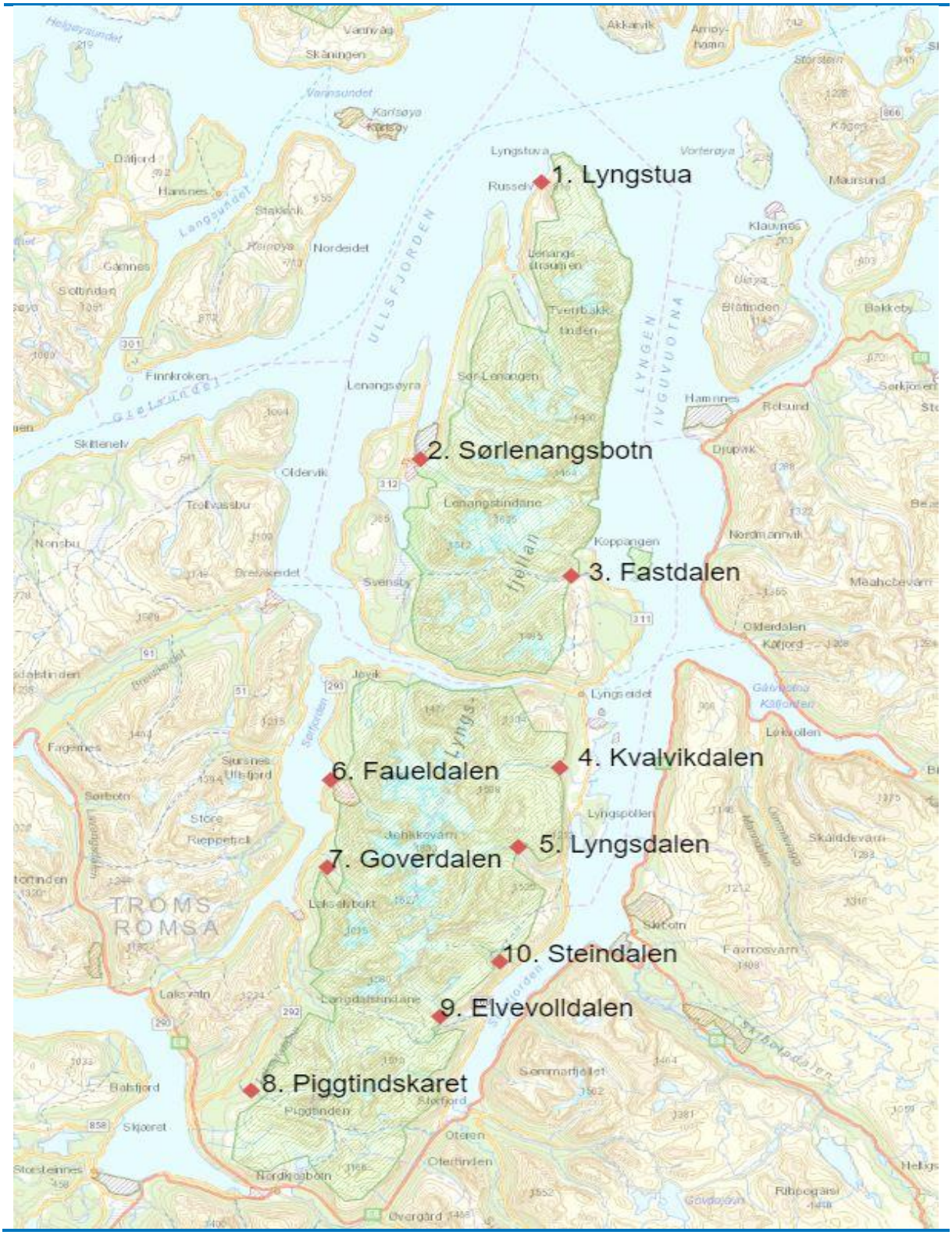

Kilde: Kart utarbeidet av Oddrun Skjemstad

Svarkassene i Lyngsalpan ble laget i litt lettere materiale enn malen. Dette fordi de skulle bæres et godt stykke inn i området. Erfaringene med disse kassene er gode både når det gjelder holdbarhet og hvordan de er å håndtere. Kassene ble støttet opp mot steiner eller trær, og festet med steiner på bakken og tauverk i tre. Et problem som også andre verneområder har opplevd er at enkelte kasser har tatt inn noe vann. Dette gjelder for kasser som står på spesielt værutsatte steder. Forvalter i området rapporterer også om at det ble benyttet et relativt kraftig papir på selvregistreringsskjemaet som klistret seg sammen når de ble våte. Videre er det enkelte

tilfeller hvor respondenter kun har fylt ut første side av skjemaet. Det er naturlig å anta at disse respondentene ikke har forstått at skjemaet er over flere sider. Et innspill fra forvalter på dette problemet er å trykke opp svarskjemaet i hefteformat A5 ved senere anledninger. Dette var også den opprinnelige planen i Lyngsalpan landskapsvernområde. I Tabell 3-2 gis det en oversikt over antall utfylte svarskjemaer ved hver kasselokalitet.

Tabell 3-2: Antall gyldige svar ved de ulike svarkassene

Svarkasselokalitet	Antall gyldige svar (N)	Teller (total trafikk inn/ut)
1. Lyngstuva	339	
2. Sørlenangsbotn/Blåisvatnet	334	5825
3. Fastdalen	92	
4. Kvalvikdalen	85	
5. Lyngsdalen	173	
6. Faueldalen	59	
7. Goverdalen	82	
8. Piggtindskaret	42	
9. Elvevolldalen	79	
10. Steindalen	299	2760
Totalt	1 584	

Det var landskapsvernforvalter sin oppgave å informere og innhente samtykke fra interessenter før utplassering av utstyr i felt. De 10 kassene sto ute fra slutten av juni til tidlig/medio oktober. Forvalter opplyser om at det var en passelig tidsperiode å gjennomføre en undersøkelse på barmark. I denne perioden fikk man dekket hele barmarkssesongen – fra sen vår til og med skolens høstferie.

Det ble ikke gjennomført en bortfallstudie i Lyngsalpan landskapsvernområde. En bortfallstudie i dette tilfelle ville hatt til hensikt å kartlegge kjennetegn ved de som passerte selvregistreringskassene uten å fylle ut selvregistreringskort. Med en bortfallsstudie ville en hatt mulighet til å undersøke om det er forskjeller mellom de som svarer og de som ikke gjør det.

Data fra skjemaene ble lagt inn i Excel av forvalter for Lyngsalpan landskapsvernområde. Dette fulgte standard prosedyre, slik det har blitt gjennomført ved brukerundersøkelser i andre verneområder. Dataene ble deretter sendt over til Oslo Economics som hadde ansvaret for å analysere dataene. Dette ble hovedsakelig løst ved hjelp av makrokoding i Excel.

3.3 Ferdselstellere

Det har vært plassert ut to ferdselstellere i Lyngsalpan landskapsvernområde, på stien til Blåisvatnet/Blåvatnet og i Steindalen. Måleren ved Blåvatnet var plassert på stien rett sør for Sørlenangsbotn, på starten av turen til Blåvatnet (Figur 3-3). Ferdselstelleren i Steindalen var plassert i begynnelsen av stien på vei mot Steindalsbreen.

Ferdselstelleren på stien til Blåisvatnet er eid av Ishavskysten friluftsråd og er en pyroteller. En slik ferdselsteller registrerer ferdsel forbi telleren ved hjelp av en sensor som reagerer på infrarød stråling (varme). Dermed er ferdselstelleren i stand til å registrere når det kommer noe levende forbi sensoren. Ferdselen blir registrert på dato, hver hele time og retningen inn/ut. Telleren står ute hele sesongen og det blir gjort ettersyn med tellerne for å kontrollere at telleren er skjult for forbipasserende og at alt fungerer som det skal. Slike tellere er anbefalt å montere ca. én meter fra bakken og på steder hvor stien er på sitt smaleste. Fordelen ved å montere ferdselstellerne én meter opp fra bakken er at en unngår å telle lavere dyr, herunder primært hunder og sauer. Ved å plassere tellerne på steder hvor stien er smal, unngår man risikoen ved at personer går ved siden av hverandre, som igjen fører til undertelling (Wold & Selvaag, 2017). Feilmarginen på disse ferdselstellerne skal være på maksimalt 5 prosent. NINA har gjennomført tester for å validere om denne feilmarginen er korrekt (Andersen et al., 2014). Det påvises her at en feilmargin på 5 prosent stemmer godt med deres egne målinger.

Ferdselstelleren i Steindalen var en matteteller. Dette er en teller som ligger nedgravd i stien og registrerer når mennesker går oppå den. For denne telleren må en hente ut data manuelt. I Lyngsalpan ble det hentet ut ferdselsregistreringer i perioden 6. juni til 2. oktober.

Figur 3-3: Plassering av ferdselsteller på stien til Blåisvatnet

Kilde: Bilde mottatt av Oddrun Skjemstad

Verneområdeforvalter i Lyngsalpan har sendt oss ferdselsdata fra sommeren 2017. Forvalter har gått igjennom data fra ferdselstellere manuelt for å vurdere kvaliteten på dataene. Dette for å vurdere om det er nødvendig å ta ut eller korrigere dataene. Det er vurdert om tellerdataene er sannsynlige ut i fra eksisterende kunnskap om bruk av området. For 2017 er det imidlertid ikke blitt rapportert eller registrert feiltellinger blant de to tellerne i Lyngsalpan. Det er dermed ikke vært nødvendig å korrigere eller fjerne data fra ferdselstellerne.

3.4 Etterundersøkelse

Fra kasseundersøkelsen ble det samlet inn totalt 542 e-postadresser. Det ble i begynnelsen av november 2017 sendt ut en oppfølgende etterundersøkelse til disse respondentene. Etterundersøkelsen ble designet på tre ulike språk; norsk, engelsk og tysk. Respondenten kunne selv velge hvilket språk han/hun ville gjennomføre undersøkelsen på. Undersøkelsen ble opprettet i den web-baserte løsningen QuestBack (www.questback.com). Formålet med etterundersøkelsen var å kunne stille mer detaljerte spørsmål knyttet til bruk og holdninger enn det som var mulig i selvregistreringsundersøkelsen.

Spørreskjemaet i etterundersøkelsen følger et standardisert skjema som ble benyttet i ni andre områder samme år. Skjemaet er en revidert versjon av etterundersøkelser som er gjennomført i andre naturområder og nasjonalparker tidligere, både av NINA og andre aktører. Av de 542 e-postene var 118 adresser ugyldige eller nådde aldri frem til mottaker, slik at utvalget utgjorde 424 respondenter. Svarprosenten var 43,4, det vil si at 184 respondenter besvarte etterundersøkelsen. Sammenliknet med andre undersøkelser er dette en noe lav svarprosent. Det ble sendt ut to påminnelser de som ikke svarte på undersøkelsen etter første utsendelse. Påminnelsene ble sendt ut med ca. én ukes mellomrom. Det er utfordrende å svare på hvorfor svarprosenten ikke var høyere enn 43,4 prosent. Fra brukerundersøkelser i andre verneområder fremkommer det at utenlandske besøkende i mindre grad enn nordmenn er villige til å svare på en digital etterundersøkelse. I

selvregistreringsundersøkelsen i Lyngsalpan var en høy andel av respondentene (49 %) utenlandske besøkende. Dette kan være en mulig forklaring på den noe lave svarprosenten i etterundersøkelsen.

Antall svar i etterundersøkelsen er på et slikt nivå at en skal være forsiktig med å påstå at svarfordelingene fra undersøkelsen er fullstendig representative for brukerne av Lyngsalpan landskapsvernområde. Når svarantallet blir begrenset, dette gjelder spesielt for oppfølgingsspørsmål som er stilt til en andel av respondentene, kan tilfeldigheter i større grad spille inn. Resultatene må derfor tolkes med forbehold og vurderes som indikasjoner og pekepinner fremfor sannheter som er gyldig for hele populasjonen av besøkende.

3.5 Representativitet etterundersøkelse versus selvregistreringskort

Det er av interesse å finne ut om representativiteten i etterundersøkelsen og selvregistreringsundersøkelsen er tilnærmet lik. For å finne ut dette, er det stilt enkelte like spørsmål i selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen. Dette er spørsmål som kartlegger hvem brukeren er, herunder informasjon om kjønn, alder, bosted mv.

I Tabell 3-3 presenteres en rekke sammenliknbare variabler fra de to undersøkelsene. For de fleste indikatorene ser det ut til at det er godt samsvar mellom respondentene i selvregistreringsundersøkelsen og etterundersøkelsen i gjennomsnitt, med unntak av andelen førstegangsbesøkende og andelen nordmenn. Det er mulig at brukere som har vært i Lyngsalpan tidligere eller har sterkere tilknytning til området har større vilje til å svare på undersøkelsen. I tillegg er gjennomsnittsalderen en god del høyere i etterundersøkelsen enn i selvregistreringsundersøkelsen.

Vi har valgt å ikke vekte resultatene fra etterundersøkelsen, da indikatorene i hovedsak er like og vekting ville tilført økt usikkerhet om resultatene siden utvalget i etterundersøkelsen er såpass lite.

Tabell 3-3: Representativitet selvregistreringsundersøkelse og etterundersøkelse

	Selvregistreringsundersøkelse (N=1584)	Etterundersøkelse (N=184)
Gjennomsnittlig alder	43,9	48,3
Antall førstegangsbesøkende	49 %	41 %
Kvinneandel	52 %	48 %
Andel lokalt bosatte	35 %	36 %
Andel nordmenn	51 %	56 %

4. Indikatorsett for Lyngsalpan landskapsvernområde

Et indikatorsett som viser nøkkelinformasjon om brukerne av Lyngsalpan landskapsvernområde er presentert i Tabell 4-1. Informasjonen i denne tabellen er utelukkende hentet fra selvregistreringsundersøkelsen. Begrepet indikatorer blir brukt for å betegne noen nøkkeldata som inkluderes i flere brukerundersøkelser for verneområder. Indikatorene gjør det derfor mulig å sammenlikne verneområdene langs noen sentrale kjennetegn, med betydning for valg av besøksstrategi.

For Lyngsalpan ser vi at det er en veldig stor andel besøkende fra kommunene hvor verneområdet ligger (35 %). Sammenliknet med noen andre verneområder, som Sølen landskapsvernområde med 6,3 prosent (Wold & Selvaag, 2017), Langsua nasjonalpark med 15 prosent (Vorkinn, 2016a) og Stølsheimen med 25 prosent lokalt bosatte (Oslo Economics & Sørensen, 2018a), er dette et høyt tall. Dessuten er det mange utenlandske besøkende fra en lang rekke land. Andelen utlendinger på 49 prosent er blant de høyeste vi kjenner til blant andre landskapsvernområder og nasjonalparker som er undersøkt, som inkluderer blant annet kjente destinasjoner som Jotunheimen, Dovrefjell, Reinheimen og Rondane (Vorkinn, 2016a).

Det er en relativt liten andel som er på flerdagstur blant de besøkende i Lyngsalpan sammenliknet med mange andre områder. Antakelig skyldes dette at overnattingstilbudet i form av turisthytter er lite inne i landskapsvernområdet. Det kan synes som om det er mange som kommer til Lyngsalpan nettopp på grunn av at det ikke er spesielt mye tilrettelegging for friluftsliv i området. Andelen høy- og mellompurister er høy i Lyngsalpan sammenliknet med besøkende i andre områder og turistgrupper (Vorkinn, 2016a). Gjennomsnittsalderen er relativt lav (se avsnitt 5.1), og det er en mindre andel enn hva som er vanlig andre steder som har med barn i turfølget. Til en viss grad skyldes dette den høye andelen utlendinger, men andelen med barn i turfølget er lav også blant norske besøkende.

Tabell 4-1: Nøkkelinformasjon om respondentene som deltok på kasseundersøkelsen

Antall respondenter: 1584			
Andel nordmenn (n=1526)	51 %	Antall nasjonaliteter (ikke inkl. norsk)	27
Andel førstegangsbesøkende (n=1529)	49 %	Lokalt bosatte (Balsfjord, Lyngen, Storfjord eller Tromsø) (n=1526)	35 %
Varighet dagstur (gj.snitt timer) (n=1248)	4,7	Andel på flerdagstur (n=1455)	18 %
Varighet flerdagstur (gj.snitt dager) (n=266)	3,6	Andel som er med på organisert tur (n=1577)	2 %
Kvinneandel (n=1575)	52 %	Andel som går med barn under 15 år i følget (n=1575)	18 %
Andel lav-purister (n=1203)	58 %	Andel mellompurister (n=1203)	29 %
Andel høy-purister (n=1203)	13 %	Gjennomsnittsalder (n=1508)	43,9

5. Om brukerne – hvem er de?

Det ble samlet inn svar fra 1 584 respondenter. Dette er antallet av de besøkende som har valgt å fylle ut selvregistreringsskjemaet. Vi kjenner ikke til eksakt antall besøkende i området i samme periode, men besøksstatistikken fra ferdselstellerne som var utplassert i Lyngsalpan kan gi en pekepinn på hvor stor andel av de besøkende som valgte å fylle ut undersøkelsen. Telleren ved Sørlengangsbotn/Blåisvatnet telte ca. 3 000 besøkende (halvparten av antall passeringer, siden turgåere passerer både på vei inn og ut), og den i Steindalen ca. 1 400 besøk i en periode som er tilnærmet overlappende med perioden selvregistreringsundersøkelsen var ute. Med 334 registrerte skjema ved Blåisvatnet og 299 ved Steindalen, er det henholdsvis 11 og 22 prosent av de besøkende som har fylt ut skjema.

5.1 Informasjon om kjønn, alder, utdanningsnivå, bosted

Figur 5-1 viser at 52 prosent av respondentene er kvinner, mens 48 prosent er menn. Også i brukerundersøkelser fra andre verneområder er det generelt en noe høyere andel kvinner enn menn blant de som velger å delta i undersøkelser, eksempelvis i Stølsheimen (Oslo Economics & Sørensen, 2018a) og Langsua (Vorkinn, 2016a) og Sølen (Wold & Selvaag, 2017). Fra brukerundersøkelsen i Lyngsalpan er det blant de norske respondentene 54 prosent kvinner og 46 prosent menn, mens den blant utlendinger er en jevnere kjønnsbalanse (51 prosent kvinner og 49 prosent menn). I høyre panel av figuren vises andelen utlendinger og nordmenn blant de besøkende i Lyngsalpan. En nærmere lik fordeling mellom nordmenn og utlendinger er svært uvanlig, og vitner om at Lyngsalpan er et svært populært reisemål blant utenlandske turister. Det er noen få andre områder som kommer opp på liknende nivå, hvor det også er gjort brukerundersøkelser. Dette inkluderer Femundsmarka (54 %), Gutulia (53 %), Møysalen (51 %) og Jotunheimen (45 %) (Vorkinn, 2016b; Oslo Economics & Sørensen, 2018b) Gjennomsnittlig utlendingsandel for 13 andre verneområder er 28,7 prosent (Wold & Selvaag, 2017). Lyngsalpan er altså høyt oppe blant andre verneområder når det gjelder utlendingsandel.

En oversikt over alderssammensetningen på de besøkende i Lyngsalpan viser at Lyngsalpan er et område som tiltrekker seg personer i alle aldre (Figur 5-2). Litt over halvparten (51 %) av de besøkende er 44 år eller yngre. Gjennomsnittsalderen til de besøkende i Lyngsalpan er 43,9 år. Sammenliknet med andre verneområder er de besøkende i Lyngsalpan relativt unge. I Dovrefjell, Reinheimen, Rondane, Langsua er andelen personer under 44 år lavere, henholdsvis 46 %, 46 %, 40 % og 38 %. Lyngsalpan er et område med svært krevende terreng, noe som kan ha betydning for valget om å besøke området for personer i ulike aldersgrupper. Som Figur 5-9 viser er det heller ikke spesielt mange med barn i turfølget (18 %).

Figur 5-1: Kjønn (N=1575) og nasjonalitet (N=1526)

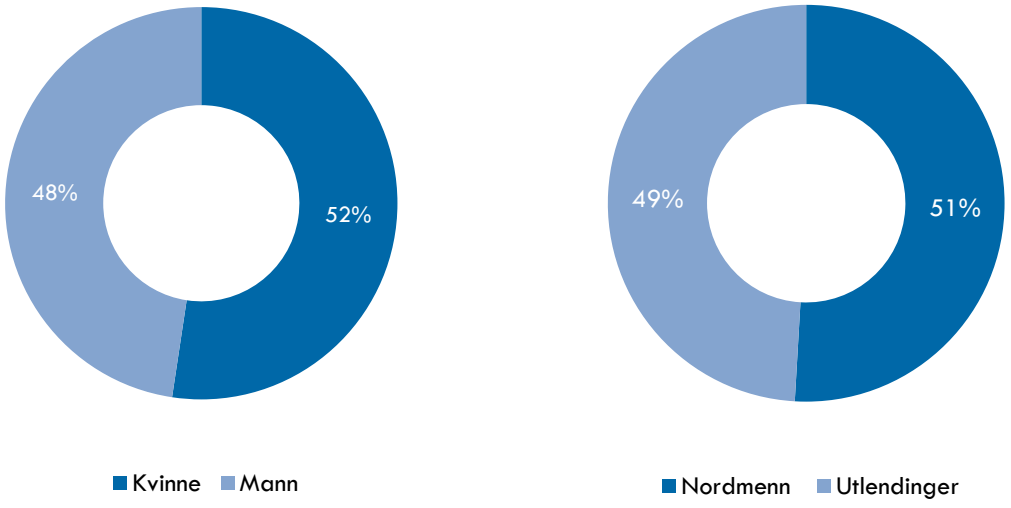

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

Tabell 5-1: Nasjonalitet utenlandske respondenter i selvregistreringsundersøkelsen i Lyngsalpan

Land	Antall	Andel
Tyskland	202	27 %
Finland	201	27 %
Frankrike	49	7 %
Sveits	40	5 %
Nederland	35	5 %
Sverige	31	4 %
USA	20	3 %
Andre land*	171	23 %
Totalt	**749**	**100 %**

*** I synkende rekkefølge: Storbritannia, Tsjekkia, Østerrike, Spania, Italia, Danmark, Belgia, Russland, Polen, Estland, Canada, Australia, Ungarn, Litauen, New Zealand, Latvia, Israel, Nepal, Kina, Japan.**

Figur 5-2: Frekvensfordeling Alder (N=1508)

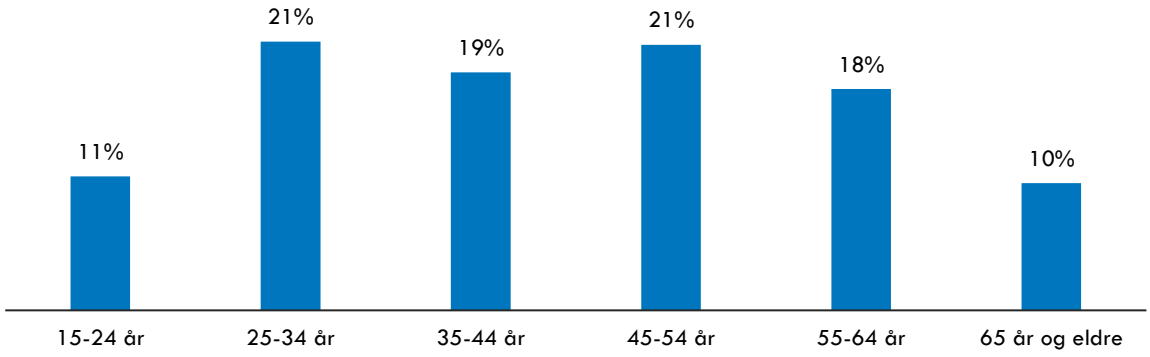

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-3: Bor du i nærheten av Lyngsalpan landskapsvernområde eller har du tilgang til hytte i området? (N=184)

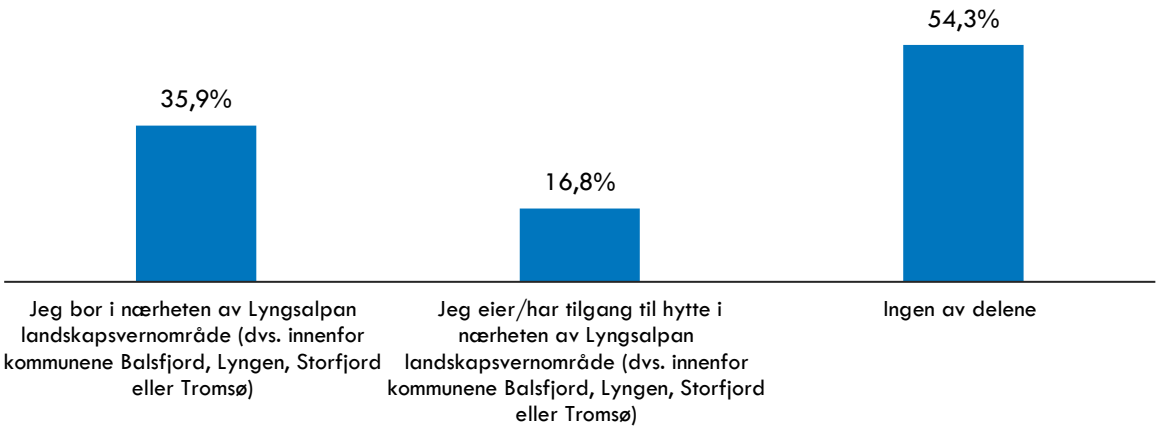

Kilde: Respondentene kunne krysse av for både å bo i nærheten av verneområdet og ha tilgang til hytte i nærheten, summen av stolpene er derfor høyere enn 100 %.

36 prosent oppga i etterundersøkelsen at de bor i en av kommunene hvor Lyngsalpan ligger, som Figur 5-3 viser. 17 prosent, inkludert noen som bor i området, sa at de har tilgang til hytte i kommunene hvor Lyngsalpan ligger. 11 personer, ca. 6 prosent både bor og har hytte i kommunene. 54 prosent oppga på den annen side at de ikke har noen slik tilknytning til Lyngsalpan. Utlendinger utgjorde 44 prosent av respondentene i etterundersøkelsen, og disse utgjør en stor del (75 %) av gruppen som opptrer i stolpen «ingen av delene» i Figur 5-3. Resultatene fra etterundersøkelsen ser ut til å svare rimelig godt til resultatene fra kasseundersøkelsen, hvor 35 prosent var lokale og 51 prosent utlendinger.

Over halvparten (55 %) av respondentene i etterundersøkelsen har utdanning fra høyskole eller universitet på fire år eller mer, og 80 prosent har utdanning fra universitet totalt. Dette er på liknende nivå som med andre nasjonalparker og verneområder som er undersøkt, blant annet Langsua nasjonalpark, Reinheimen, Jotunheimen (Vorkinn, 2016a) og Stølsheimen landskapsvernområde (Oslo Economics & Sørensen, 2018a).

Figur 5-4: Hva er din høyeste fullførte utdanning? (N=184), prosentfordeling

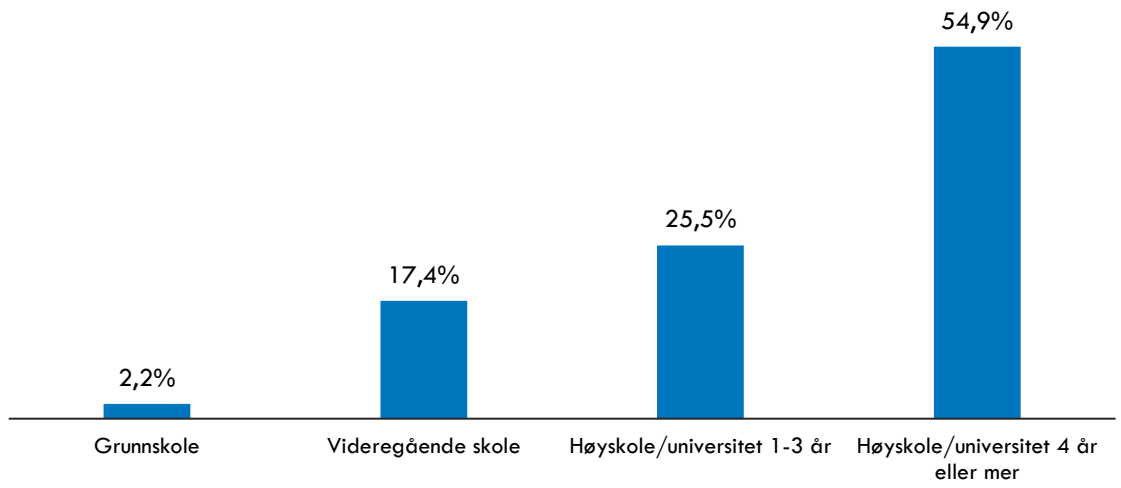

Kilde: Etterundersøkelsen

5.2 Friluftslivserfaring og friluftslivsinteresse

I etterundersøkelsen ble interessen for ulike typer friluftsliv kartlagt. Respondentene kunne svare på deres interesse for fire ulike aktiviteter. Disse var definert på følgende måte:

- **Motoriserte utendørsaktiviteter:** eks. båtsport og snøscooterkjøring.
- **Moderne friluftsliv:** aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding, randonee.
- **Turfriluftsliv**: turer til fots og/eller på ski.
- **Tradisjonelt høstingsfriluftsliv:** matauk er et viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking.

Figur 5-5 viser hvilken interesse de besøkende i Lyngsalpan har for ulike typer friluftsliv. Felles for de fleste som besøker Lyngsalpan er at de liker turfriluftsliv. 75 prosent av respondentene oppga at de er svært interessert i turfriluftsliv. Det er kun én respondent som har oppgitt at han/hun ikke er interessert i turfriluftsliv, mens det er tre som har svart at de er litt interessert i turfriluftsliv. 24 prosent oppga at de er svært interessert i tradisjonelt høstingsfriluftsliv, og 36 prosent svarte at de var interessert i tradisjonelt høstingsfriluftsliv. 28 prosent svarte at de var litt interessert, mens 11 prosent svarte at de ikke var interessert i høstingsfriluftsliv.

Når det gjelder moderne friluftsliv er det større variasjon i graden av interesse. 13 prosent svarte at de er svært interessert i slikt friluftsliv, 23 prosent at de er interessert og 33 prosent at de er litt interessert. Lyngsalpan er et svært egnet område å holde på med klatring, brevandring og toppturer på ski eller snowboard, og tiltrekker seg antakelig en hel del besøkende som utfører slike aktiviteter. Nærmere 31 prosent svarer imidlertid at de ikke har interesse for moderne friluftsliv.

Det er færre som er interessert i motoriserte utendørsaktiviteter. Her er det 76 prosent som ikke er interessert i det hele tatt. 22 prosent oppgir at de er litt interessert, 1 prosent interessert og 2 prosent svært interessert i motorisert friluftsliv. Motorisert friluftsliv er en type aktivitet som i utgangspunktet ikke er tillatt i Lyngsalpan uten dispensasjon fra verneområdestyret. Imidlertid finnes det en offentlig godkjent scooterløype som går inn i landskapsvernområdet fra Nord-Lenangen.

Figur 5-5: Interesse for ulike friluftslivsinteresser (N=184), prosentfordeling

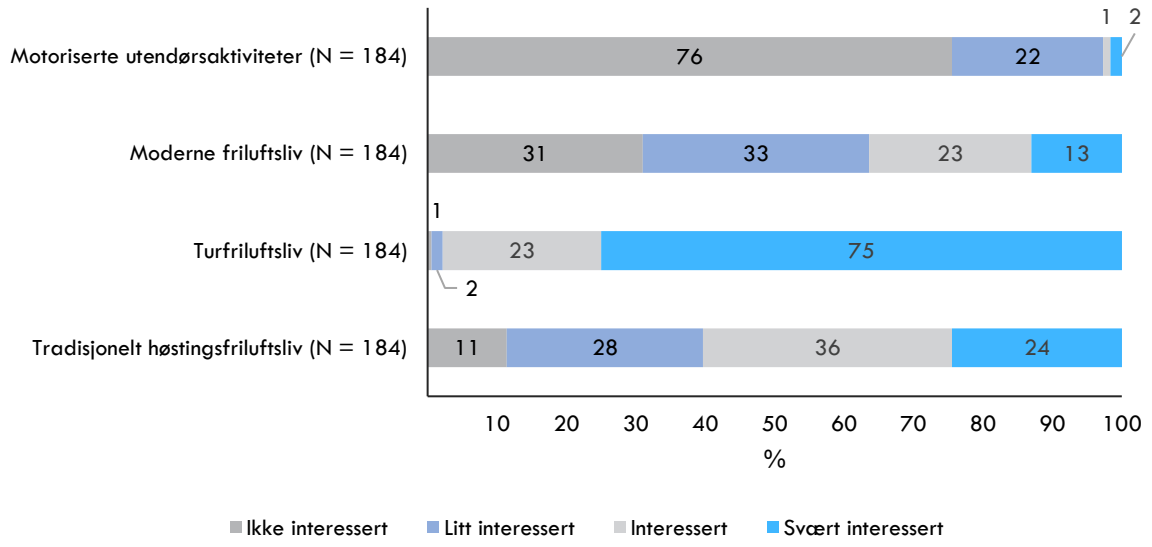

Kilde: Etterundersøkelsen

Figur 5-6: Hvor mange ganger har du vært på en flerdagers fottur eller skitur? Øverst: svar fra etterundersøkelsen (N=184). Nederst: Svar fra selvregistreringsundersøkelsen (N=1473)

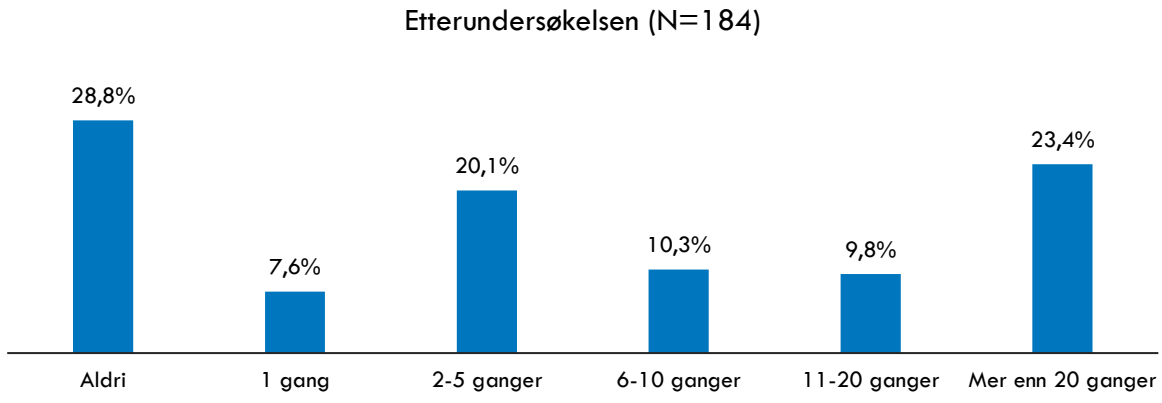

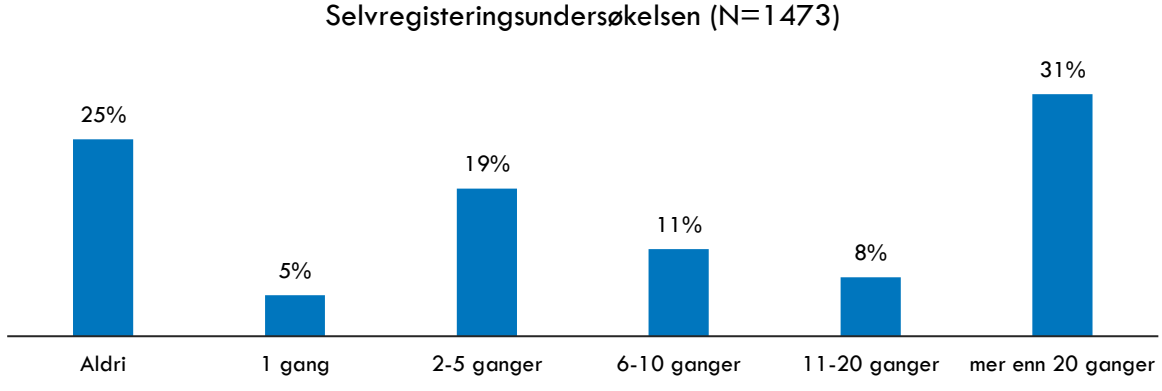

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelse (øverst) og selvregistreringsundersøkelse (nederst)

Tidligere erfaring fra flerdagsturer til fots eller på ski er et mer generelt mål på friluftsinteresse. 75 prosent av respondentene i selvregistreringsundersøkelsen oppga at de har erfaring med turer som strekker seg over flere dager (Figur 5-6 på forrige side). Nesten 40 prosent av de besøkende er personer som har mye erfaring med flerdagsturer, dvs. at de har vært på slike turer mer enn 10 ganger. Hvis vi skiller på nasjonalitet, viser det seg at noe flere nordmenn befinner seg i gruppen med svært mye erfaring fra flerdagsturer (35 % med mer enn 20 ganger) enn utlendinger (27 %). Andelene som ikke har flerdagsturerfaring overhodet er derimot lik for norske og utlendinger, men det er flere utlendinger som bare har litt erfaring (7 % med 1 gang, 22 % med 2-5 ganger) enn nordmenn (3 % med 1 gang, 17 % med 2-5 ganger). Det samme spørsmålet er stilt i etterundersøkelsen, hvor det ser ut til å være noe større representasjon av personer uten erfaring fra flerdagsturer i det hele tatt, og noe mindre representasjon av personer med svært mye (over 20 turer) erfaring fra slike turer.

5.3 Turfølget

De besøkende i Lyngsalpan landskapsvernområde reiser som regel sammen med en eller flere andre personer (Figur 5-7). En liten andel, 13 prosent, er på tur alene[2]. Det er imidlertid ikke spesielt vanlig å reise til Lyngsalpan på organisert tur, kun 2 prosent har oppgitt at turen de var på var organisert. Blant de som har svart at turen var organisert er guidet tur organisert av norsk eller utenlandsk turselskap, folkehøgskoleklasse og ungdomsskoleklasse og sankelag typer som er nevnt. Siden man må være forberedt på krevende terreng i Lyngsalpan, særlig om man har fjelltopper som turmål, skulle man kanskje forvente en større andel som er på organisert tur med guide. Det er flere kommersielle aktører som tilbyr fjellguiding i Lyngsalpan, men dette er i stor grad toppturer på ski i vintersesongen (november til mai). I sommersesongen kan det være at innslaget av guidede, organiserte turer er mindre. En annen forklaring på at andelen organiserte turer er lav kan være at disse gruppene bruker andre innfallsporter enn de som er undersøkt her, eller at de ikke tar pauser der selvregistreringskassene står eller tar seg tid til å fylle ut skjemaene.

Det vanligste antall personer i turfølget er to (Figur 5-8). Nesten halvparten (49 %) av respondentene oppga at gruppen deres besto av to personer. Store grupper på mer enn seks personer er uvanlig, totalt kun 5 prosent av respondentene sa at de var del av slike grupper.

Figur 5-7: Andel som var på tur alene eller sammen med andre (N=1558) og andel på organisert tur (N=1577)

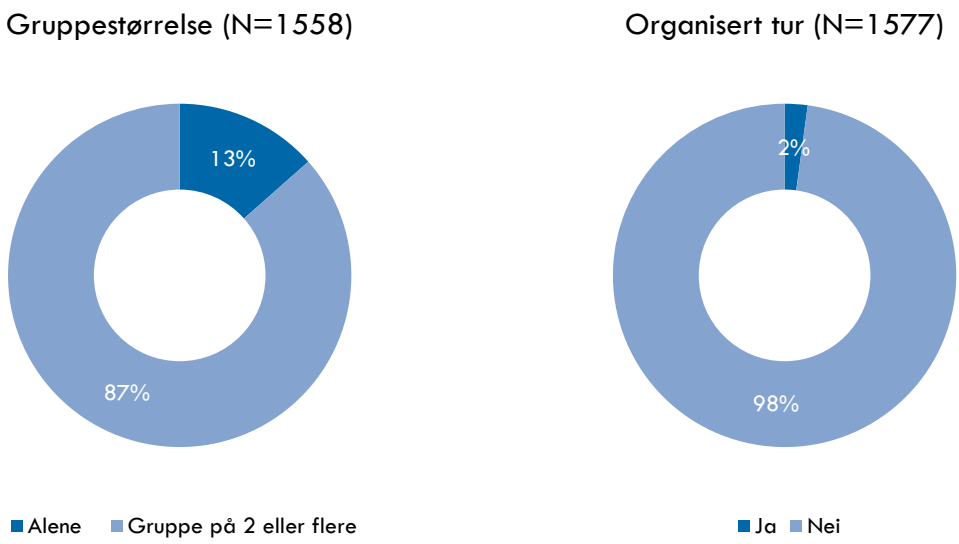

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

[2] Det er mulig at andelen overestimeres. Spørsmålet ba om «antall personer i turfølget inkludert deg selv», noe det er tegn til ettersom at enkelte besøkende har misforstått ved at de har svart 0. På samme måte kan personer i følge på to personer ha svart 1, altså oppgitt størrelse på turfølget eksklusiv en selv.

Figur 5-8: Antall personer i turfølget, frekvens (N=1558)

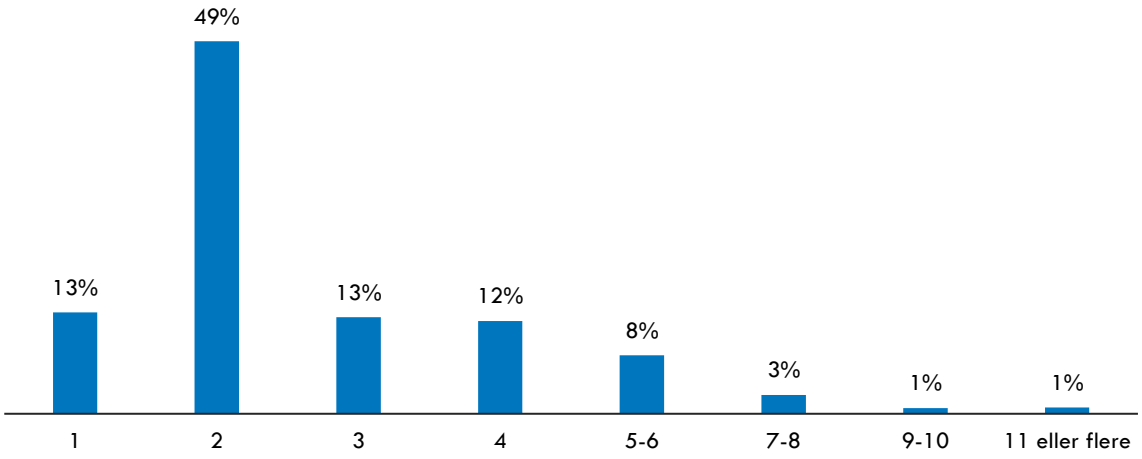

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-9: Barn i turfølget (N=1558) og alder på yngste barn i turfølget (N=279)

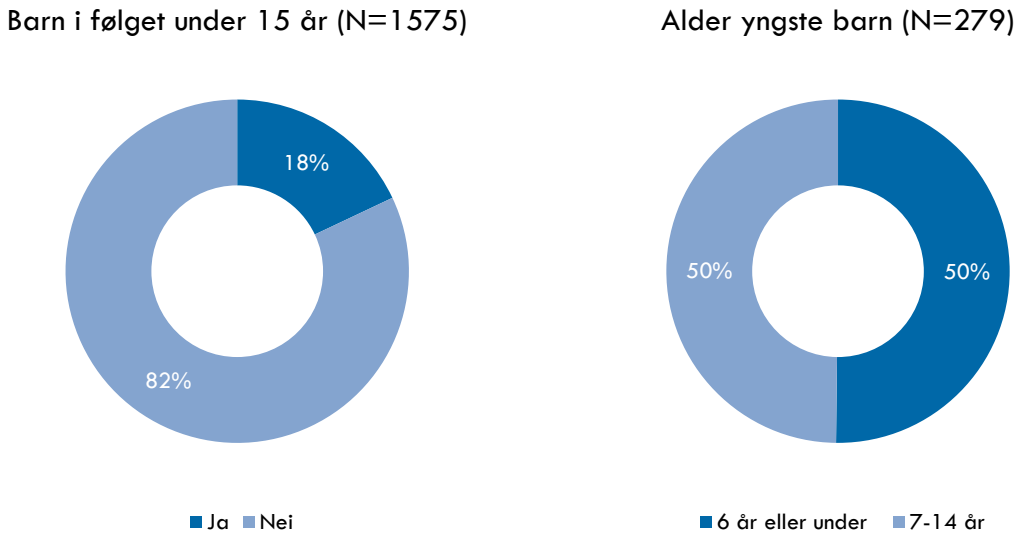

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

18 prosent av de besøkende i Lyngsalpan var med i en turgruppe sammen med barn under 15 år (Figur 5-9). I halvparten av disse gruppene var det yngste barnet i turfølget seks år eller yngre. At det er en høy utlendingsandel i Lyngsalpan kan nok delvis forklare hvorfor det er en lav andel som har med barn i turfølget, da andelen med barn i følget er lavere blant utlendinger (15 %) enn hos nordmenn (22 %). Det er imidlertid også ganske få nordmenn som har med barn i følget, og terrenget i Lyngsalpan kan være en mulig forklaring. Lyngsalpan er kjent for et dramatisk tindelandskap og oppsøkes i stort monn av besøkende som ønsker å ferdes i krevende terreng, hvor det er vanskelig å ha med barn på tur. Imidlertid er det også turmuligheter i Lyngsalpan som er godt egnet for å ha med barn på tur.

5.4 Tidligere besøk og kjennskap til Lyngsalpan

Det er en stor andel av de besøkende til Lyngsalpan som har vært i Lyngsalpan tidligere (Figur 5-10) og som har en viss opplevd tilknytning til området (Figur 5-11).

Over halvparten, 51 prosent, oppga i selvregistreringsundersøkelsen at de hadde vært i Lyngsalpan minst en gang tidligere enten sommer eller vinter. På spørsmålet om hvor sterkt de besøkende føler seg knyttet til Lyngsalpan, på en skala fra 1 til 7, gir de besøkende en overveldende høy vurdering av deres tilknytning til

området. 22 prosent gir høyeste score, og nesten 64 prosent enten 5, 6 eller 7. Opplevd tilknytning til et naturområde er en subjektiv følelse som vil variere fra person til person, slik at det er umulig å si noe om bakgrunnen for tendensen i svarene til de besøkende. En viss forklaring kan man kanskje finne i forholdet at 60 prosent av respondentene i etterundersøkelsen har besøkt Lyngsalpan før. En annen spekulativ del av en forklaring kan være at Lyngsalpan med sitt særegne landskapsbilde gir de besøkende dyptgripende naturopplevelser. Blant de respondentene i selvregistreringsundersøkelsen som har vært på tidligere besøk i Lyngsalpan enten sommer- eller vinterstid var det en ganske stor andel (henholdsvis 43 prosent og 33 prosent) som hadde vært på relativt få besøk, mellom én og fem tidligere turer (Figur 5-12). Det er imidlertid også en veldig stor andel som har vært på veldig mange besøk. 24 prosent av de som har besøkt Lyngsalpan tidligere om sommeren har vært på over 36 turer sommerstid, og 27 prosent av de som har besøkt Lyngsalpan på vinteren har vært på 36 eller flere turer vinterstid. Gjennomsnittlig antall tidligere besøk blant dem som har besøkt tidligere er 15,6 om sommeren og 17,55 om vinteren. 27 prosent av hele utvalget på 1584 personer har besøkt Lyngsalpan både sommer og vinter tidligere.

I selvregistreringsundersøkelsen er det 51 prosent av de besøkende som svarer at de har besøkt området tidligere. I etterundersøkelsen er det en noe høyere andel som svarer at de har vært i Lyngsalpan tidligere, nærmere 60 prosent.

Figur 5-10: Tidligere besøk: Respondenter med minst én tidligere sommer eller vinter i Lyngsalpan (N=1529)

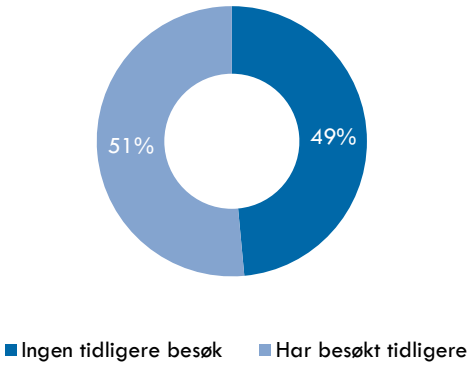

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-11: Hvor sterk tilknytning føler du til Lyngsalpan? (N=184)

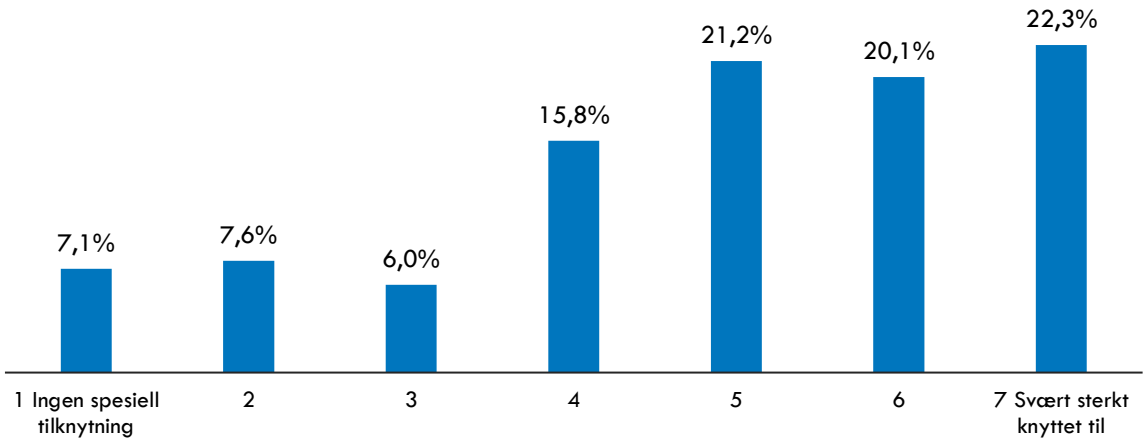

Kilde: Etterundersøkelsen

Figur 5-12: Frekvensfordeling antall tidligere besøk sommer og vinter

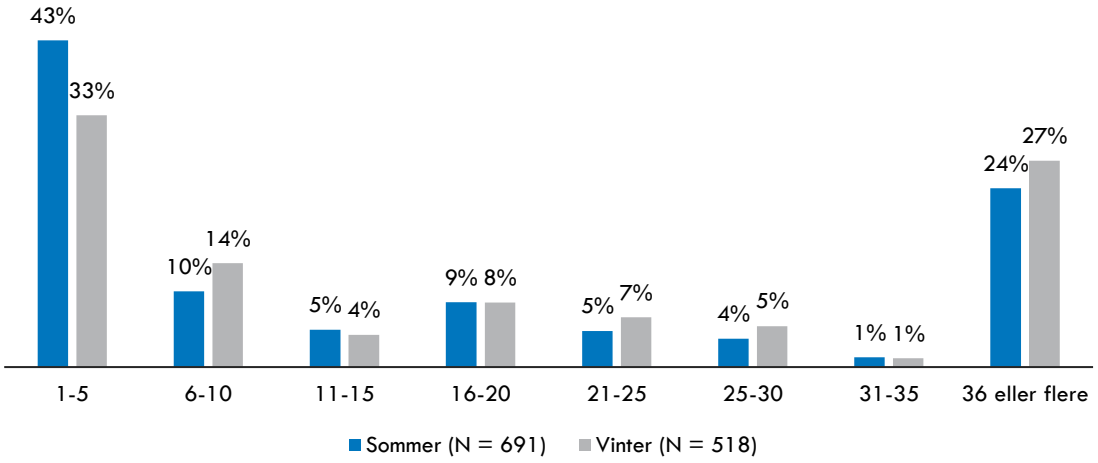

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

5.5 Brukernes motiv for å besøke Lyngsalpan

Enkeltmotivasjonen for å besøke Lyngsalpan som stikker seg klarest ut som viktig for respondentene er «å oppleve en spesiell natur», som man kan se av Figur 5-13. Av toppscoren på 7 oppnår denne årsaken hele 6,46 i gjennomsnitt blant alle som har svart på etterundersøkelsen. Figur 5-14 viser at 66 prosent svarte 7 («svært stor betydning») og 21 prosent svarte nest høyeste nivå (6). Etter denne årsaken har egenskapen at «en treffer få andre i området» nest høyest gjennomsnittsscore, mens «det er mange fjelltopper å gå på» kommer like etter. Som man kan se av er det noe flere som gir toppscore til «det er mange fjelltopper å gå på» enn «en treffer få andre i området» (22 prosent mot 17 prosent). Jakt og fiske er aktiviteter som tilsynelatende ikke er spesielt viktige grunner for at de besøkende kommer til Lyngsalpan. Det samme gjelder for det å føre tilsyn med beitedyr, være med på organisert tur eller padle. Det er noen få som oppgir disse årsakene som viktige, herunder kun én person som oppgir jakt som svært viktig årsak til besøket til Lyngsalpan. Alle disse aktivitetene er imidlertid ganske nisjepregede, slik at det ikke er rart at de kun er viktige for noen få og at gjennomsnittsscoren er lav.

Figur 5-13: Hvor viktig var de følgende årsakene for at du besøkte Lyngsalpan landskapsvernområde i 2017? (N=184)

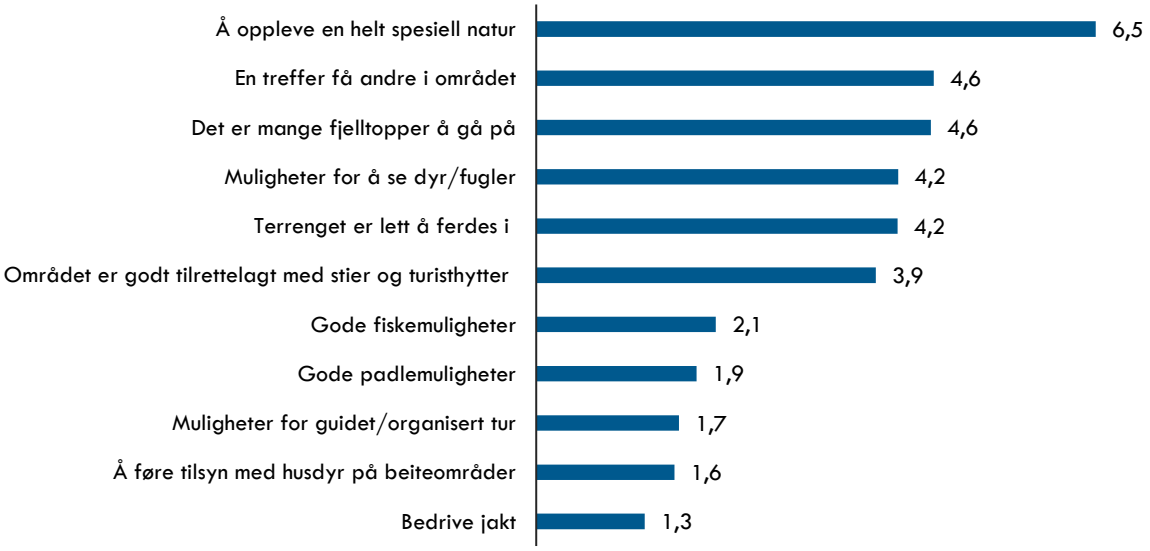

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelse

Figur 5-14 Andel som oppga følgende årsaker som viktig eller svært viktig for besøket (N=184)

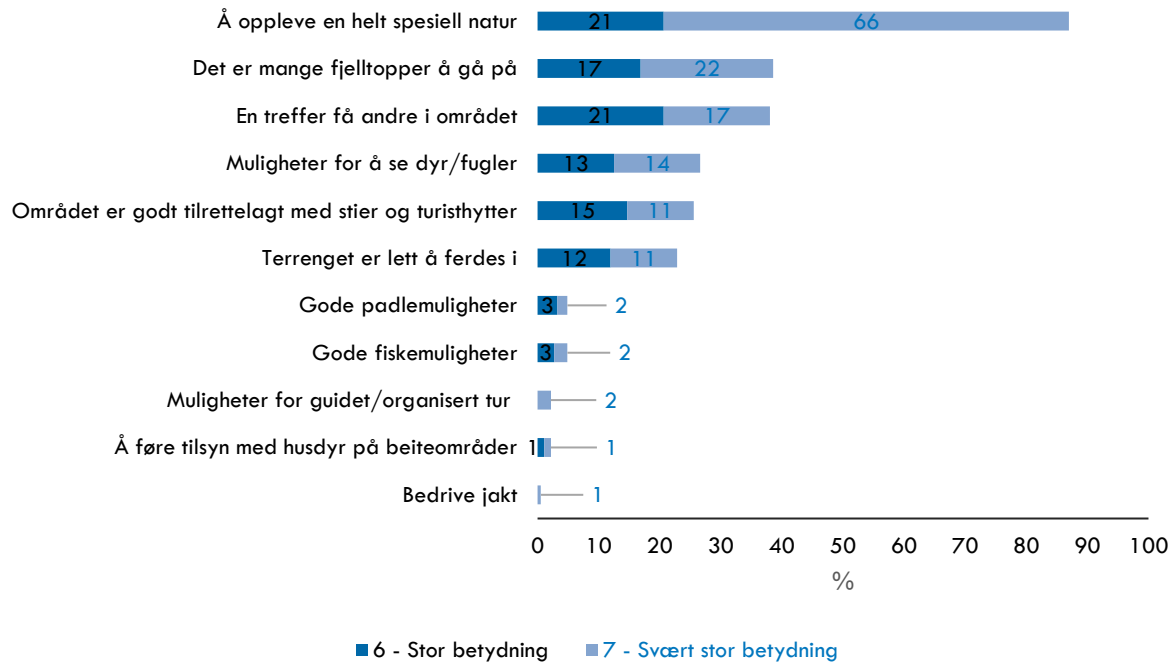

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelse

5.6 Idealområde og purisme

En ofte brukt indikator på typen besøkende til natur- og friluftsområder er graden av «purisme», som er et sammensatt mål på ulike holdninger de besøkende har til tilstedeværelsen eller fravær av tiltak for å gjøre friluftslivet enklere. De åtte spørsmålene er ikke knyttet spesifikt til Lyngsalpan, derimot er de besøkende bedt om å se for seg et «idealområde», og beskrive hva som kjennetegner det. Respondentene skal vurdere hvordan åtte påstander kjennetegner deres idealområde, fra «ikke i det hele tatt» til «i svært stor grad»:

- Det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker
- Du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker
- Det finnes merkede stier i området
- Det er god skilting ved stistart og stikryss i området
- Det er lagt ned trestokkar til å gå på der stien går over våt myr
- Det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området
- Du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen
- Du kan gå milevis uten å møte et menneske

De åtte spørsmålene, og gjennomsnittssvaret for hvert spørsmål, er vist i Figur 5-15 på neste side, sortert etter gjennomsnittsscore.

Figur 5-15: Brukernes idealområde[3] [1=svært negativt at idealområdet inneholdt dette forholdet, 7=svært positivt at idealområdet inneholdt dette forholdet]

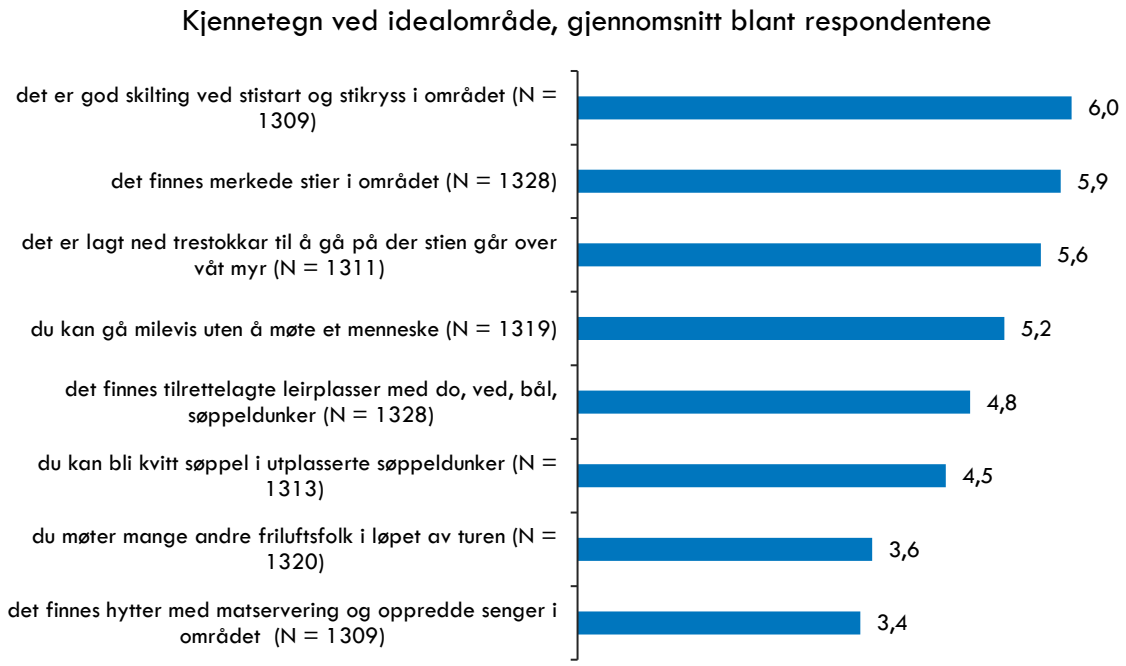

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

Spørsmålene er besvart på en skala fra 1 til 7, hvor 1 betyr at det ville vært *svært negativt* at idealområdet inneholdt dette forholdet, mens 7 betyr at det ville vært *svært positivt*. I gjennomsnitt er idealområdet til de besøkende preget av at det er god skilting ved stistart og stikryss, at det er merkede stier i området, at det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over våt myr, og at man kan gå store avstander uten å møte andre. På middels viktighetsgrad for idealområdet finner vi den kvaliteten at det er tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål og søppeldunker, og at man kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker. Det framstår noe mindre viktig i gjennomsnitt at det er hytter med matservering og oppredde senger i området, og at man møter andre friluftsfolk i løpet av turen (som i stor grad er et speilbilde av kvaliteten «Du kan gå milevis uten å møte et menneske»).

For å beregne purismegraden for hver respondent er skalaen på de syv første spørsmålene snudd (punktliste på forrige side). En lav score (f.eks. 1) på spørsmålene gir høy score i purisme-sammenheng (f.eks. 7). For det siste spørsmålet (å gå milevis uten å møte et annet menneske) reverseres ikke skalaen, da en høy score i utgangspunktet antyder et høyt purisme-nivå. Purismegraden beregnes som gjennomsnittet av de åtte spørsmålene, hvor skalaen for de syv første spørsmålene er snudd. Et gjennomsnitt mellom 1 og 3,49 gir merkelappen «lavpurist», et snitt mellom 3,5 og 4,49 gir merkelappen «mellompurist», og et snitt mellom 5,5 og 7 gir merkelappen «høypurist».

Figur 5-16 viser fordelingen mellom lavpurister, mellompurister og høypurister blant respondentene i brukerundersøkelsen i Lyngsalpan landskapsvernområde i 2017. Blant hele utvalget er det et lite mindretall (13 prosent) som er høypurister. Dette er et vanlig funn i brukerundersøkelser gjennomført i verneområder. Nærmere 30 prosent av utvalget har preferanser som samsvarer med de til mellompurister, mens nærmere 60 prosent fremstår som lavpurister. Figur 5-16 viser også at andelen høypurister og mellompurister er noe høyere blant utlendinger enn nordmenn. Dette er også et tilbakevendende funn fra brukerundersøkelser, som på tvers av flere undersøkte natur- og verneområder finner at utlendinger er mer puristiske enn nordmenn (Vorkinn, 2016b).

[3] Spørsmålet var stilt slik: «Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs- /fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt "idealområde" for en slik tur. Ville det være positivt eller negativt for deg at….»:

Figur 5-16: Purismegrad

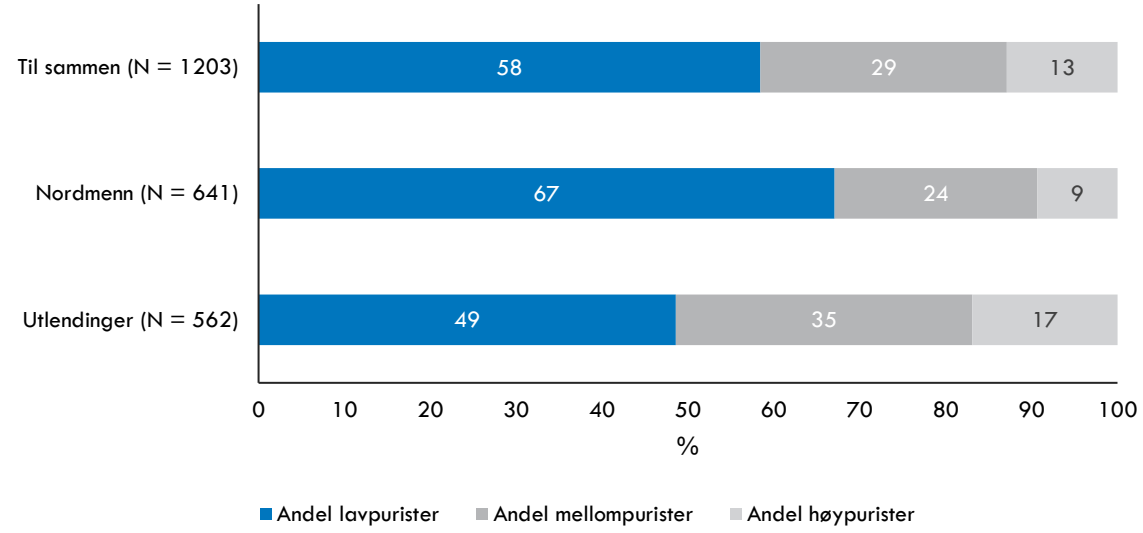

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

Figur 5-17 viser at de aller fleste respondentene, uavhengig av purismegrad, opplever at Lyngsalpan samsvarer *i stor* eller *noen grad* med deres idealområde. Ingen høypurister opplever at Lyngsalpan *ikke i det hele tatt* (1) eller *i liten grad* (2) samsvarer med idealområdet. Kun 1 prosent av mellompuristene opplever at Lyngsalpan henholdsvis *ikke i det hele tatt* og *i liten grad* samsvarer med idealområdet, mens ingen av lavpuristene mener det *ikke samsvarer i det hele tatt*, og 2 prosent kun *i liten grad*. På grunn av den store størrelsesforskjellen på underutvalgene (145 høypurister, 331 mellompurister og 664 lavpurister), bør man være varsom med å trekke noen definitive slutninger om forskjeller i hvorvidt Lyngsalpan samsvarer med noen spesiell gruppes idealområde. Hovedtrekket fra Figur 5-17 er at de langt fleste, uavhengig av purismegrad, finner kvaliteter med Lyngsalpan som samsvarer med deres idealområde.

Figur 5-17: Samsvar med idealområde, fordelt på purismegrad

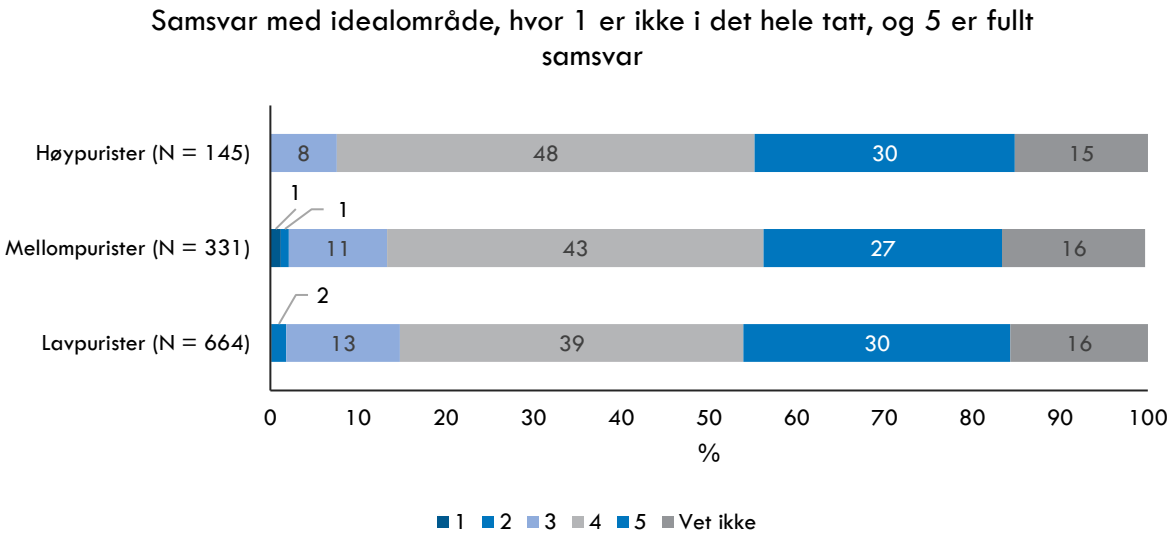

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

24 personer opplever at Lyngsalpan har lite samsvar med deres idealområde, det vil si at de har svart 1 eller 2 på dette spørsmålet. For å få en indikasjon på hvilke trekk det er disse personene ønsker ved et område, er gjennomsnittsscoren på hver kvalitet vist i Figur 5-18, fordelt på gruppen personer som mener Lyngsalpan i liten grad samsvarer med idealområdet (1,2) og på personer som mener Lyngsalpan i stor grad samsvarer med idealområdet (4,5). Figuren viser det samme som Figur 5-15, med forskjellen at her er utvalget delt inn i de nevnte gruppene (respondenter som har svart 3 *verken/eller* er ikke inkludert i figuren). Ut fra de to øverste

stolpeparene i Figur 5-18 ser det ut til at den siste gruppen setter pris på mer tilrettelegging enn de som synes Lyngsalpan i liten grad likner på idealområdet deres. Personer som mener Lyngsalpan samsvarer i stor grad (4 og 5) med idealområdet synes i snitt at det er noe viktigere med tilrettelagte teltplasser og at man kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker. Også for de to nederste stolpeparene er det noe forskjell, ved at personer som mener Lyngsalpan ikke samsvarer med deres idealområde setter større pris på å treffe andre turgåere i deres idealområde. For de øvrige kvalitetene er det mindre forskjeller. Dette kan tyde på at de besøkende som mener at Lyngsalpan ikke samsvarer med deres idealområde tenderer til å være mer puristiske enn gjennomsnittet av de besøkende, og ikke ønsker utstrakt tilrettelegging og å treffe på mange andre turgåere. Dette funnet kan antakelig ikke generaliseres, siden antallet personer som mener Lyngsalpan ikke samsvarer med deres idealområde er lavt. Det er antakeligvis også flere personer som er høypurister i gruppen som mener Lyngsalpan samsvarer med deres idealområde, siden denne gruppen er langt større.

Selv om de 24 personene ikke mener at Lyngsalpan samsvarer med deres idealområde, betyr ikke det at de er misfornøyd med tilretteleggingen i Lyngsalpan. På dette spørsmålet svarer 21 av 24 at de er godt fornøyd eller ganske fornøyd, mens tre svarer at de er misfornøyd med tilretteleggingen (at 12,5 prosent av denne gruppen er misfornøyd med tilretteleggingen er imidlertid en høyere andel enn for alle respondenter sett under ett, hvor andelen er 1 prosent, men antallet personer i den første gruppen er så lavt at vi er varsomme med å trekke generelle konklusjoner fra dette).

Figur 5-18: Kjennetegn ved idealområde, fordelt på om Lyngsalpan samsvarer med idealområdet (N=1328)

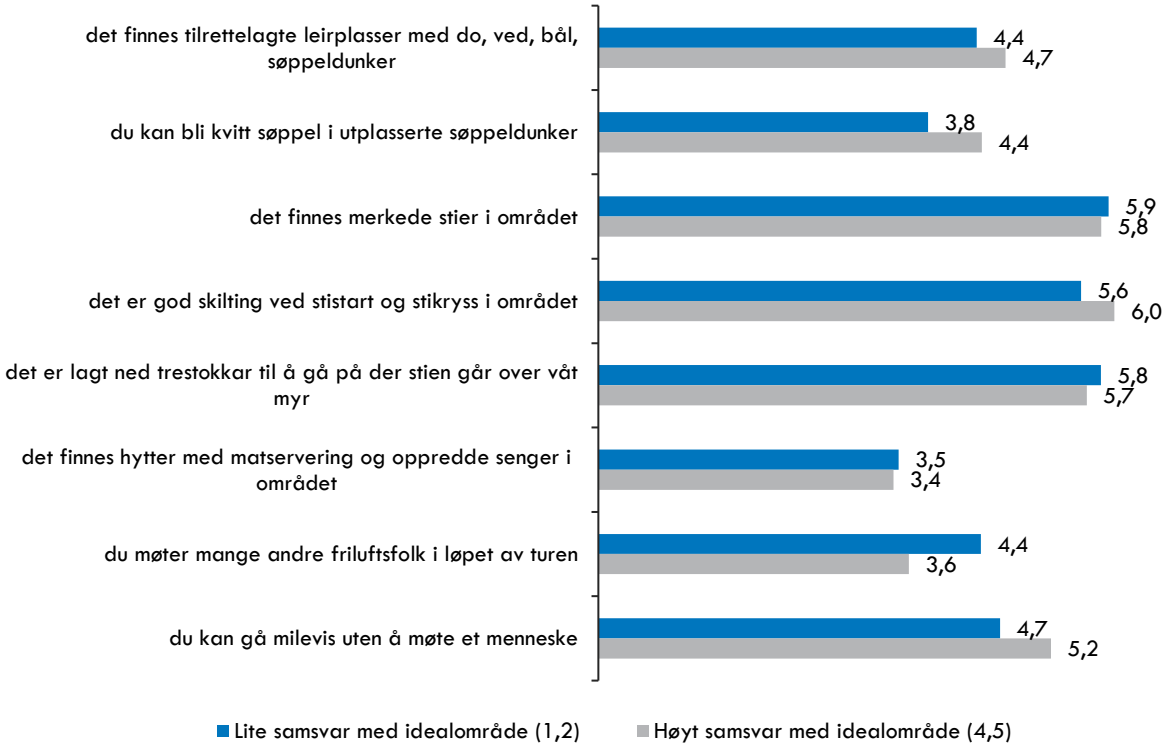

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

6. Bruken av området

6.1 Romlig bruk

Både kasseundersøkelsen og etterundersøkelsen gir informasjon om hvordan de besøkende fordeler seg på ulike innfallsporter. Det har i tillegg vært satt opp ferdselstellere på to steder i Lyngsalpan landskapsvernområde, i Steindalen og ved Blåisvatnet. Data fra ferdselstellerne ble hentet ut for tilnærmet samme periode som selvregistreringsundersøkelsen sto ute.

Statistikken med antall besøkende per innfallsport fra kasseundersøkelsen, vist i Tabell 6-1, er ikke direkte sammenliknbar med besøksstatistikken fra etterundersøkelsen, i Figur 6-1. I kasseundersøkelsen er det kun ett besøk som er registrert per besøkende, nemlig besøket da de fylte ut spørreskjemaet, mens i etterundersøkelsen kunne man velge flere alternativer dersom man hadde vært på tur til flere steder samme år. Resultatene fra etterundersøkelsen er vist i Figur 6-1. Det synes som om undersøkelsene er relativt samsvarende når det gjelder hvilke innfallsporter som er mest benyttet. Dette fremkommer når vi sammenlikner resultatene i Tabell 6-1 og Figur 6-1. Etterundersøkelsen åpner også for at respondentene kan skrive opp eventuelle andre innfallsporter de har brukt i løpet av det siste året. I underkant av 30 innfallsporter ut over de forhåndsdefinerte innfallsportene nevnes i etterundersøkelsen. De som nevner andre innfallsporter enn de forhåndsdefinerte er i all hovedsak personer som har vært i Lyngsalpan mange ganger tidligere (i gjennomsnitt 14 somre), kun seks av 38 som nevner andre innfallsporter enn de forhåndsdefinerte har aldri vært i Lyngsalpan før besøk(ene) i 2017. Siden respondentene er rekruttert fra selvregistreringsundersøkelsene ved de 11 innfallsportene, fanges selvfølgelig ikke personer som har vært på kun ett besøk på et annet sted enn innfallsportene med selvregistreringsskjemaer opp.

Tabell 6-1: Bruk av innfallsporter i selvregistreringsundersøkelsen

Innfallsport	Prosentvis fordeling	Antall gyldige svar (N)
1. Lyngstuva	21 %	338
2. Sørlenangsbotn/Blåisvatnet	21 %	334
3. Fastdalen	6 %	92
4, Kvalvikdalen	5 %	85
5. Lyngsdalen	11 %	173
6. Faueldalen	4 %	60
7. Goverdalen	5 %	82
8. Piggtindskaret	3 %	42
9. Elvevolldalen	5 %	79
10. Steindalen	19 %	299
Totalt	100 %	1584

Figur 6-1: Hvilke innfallsporter til Lyngsalpan har du benyttet i løpet av 2017? (Flere svar mulig) (N=184)

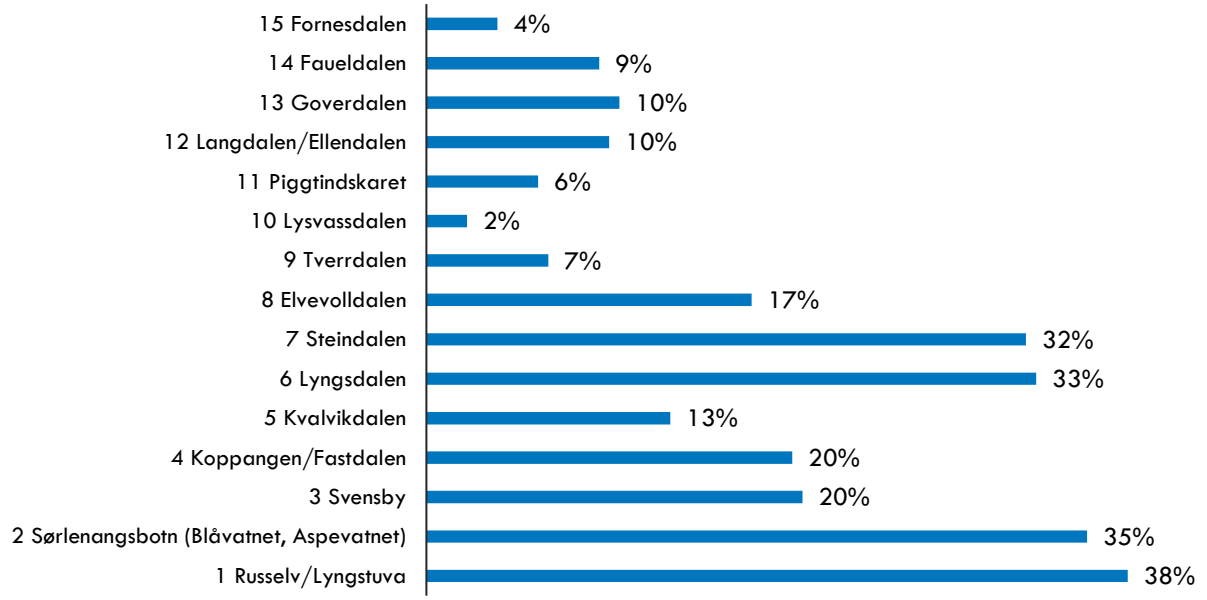

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelse

Det ble samlet inn ferdselsdata fra ferdselstellere på to steder i Lyngsalpene, Blåisvatnet/Blåvatnet og i Steindalen. Måleren ved Blåisvatnet var plassert på stien rett sør for Sørlenangsbotn, på starten av turen til Blåvatn. Ferdselstelleren i Steindalen var plassert i begynnelsen av stien mot Steindalsbreen.

Tabell 6-2: Data fra ferdselstellere i Lyngsalpan i 2017

	Måleperiode	Total trafikk	Gj.snitt per dag	Gj.snitt hverdag/helg	Fordeling inn/ut
Blåisvatnet	26.6-9.10 (105 dager)	5825	55	38/98	54 %/46 %
Steindalen	6.7-2.10 (88 dager)	2760	31	27/41	47 % / 53 %

Kilde: Data mottatt fra verneområdeforvalter

Ferdselstellerne måler passeringer både inn og ut av området. De aller fleste besøkende passerer målerne to ganger i løpet av turen, slik at vi får et omtrentlig anslag på antallet besøkende ved å dele totaltallet på to. Dette gir 2 912 besøk til Blåisvannet, og 1 380 besøk til Steindalen i perioden selvregistreringsundersøkelsen var ute. Med 334 registrerte skjemaer ved Blåisvatnet og 299 ved Steindalen, er det henholdsvis 11 og 22 prosent av de besøkende som har fylt ut skjema.

Ferdselstelleren for Steindalen viser, øverst til venstre i Figur 6-2, at trafikken økte til sitt høyeste nivå i slutten av juli 2017. Lørdag 29. juli var den dagen med flest antall registrerte passeringer. Deretter sank besøket gradvis ut over sensommeren og høsten (den siste observasjonen virker kunstig lav, og skyldes nok at uke 40 ble ufullstendig målt, med kun mandag 2. oktober inkludert). Profilen over ukedagene viser at helgedagene ikke overraskende er de mest populære dagene å gå på tur. Profilen over dagen i uka og helga har en form som man skulle forvente dersom de fleste turgåere passerer måleren både på vei inn og ut av området, med en topp på vei inn kl. 10-11 og en topp rundt kl. 16-17 på vei ut.

Ferdelstelleren for Blåisvatnet viser at trafikken har utviklet seg noe annerledes gjennom sommeren enn i Steindalen. Høyest trafikk var det her i siste halvdel av september, med en god del lavere trafikk tidligere på sommeren. Trafikken fordeler seg også noe mer ujevnt over uka, med større andel av besøkende i helgedagene. Dagsprofilen for helga viser som for Steindalen markerte topper på for- og ettermiddagen på vei inn og ut, mens toppene er mer avdempet i ukedagene. Turen til Blåisvatnet er kun 4,4 kilometer hver vei, og kan ifølge ut.no gjennomføres på to timer, slik at turene potensielt starter og slutter mer spredt ut over dagen. Blåisvatnet er det eneste turmålet (evt. med omvei om Aspevatnet) som kan nås fra punktet hvor ferdselstelleren var utplassert.

Figur 6-2: Statistikk fra ferdselsteller i Steindalen

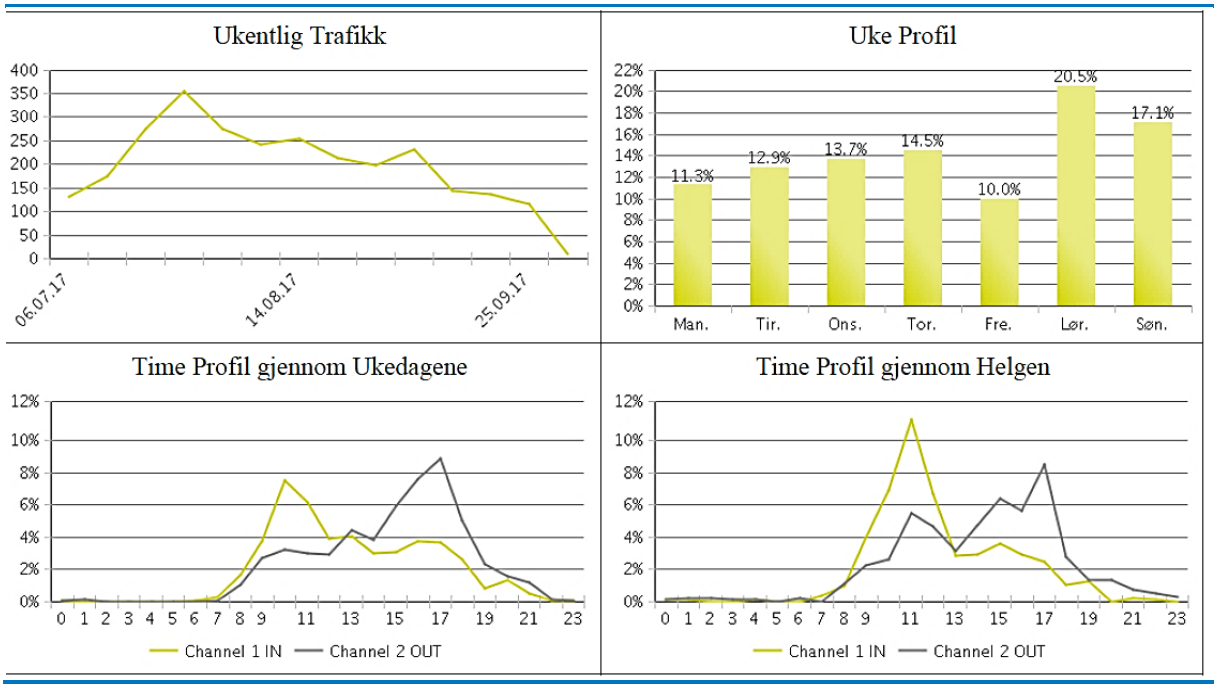

Kilde: Data mottatt fra verneområdeforvalter. Faksimile fra PDF-rapport

Figur 6-3: Statistikk fra ferdselsteller ved Blåisvatnet

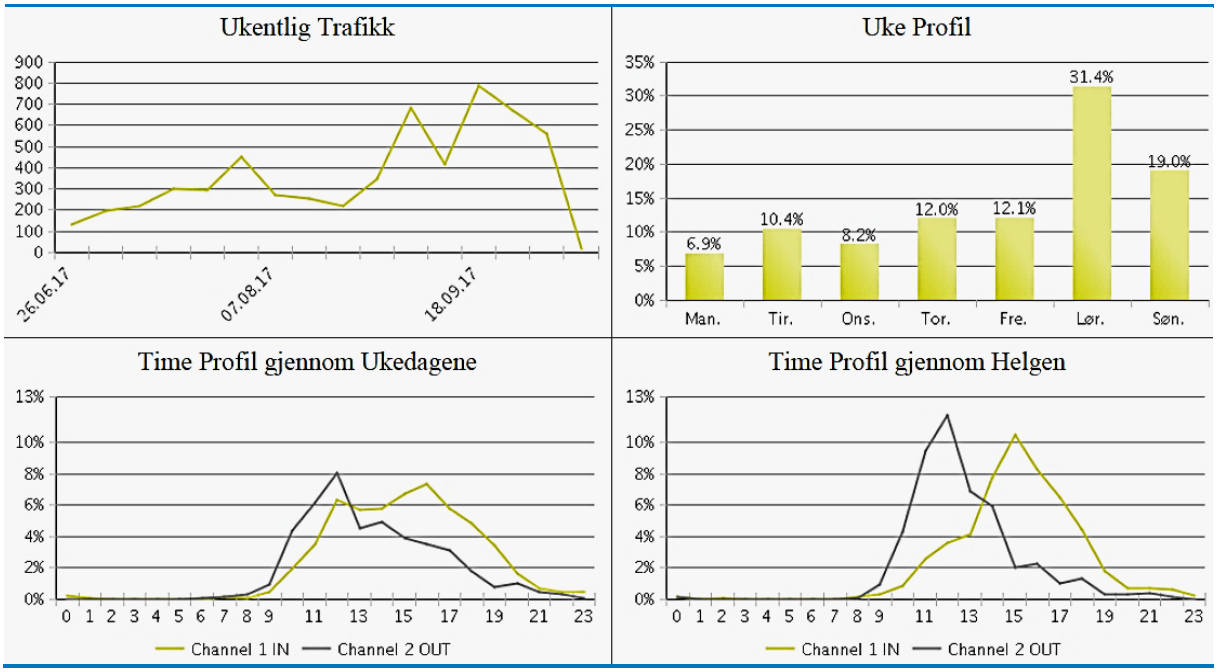

Kilde: Data mottatt fra verneområdeforvalter. Faksimile fra PDF-rapport

6.2 Bruk av sti og terreng

De aller fleste foretrekker å gå på sti når de ferdes i Lyngsalpan. En tredjedel svarte at de alltid gikk på sti og 41 prosent at de ofte gikk på sti. Det er imidlertid en relativt stor andel som svarte at de bruker sti mindre, med 20 prosent som sa at de brukte sti av og til, 5 prosent som sjelden brukte sti, og en halv prosent (én person) som aldri brukte sti.

Figur 6-4: Hvor mye av tida brukte du merkede/tydelige stier og veier når du gikk eller syklet i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år? (N=184), prosentfordeling

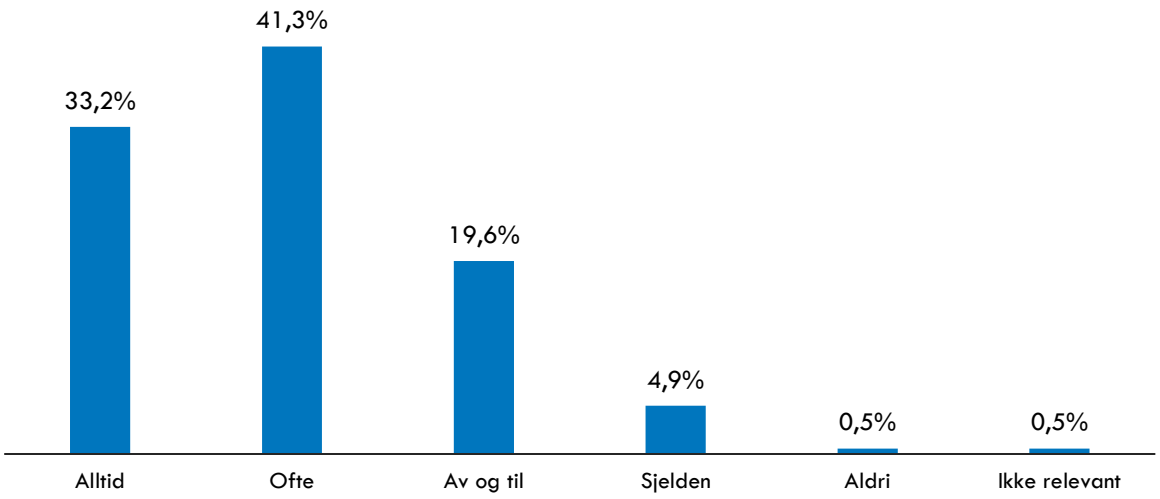

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.3 Besøk i Lyngsalpan siste år

På spørsmålet om de besøkte Lyngsalpan landskapsvernområde én eller flere ganger i løpet av siste år har i underkant av halvparten, 46 prosent, svart at de besøkte området mer enn én gang, som vist i Figur 6-5.

Figur 6-5: Besøkte du Lyngsalpan landskapsvernområde én eller flere ganger i løpet av siste år? (N=184)

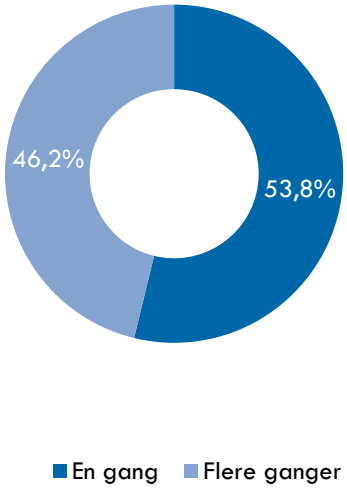

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Mønsteret med at det er et flertall av de besøkende som kun var i Lyngsalpan én gang i løpet av året gjenspeiler seg i fordelingen i Figur 6-6 over antall dager de var der i løpet av det siste året.[4] Nesten halvparten, 45 prosent, var i Lyngsalpan mellom én og tre dager. Denne gruppen omfatter alle dagsturer og de aller fleste overnattingsturer. Siden denne andelen ikke når helt opp til andelen som kun var i Lyngsalpan én gang, må det også være enkelte som var i Lyngsalpan én gang men på en tur med varighet lenger enn tre dager. De to stolpene for 4-6 dager og 7-9 dager utgjør til sammen en fjerdedel av utvalget, slik at andelen som var i Lyngsalpan 10 eller flere dager siste år utgjør de siste 30 prosentene. Det er hele 11 prosent av respondentutvalget som har vært 31 eller flere dager i Lyngsalpan landskapsvernområde.

For sesongene enkeltvis er det store variasjoner i antall dager respondentene har vært der. Det er kun ca. 30 prosent av respondentene i etterundersøkelsen som oppgir at de har vært i Lyngsalpan i hver av sesongene utenom sommersesongen (senhøst, vinter, vår). 17 prosent av respondentene har vært i Lyngsalpan i alle fire sesongene, og har et gjennomsnittlig antall dager i Lyngsalpan på 41 dager gjennom hele året. Dette er altså personer som benytter seg mye av Lyngsalpan som friluftsområde. Blant alle som har vært i Lyngsalpan minst én dag i sommersesongen er gjennomsnittlig antall dager 7, henholdsvis 7,3 i senhøstsesongen, 8,9 i vintersesongen og 7,8 dager i vårsesongen.[5]

Figur 6-6: Hvor mange dager var du i Lyngsalpan landskapsvernområde i løpet av det siste året (N=180), prosentfordeling

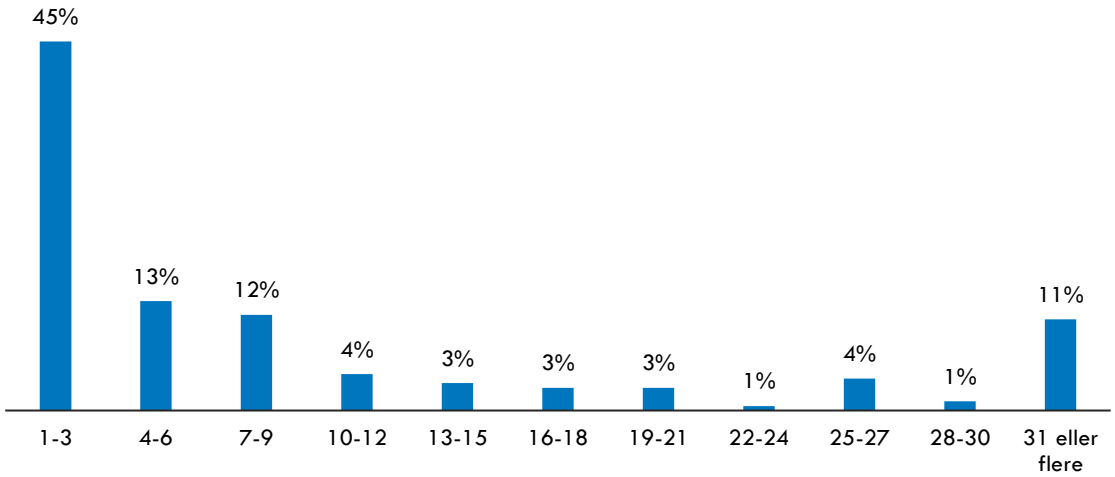

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.4 Type bruk

I selvregistreringsundersøkelsen ble de besøkende spurt om hva som var formålet med turen som de gjennomførte da de fylte ut svarskjemaet. På dette spørsmålet var det mulig å krysse av for flere alternativer, f.eks. at formålet med turen er å gå en flerdagers fottur og fiske underveis. Resultatene er vist i Figur 6-7. En høy andel av de besøkende gikk på dagstur til fots (74 %). Andelen som svarte at de var på flerdagers fottur er lav i Lyngsalpan sammenliknet med andre områder, på kun 11 prosent. Fiske er ikke en spesielt utbredt aktivitet i Lyngsalpan, kun 3 prosent av respondentene oppga dette som et formål med turen. 12 prosent oppga at de var på trimtur, 6 prosent at hovedformålet er topptur og 9 prosent at hovedformålet er et annet enn de nevnte alternativene. Det er en ganske mye større andel av de spurte som skulle på flerdagstur blant utlendinger enn blant nordmenn, og tilsvarende færre som oppga at de var på trimtur. Dette henger nok sammen med at mange av nordmennene som fylte ut undersøkelsen var lokale, mens utlendingene var på en lengre tur.

[4] I undersøkelsen ble det spurt om hvor mange dager respondentene hadde vært i Lyngsalpan hver sesong: i vintersesongen (jul t.o.m. påsken), vårsesongen (påsken t.o.m. mai), sommer/høstsesongen (juni t.o.m. september), og senhøstsesongen (oktober til jul). I Figur 6 4 har vi lagt sammen antall dager per sesong for hver respondent, slike at vi får antall dager over hele året.
[5] Blant de som har vært i Lyngsalpan i vårsesongen er gjennomsnittlig antall dager de har oppholdt seg i verneområdet i løpet av det siste året 7,8 dager. Tilsvarende type tolkning gjelder for de andre sesongene.

Figur 6-7: Formål med turen, flere valg mulig

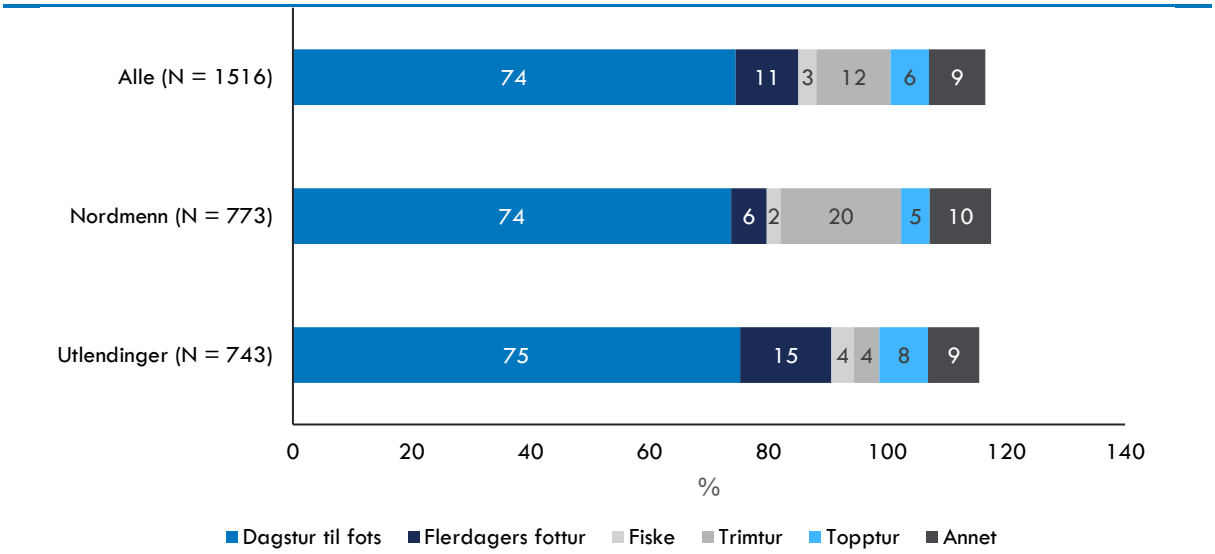

Kilde: Selvregistreringsundersøkelsen

I etterundersøkelsen er respondentene på nytt spurt om hvilke aktiviteter de har bedrevet i Lyngsalpan det siste året. Her er det spurt mer i detalj om aktivitetene de har holdt på med. Det er også spurt om sesongbaserte aktiviteter som skitur og jakt, som ikke var relevante aktiviteter på tidspunktet brukerne besvarte selvregistreringsundersøkelsen. Som Figur 6-8 viser er også topptur og skitur blant de mest vanlige aktivitetene som utøves i Lyngsalpan. Nesten alle respondentene har svart at de har vært på fottur i Lyngsalpan i løpet av det siste året. En liten andel, 3 prosent har drevet med klatring, men hele en tredjedel (33%) oppgir at de har vært på en topptur til fots. 8 prosent har syklet på vei, og 5 prosent har syklet utenfor vei/på sti. 17 prosent har fisket i løpet av sine opphold i Lyngsalpan, og 3 prosent har vært på jakt. 29 prosent har vært på skitur i Lyngsalpan i løpet av det siste året. Det er ingen utlendinger som oppgir at de har vært på jakt. 6 prosent av utlendingene oppgir at de har vært på skitur, mens nærmere halvparten av alle besøkende nordmenn har det (48 %). Det er også noe færre utlendinger som har vært på topptur enn nordmenn, 26 prosent mot 39 prosent. 31 prosent oppgir å ha bedrevet andre aktiviteter i området, noe som inkluderer fotografering, bærplukking, padling, løping og svømming/bading som de hyppigst nevnte.

Figur 6-8: Friluftslivsaktiviteter i Lyngsalpan landskapsvernområde, flere valg mulig

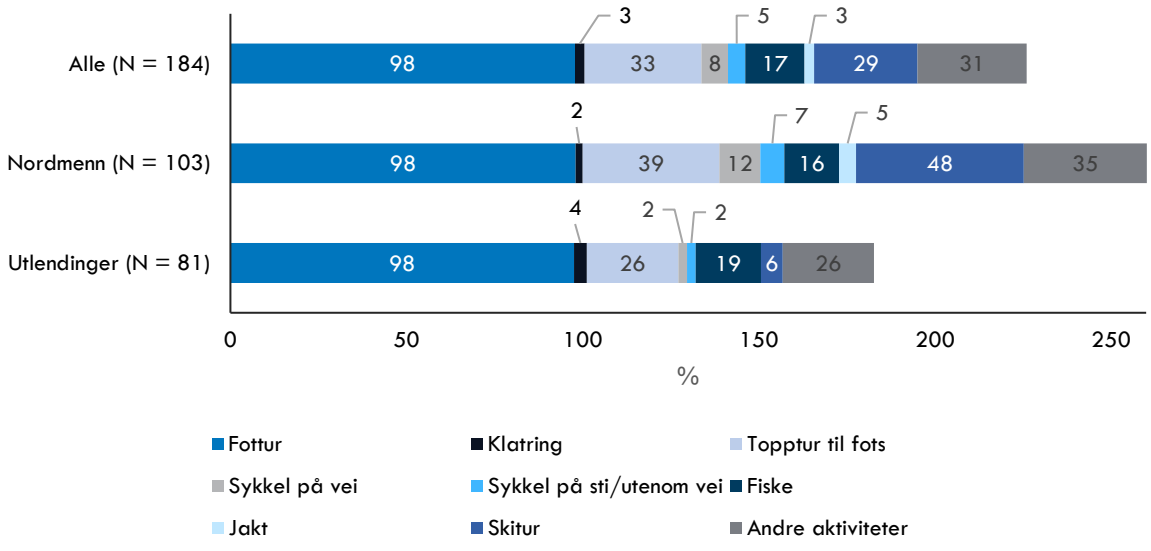

Kilde: Etterundersøkelse

6.5 Tid i landskapsvernområdet og overnatting

Respondenter i selvregistreringsundersøkelsen ble bedt om å oppgi hovedformålet med turen, herunder blant annet om de var på var enten dagstur eller flerdagstur. Det var i tillegg flere alternative hovedformål å velge mellom (se Figur 6-7), men de fleste respondentene har krysset av for enten dagstur eller flerdagstur som et av hovedformålene med turene. I tillegg har respondentene fylt ut varigheten på turen de var på, enten i timer (ved dagstur) eller dager (ved flerdagstur). Figur 6-9 tar utgangspunkt i andelen respondenter som enten fylte ut varighet i timer eller dager. Denne opptellingen viser at 82 prosent var på dagstur i Lyngsalpan. Av nordmenn var hele 90 prosent på dagstur, mens tre fjerdedeler (74 %) av utlendingene var det.

Figur 6-9: Andel på dagstur og flerdagstur, prosentfordeling

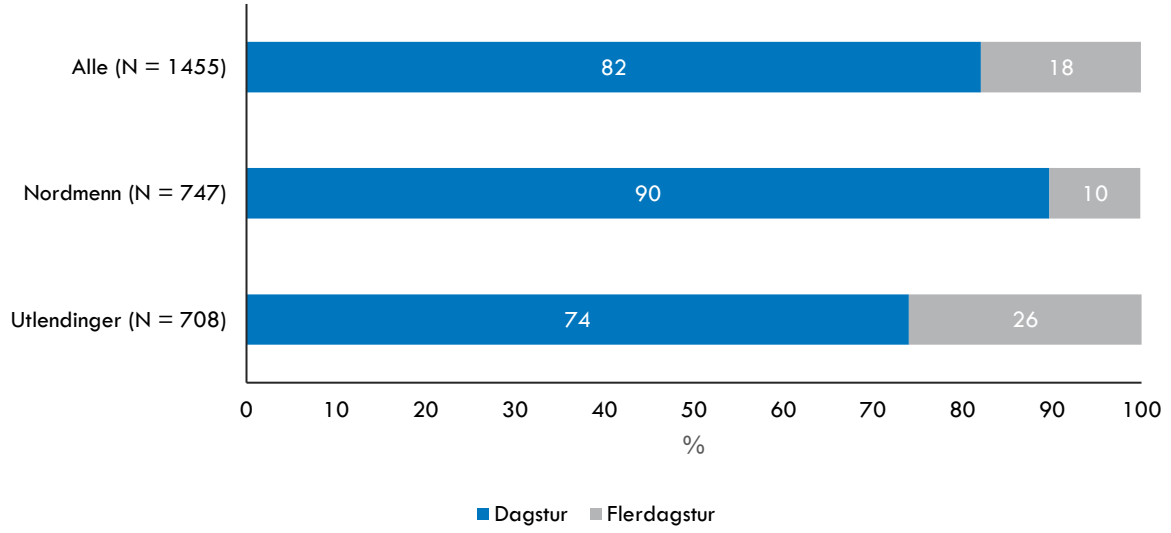

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I etterundersøkelsen ble det spurt om de besøkende overnattet i eller i nærheten av Lyngsalpan i forbindelse med sine besøk det siste året. Nærmere 70 prosent svarte at de overnattet i eller i nærheten av Lyngsalpan i forbindelse med det aktuelle besøket eller tidligere besøk. Disse resultatene kan ikke ses direkte opp mot resultatene om andel dagsturer i selvregistreringsundersøkelsen siden etterundersøkelsen i motsetning til selvregistreringsundersøkelsen kan omhandle andre turer enn den spesifikke hvor de fylte ut skjema. Imidlertid er det ganske stor kontrast mellom andelen som svarte at de var på flerdagstur i selvregistreringsundersøkelsen og den høyere andelen som svarte at de overnattet i etterundersøkelsen. En sannsynlig forklaring er at en stor andel enten bor, har hytte eller benyttet seg av overnattingstilbud i umiddelbar nærhet til landskapsvernområdet. Det er ingen turisthytter og kun noen få åpne bygdelagshytter i landskapsvernområdet. Siden såpass mange har oppgitt at de overnattet i eller i nærheten av Lyngsalpan, er det altså tenkelig at mange som har oppgitt at de er på flerdagstur i realiteten går på dagsturer påfølgende dager, med overnatting like utenfor området. Dersom de besøkende ikke kjenner de eksakte grensene for landskapsvernområdet er det ikke urimelig at de tenker at verneområdet Lyngsalpan har en avgrensing som sammenfaller med hele Lyngenhalvøya, siden fjordene som omgir halvøya framstår som en veldig håndfast grense. Resultatene i Figur 6-14 ser ut til å forsterke denne hypotesen, siden kun 5,4 prosent av respondentene i etterundersøkelsen svarte at de gikk en sammenhengende tur hvor de overnattet på ulike steder. Det er derimot svært vanlig å overnatte på ett sted og foreta dagsturer til ulike turmål derfra, eller starte dagsturer fra ulike utgangspunkt.

Høyre side i Figur 6-10 deler de som sa de overnattet i eller i nærheten av Lyngsalpan landskapsvernområde inn etter om de bor i kommunene hvor landskapsvernområdet ligger, om de har hytte i nærheten eller om de ikke har noen slik tilknytning. Mens litt over halvparten av de som bor i nærheten av Lyngsalpan overnattet (overnatting i egen bopel er ikke utelukket fra spørsmålet), har henholdsvis 84 prosent og 79 prosent av de som har hytte i området og verken bor eller har hytte i området overnattet. En svært stor andel av de som besøker Lyngsalpan som kommer langveis fra velger altså å overnatte i nærheten av Lyngsalpan.

Figur 6-10: Til venstre: Overnattet du i eller i nærheten av Lyngsalpan landskapsvernområde i forbindelse med besøket/besøkene dine det siste året? (N=184). Til høyre: Andel som svarte ja, fordelt på tilknytning (N=184)

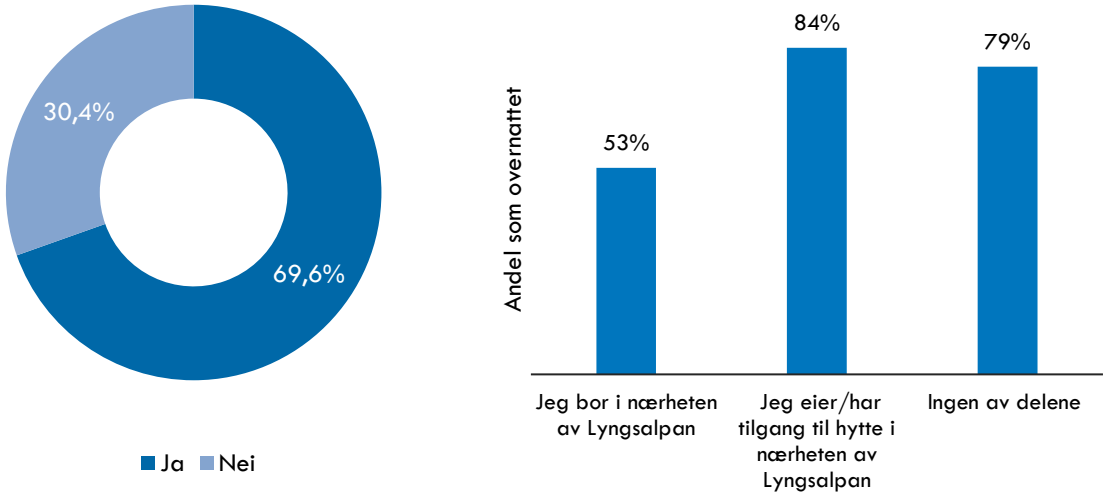

Kilde: Etterundersøkelse

Figur 6-11: Varighet dagstur (N=1248)

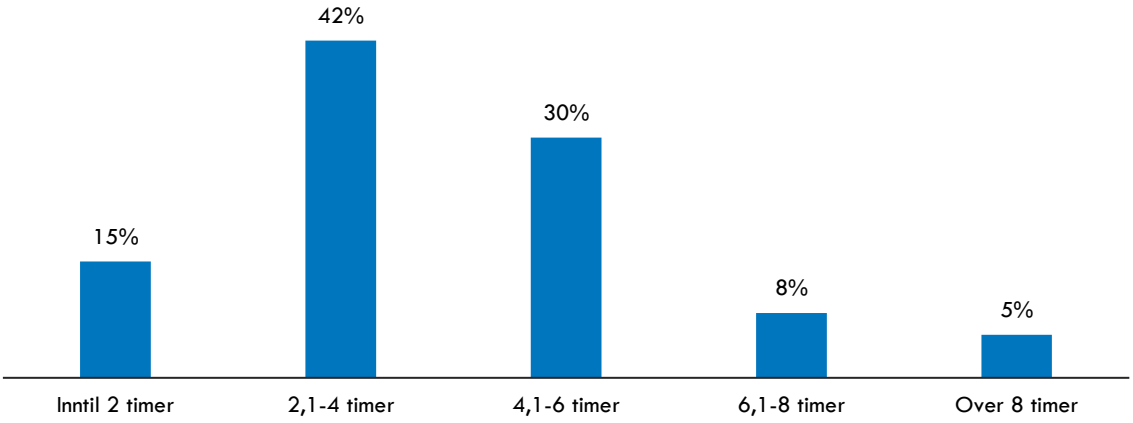

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Figur 6-12: Varighet Flerdagstur (N=274)

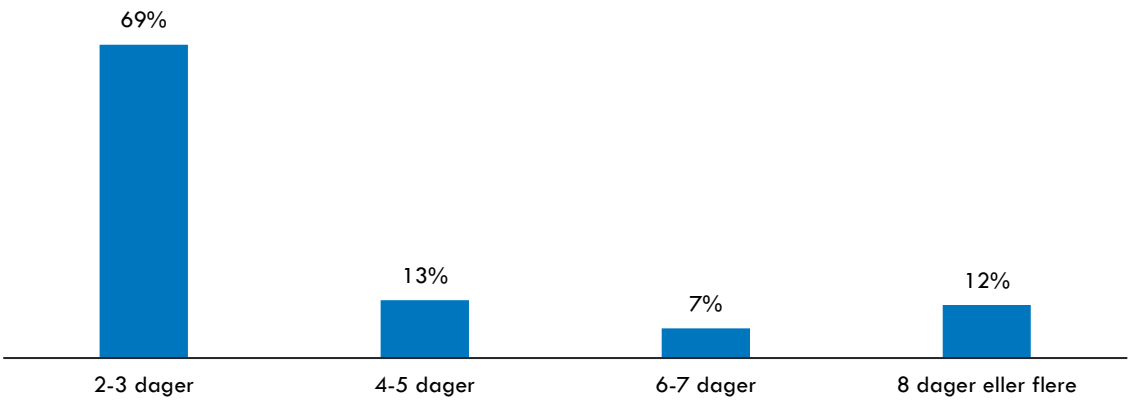

Kilde: Basert på svar fra selvregisteringsundersøkelse

Den vanligste lengden på dagsturer i Lyngsalpan er mellom to og fire timer, som Figur 6-11 på forrige side viser. 42 prosent rapporterer om dagsturer med denne varigheten. Turer på mellom 4 og 6 timer utgjør imidlertid også en betydelig del av totalen, med 30 prosent. 15 prosent går på turer inntil to timer. 8 prosent går turer mellom 6 og 8 timer, og 3 prosent går turer med varighet over 8 timer.

Figur 6-12 viser at hele 81 prosent av respondentene som var på flerdagstur var på tur med varighet to til tre dager. 12 prosent var på en tur med varighet på fire til fem dager, 3 prosent mellom 6 og 7 dager, og 3 prosent 8 dager eller flere. Siden respondentene kan ha tolket spørsmålet til å gjelde om de oppholdt seg i nærheten av landskapsvernområdet er det mulighet for at de som har oppgitt lang varighet på flerdagsturene har overnattet på hotell, pensjonat, i bobil eller liknende. Dette virker rimelig for de som har oppgitt lengst varighet på turen, som er 21 og 16 dager.

Den vanligste overnattingsformen for besøkende som overnattet i nærheten av landskapsvernområdet var å overnatte i telt, lavvo eller under åpen himmel utenom tilrettelagt teltplass (Figur 6-13). 28 prosent overnattet på denne måten. Dernest var tilrettelagt campingplass den nest vanlige måten å overnatte på. Det er relativt lite vanlig å overnatte i turisthytte eller andre ubetjente hytter i Lyngsalpan, og dette henger sammen med at tilbudet er svært lite i området. Det er derimot overnattingstilbud nede ved sjøen rett utenfor landskapsvernområdet, som det synes som om en betydelig andel benytter seg av, enten det er campingplass eller hotell/pensjonat.

Figur 6-13: Type overnatting (flere svar mulig, N=127)

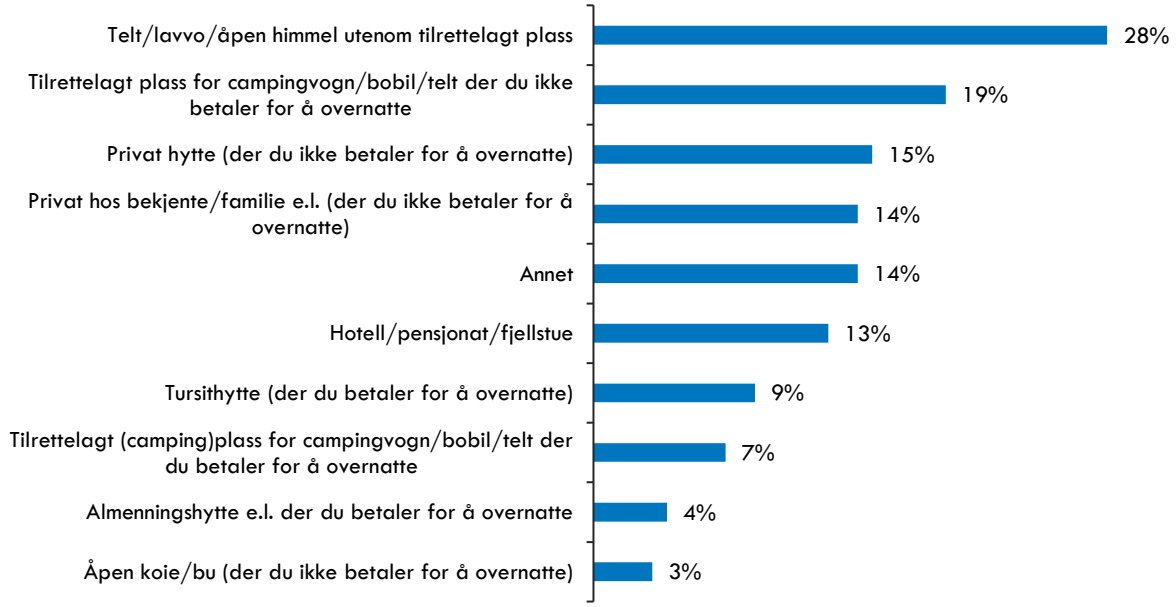

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

6.6 Lyngsalpan som besøksmål

Som diskutert i avsnitt 6.5 synes det som om det ikke er spesielt mange som overnatter underveis inne i landskapsvernområdet, men derimot tar dagsturer hvor utgangspunktet for turen er utenfor landskapsvernområdet nede ved sjøen. Figur 6-14 har samme budskap, ved at få svarte at de gikk en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder. 29,3 prosent sa de overnattet på ett sted og gikk dagsturer derfra, mens 35,3 prosent tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål. Det at kun 18 prosent oppga en varighet på turen som var lenger enn én dag i selvregistreringsundersøkelsen, men at andelen som har svart at de var på flerdagstur (ved å gi svar som plasserer dem i en av de tre første stolpene i Figur 6-14) i etterundersøkelsen var 63 prosent, tyder på at svarene i selvregistreringsundersøkelsen «skjuler» det at en større andel oppholder seg i nærheten av Lyngsalpan og går på tur flere dager i strekk.

Figur 6-14: Hvis du var i Lyngsalpan landskapsvernområde sammenhengende i flere dager for å gå tur til fots, hva slags tur (N=184)

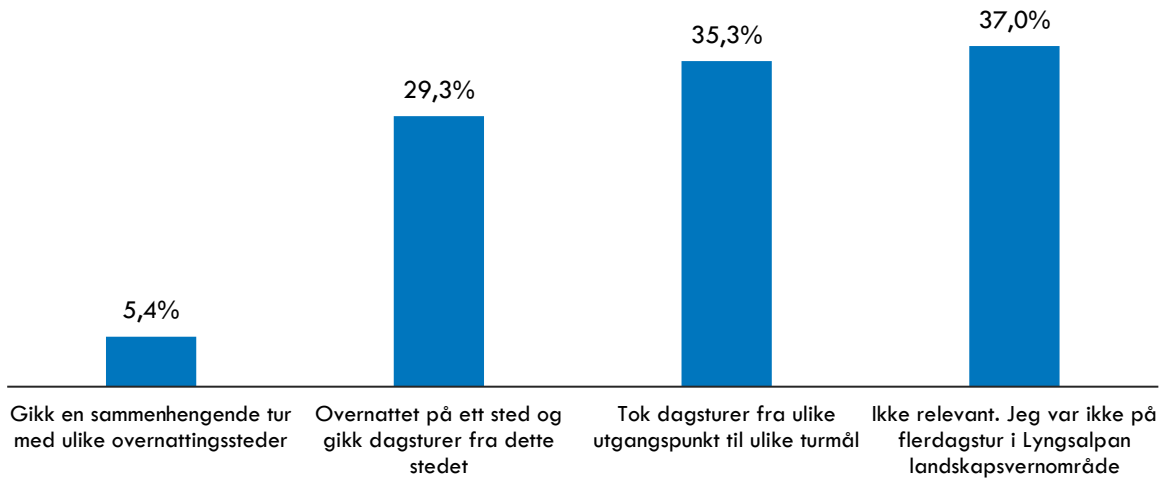

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Etterundersøkelsen stilte respondentene spørsmål om når de tok avgjørelsen om å dra på tur i Lyngsalpan landskapsvernområde. Figur 6-15 viser at i hele utvalget er det nærmest likt fordelt mellom de ulike tidspunktene: Underveis på turen, mindre enn én måned før avreise, 1-3 måneder før avreise eller mer enn 3 måneder før avreise. Blant nordmenn er det imidlertid en større andel, nesten halvparten, som tok avgjørelsen mindre enn én måned før de dro hjemmefra. Færre planla i lang tid i forveien. Antakelig henger dette sammen med at det er en stor andel lokale som har besvart undersøkelsen. Blant utlendingene er det på den ene siden flere som har planlagt turen i lang tid, enten mellom 1-3 måneder eller over 3 måneder, og på den annen side flere som bestemte seg underveis. Antakeligvis er det et flertall utlendinger som kommer spesifikt for å gå tur i Lyngsalpan, men også en betydelig andel som er på en lengre reise hvor besøksmålene underveis ikke er fast bestemt.

Figur 6-15: Når bestemte du deg for å besøke Lyngsalpan landskapsvernområde?

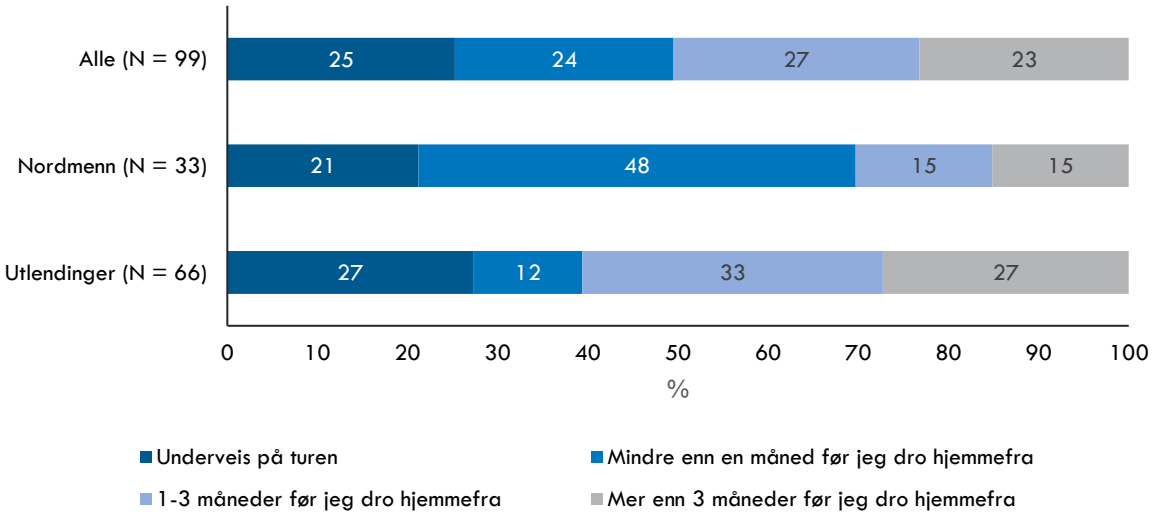

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

En tredjedel av respondentene på etterundersøkelsen oppga at Lyngsalpan var hovedmålet for turen (Figur 6-16). Litt over halvparten hadde besøket til Lyngsalpan som en del av en rundreise, mens 15 prosent oppga at besøket var en avstikker på vei til eller fra et annet sted.

Figur 6-16: Hvordan besøket inngikk i respondentenes tur (N=99)

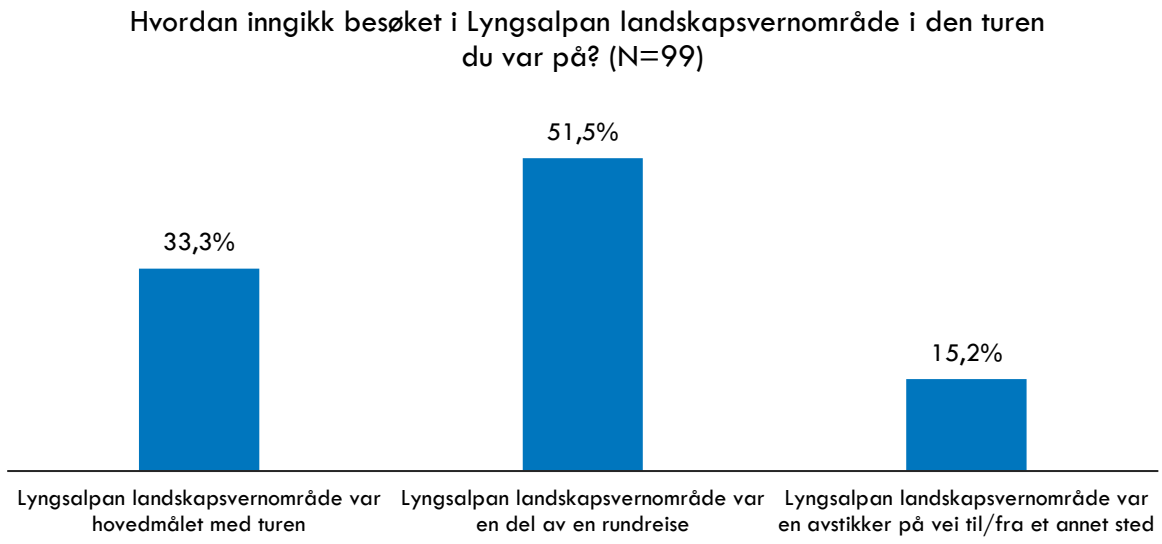

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

7. Informasjon og bruk av sosiale medier

7.1 Informasjonsinnhenting og foretrukket informasjon

I etterundersøkelsen er det spurt om hvorvidt og hvordan respondentene hadde skaffet seg informasjon om Lyngsalpan før besøket. 52 prosent av de besøkende (N=184) oppga at de hadde skaffet seg informasjon om området i forkant av besøket sitt. I Figur 7-1 gjengis hvilke kilder respondentene gikk til for å finne informasjonen de søkte etter. Den klart hyppigst brukte informasjonskilden er internett, som 70,8 prosent av respondentene benyttet. Nesten halvparten (46,9 %) har fått informasjon fra venner, slektninger eller bekjente, noe som tyder på at Lyngsalpan er godt kjent i de sosiale nettverkene til de besøkende, som muligens kan ha sammenheng med at det er mange lokale eller med tilsvarende tilknytning til Lyngsalpan som besøker området. En tredjedel av respondentene oppga å ha brukt blogg, facebook eller andre sosiale medier, mens det siste digitale alternativet, turapp, virker å være lite brukt med kun 8,3 prosent som oppgir at de bruker dette.

De fleste respondentene har svart at det var relativt lett å finne informasjonen de søkte etter, som Figur 7-2 viser. Det er imidlertid en viss andel som opplever at det ikke er like lett å finne informasjonen, og som har svart fra 1 til 3 på skalaen som går fra 1 til 7. Dette gjelder totalt ca. 18 prosent av respondentene.

Figur 7-1: Hvor hentet du informasjon fra? (N=96), Flere svar mulig

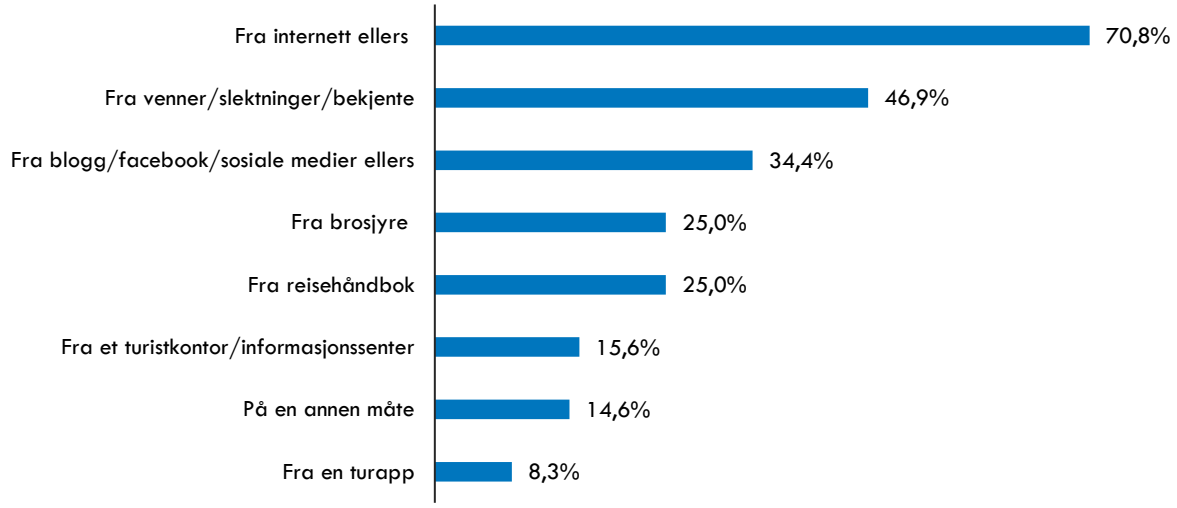

Kilde: Etterundersøkelsen

Figur 7-2: Hvor lett var det å finne den informasjon du ønsket? (N=96) Prosentfordeling

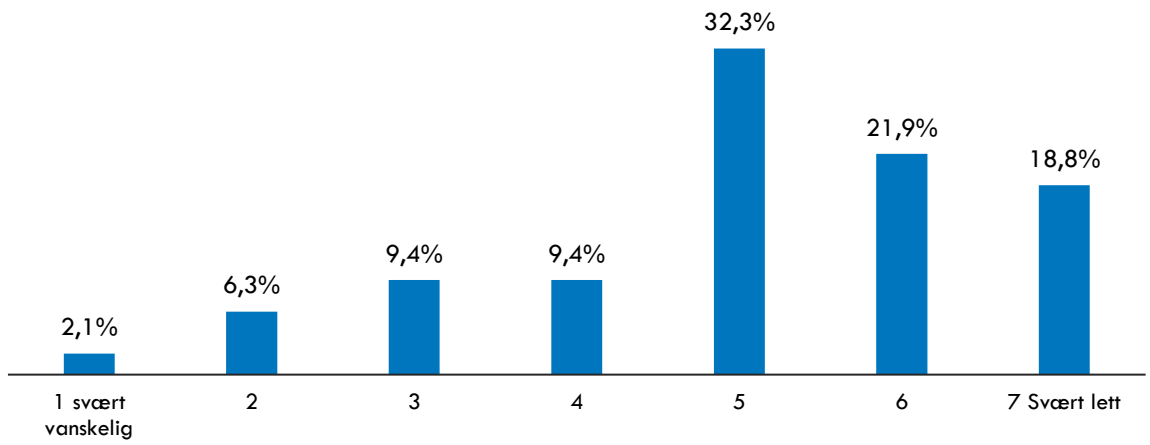

Kilde: Etterundersøkelsen

I undersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi hva slags type informasjon de syntes var vanskelig å finne. Blant de som svarte 1 til 3 på spørsmålet om hvor lett det var å finne informasjon, var nesten to tredjedeler fra utlandet, og de savnet blant annet informasjon om turmuligheter og -forslag på andre språk enn norsk. Noen norske respondenter har også svart at de savnet informasjon om turmuligheter, slik at det kan tenkes at denne informasjonen heller ikke er godt nok tilgjengelig på norsk.

I etterundersøkelsen spørres det også om på hvilket tidspunkt de besøkende helst kunne tenke seg å motta informasjon om Lyngsalpan landskapsvernområde, dersom vernemyndighetene skulle tilby mer informasjon. Resultatene fra dette spørsmålet vises i Figur 7-3, hvor stolpene summerer seg til mer enn 100 prosent fordi det var tillatt å velge flere alternativer. 55 prosent av alle de spurte oppga at de helst ville mottatt informasjon før avreise. Kun 10 prosent ønsket å motta informasjon underveis fra bostedet, mens hele 73 prosent ønsket å motta informasjon på parkeringsplassen eller ved innfallsporten til landskapsvernområdet. 30 prosent kunne tenke seg å finne informasjon inne i området. Nordmenn og utlendinger skiller seg fra hverandre ved at færre nordmenn kunne tenke seg å motta informasjon før avreise og på vei til Lyngsalpan. Dette henger nok sammen med at nordmenn flest ikke har like lang planleggingshorisont for turen som utlendinger, og ikke har like lang reisevei. Flere nordmenn enn utlendinger svarer på den annen side at de ønsker informasjon på parkeringsplass eller ved innfallsport, og en mindre andel svarer at de kunne tenke seg informasjon inne i området.

Figur 7-3: Når vil du helst motta informasjon? Flere svar er mulig

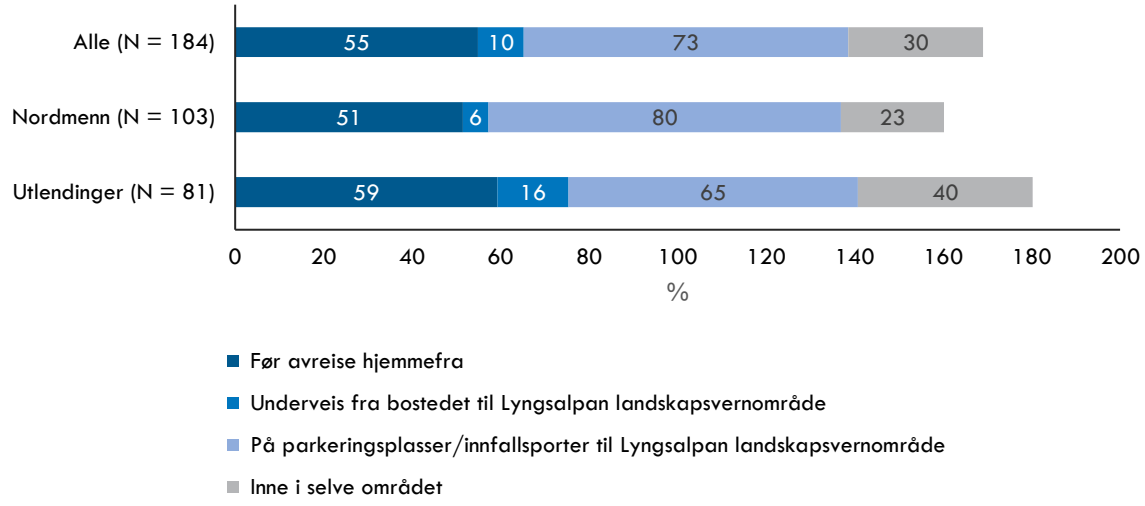

Kilde: Etterundersøkelsen

Figur 7-4: Hvordan vil du helst hente informasjon før avreise? Flere svar mulig

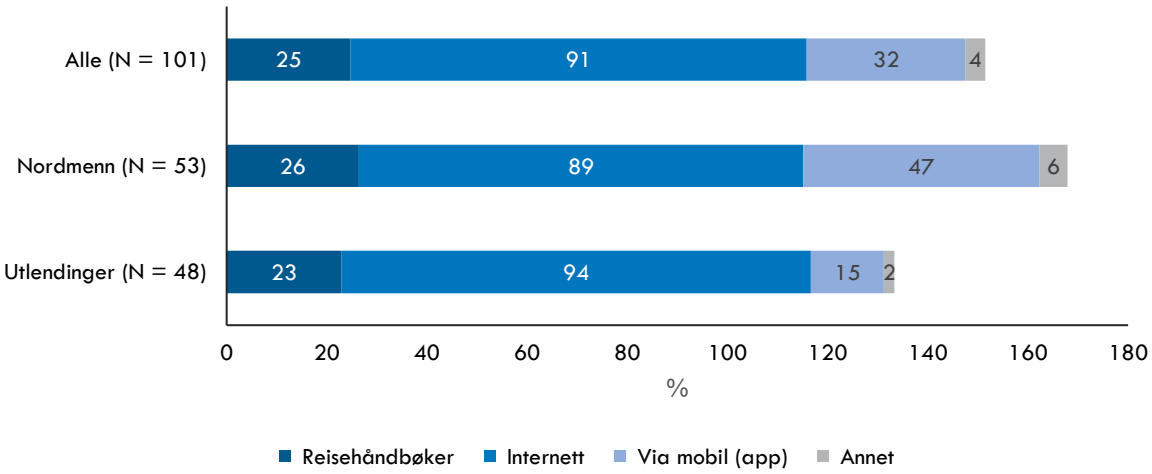

Kilde: Etterundersøkelsen

Blant de respondentene i Figur 7-3 som helst vil motta informasjon før avreise, er det ulike preferanser om hvilke kilder de helst ønsker å finne informasjon fra. Nesten alle (91 %) har oppgitt at de ønsker å finne informasjon på internett, deretter er den nest mest populære kilden turapp på mobil, og deretter reisehåndbøker. Det er en langt større andel nordmenn som ønsker å bruke app enn utlendinger, muligens fordi Ut.no-appen har en viss utbredelse i Norge allerede, slik at det er kjent for flere nordmenn hvordan informasjonen kan spres i dette formatet.

Respondentene som svarte at de helst ville motta informasjon ved parkeringsplassen eller innfallsportene til verneområdet er på tilsvarende måte spurt hvilke kilder de helst vil benytte for å finne informasjon om Lyngsalpan. Her er den mest populære informasjonskilden tavler, som 90 prosent har svart. En tredjedel svarer at de helst vil bruke mobil-app, og like stor andel svarer at de ønsker å finne informasjon i brosjyrer i selvbetjeningsautomater. 21 prosent foretrekker informasjonssenter hvor de formodentlig også kan få muntlig informasjon. Det er derimot få som foretrekker å få muntlig informasjon fra naturoppsyn, antakelig fordi forventningene om å treffe naturoppsyn ved innfallsporten er lave.

Figur 7-5: Hvordan ville du helst hatt mer informasjon ved parkeringsplasser/innfallsporter til verneområdet? Flere svar mulig

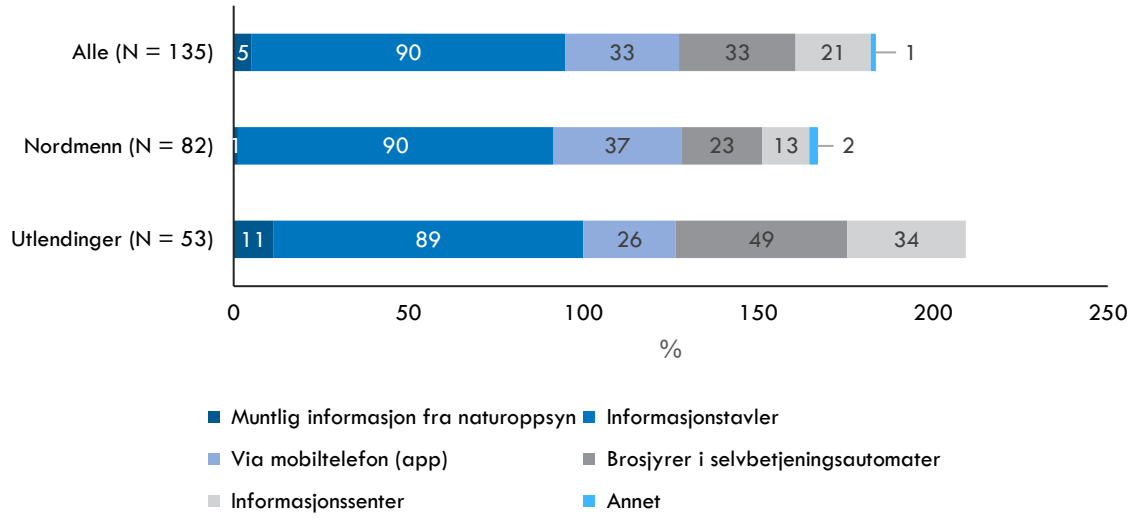

Kilde: Etterundersøkelsen

Figur 7-6: Hvordan ville du helst hatt mer informasjon inne i verneområdet? Flere svar mulig

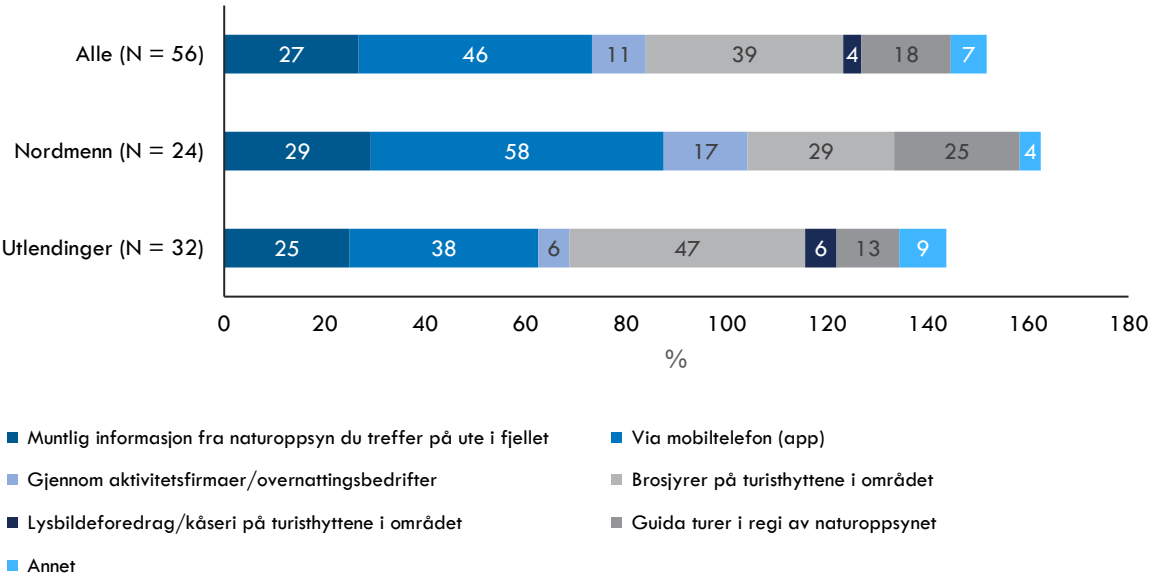

Kilde: Etterundersøkelsen

Til slutt er også de som foretrakk å motta informasjon inne i verneområdet spurt om hvilke kilder de foretrekker å bruke, vist i Figur 7-6. Her er mobil-app den mest foretrukne kilden, med 46 prosent, etterfulgt av brosjyrer på turisthyttene i området, med 39 prosent. Her er det en større andel som valgte å få «muntlig informasjon fra naturoppsyn du treffer på ute i fjellet» som foretrukken informasjonskilde, 27 prosent av alle som ble spurt, enn blant de som foretrakk informasjon ved innfallsport eller parkeringsplass. Det å treffe naturoppsynet, som kan forventes å være en person med svært god kjennskap til området og dagsaktuelle råd om føre og forhold i verneområdet, kan nok oppleves som en trygghet. Det er også en god del som kunne ønske seg å delta på guidede turer med naturoppsyn (18 %), men en ganske liten andel som kunne tenke seg foredrag på turisthyttene (4 %). Igjen er det her flere nordmenn enn utlendinger som kunne tenke seg å bruke app, og færre som kunne tenke seg å bruke brosjyrer.

7.2 Bruk av sosiale medier

Sosiale medier kan ha en betydelig spredningskraft hvis de besøkende benytter seg av disse mediene til å dele sine opplevelser fra området. Dette kan bidra til at flere får høre om området og senere oppsøker det – at enda flere utnytter seg av den flotte naturen som finnes. Sosiale medier kan også ha sine negative sider ved at turområder som enten er skjøre eller utrygge å ferdes i blir eksponert og «markedsført» på en uheldig måte.

63 prosent av respondentene i etterundersøkelsen oppga at de hadde delt opplevelser fra Lyngsalpan gjennom sosiale medier. Prosentandelen er noe høyere blant nordmenn (71 %) enn blant utlendinger (54 %). Facebook er det mest brukte sosiale medier, som 80 prosent av de som delte opplevelser via sosiale medier brukte, som vist i Figur 7-8. Dernest har litt over halvparten brukt Instagram. Snapchat er kun benyttet av nordmenn.

Figur 7-7: Delte du dine opplevelser i Lyngsalpan landskapsvernområde via sosiale medier? (N=184)

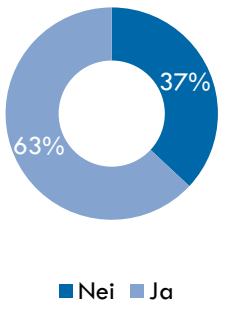

Kilde: Etterundersøkelsen

Figur 7-8: Hvilke sosiale medier brukte du? Flere svar mulig

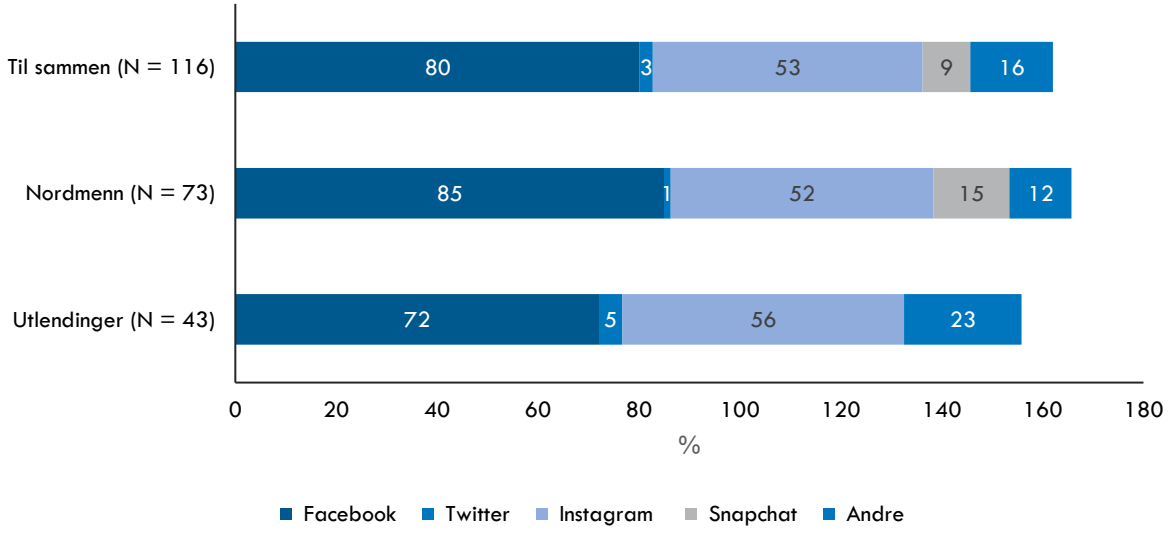

Kilde: Etterundersøkelsen

Respondentene som har svart «andre» på spørsmålet om bruk av sosiale medier nevner ulike typer bildedelingstjenester som Flickr og Picasa, Youtube og egen blogg.

Figur 7-9 viser fordelingen på hvor mange ganger de besøkende har delt opplevelser på sosiale medier. Det er flest som har delt opplevelser et fåtall ganger, helt nede i én gang, men to og tre ganger er også svært vanlig. Det er en relativt stor andel som har svart 10, antakeligvis har mange rundet av eller gjettet på hvor mange ganger de har delt. Det er totalt 28 prosent som har delt 10 eller flere ganger.

Figur 7-9: Hvor mange ganger (ca) delte du dine opplevelser via sosiale medier? (N=116)

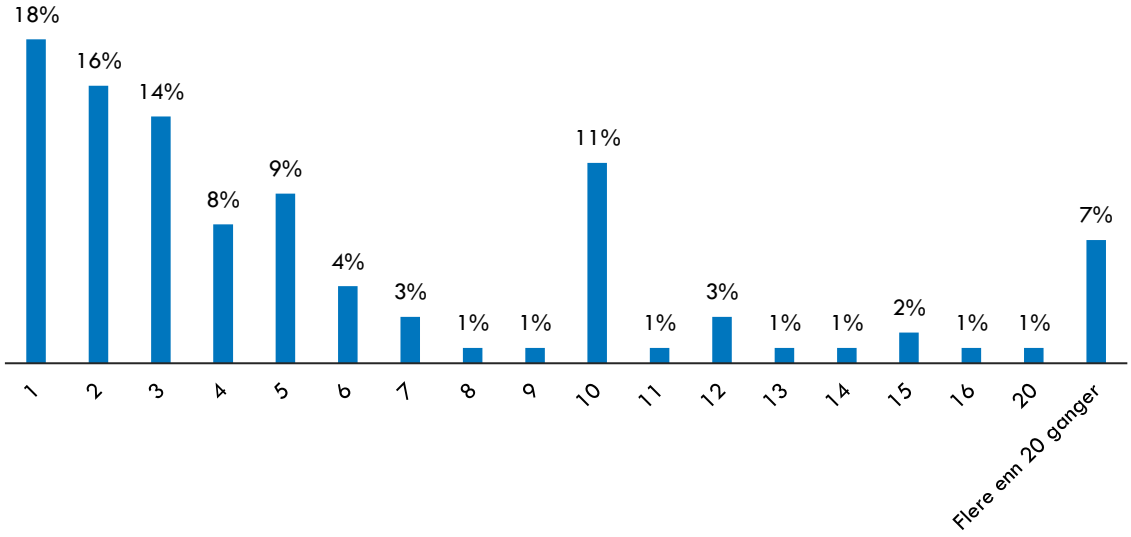

Kilde: Etterundersøkelsen

8. Opplevelse av dagens tilstand i Lyngsalpan

8.1 Lyngsalpan som landskapsvern- og villmarksområde

63 prosent av respondentene i etterundersøkelsen visste at Lyngsalpan var vernet som landskapsvernområde før de besøkte området. Ikke uventet var det flere nordmenn som kjente til at området var vernet enn utlendinger. At 44 prosent av utlendingene kjente til at Lyngsalpan var vernet må allikevel sies å vise ganske god kjennskap til Lyngsalpan også blant utlendinger. Det er et mindretall av respondentene som oppgir at vernestatusen var et tungtveiende argument for å besøke området. 56,9 prosent av respondentene sier at vernestatusen ikke påvirket valget om å besøke Lyngsalpan *i det hele tatt* (Figur 8-1). 33,6 prosent oppgir at vernestatusen påvirket valget i en viss grad, mens 9,5 prosent av respondentene oppgir at vernestatusen *i svært stor grad* påvirket valget om å besøke området.

Figur 8-1: Visste du at Lyngsalpan var vernet som et landskapsvernområde før du besøkte området siste år? (til venstre, N=184). Det at Lyngsalpan er et landskapsvernområde, påvirket det valget om å komme hit? (til høyre, N=116)

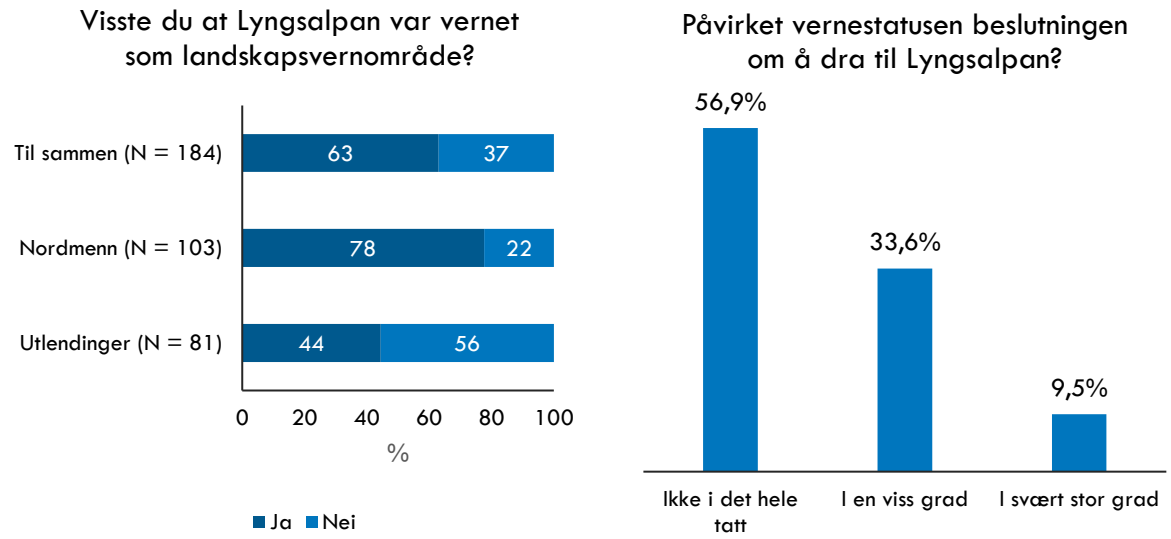

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Figur 8-2: Oppfatter du Lyngsalpan landskapsvernområde som et villmarksområde? (N=184)

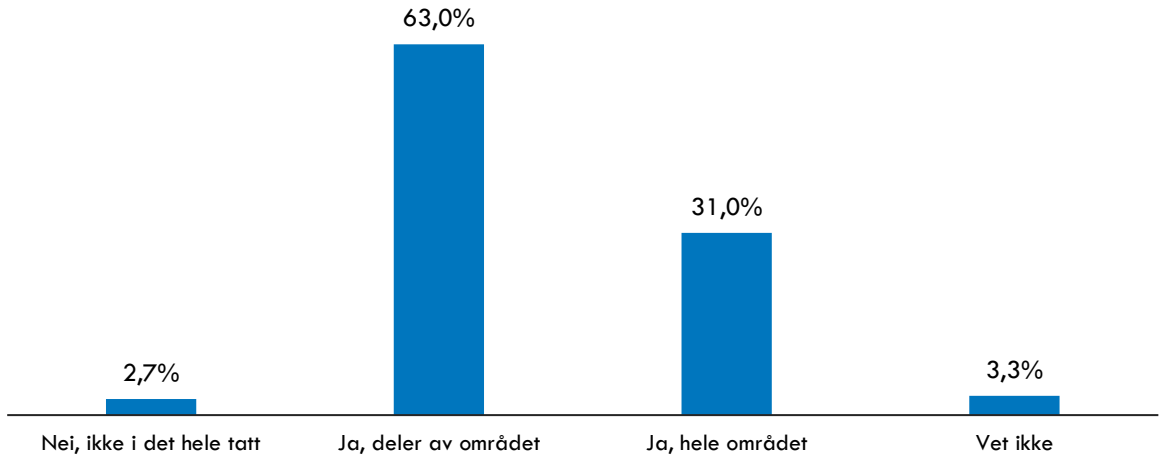

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Flesteparten av respondentene på etterundersøkelsen sier at de oppfatter hele eller deler av Lyngsalpan som et villmarksområde, vist i Figur 8-2. Innholdet i begrepet villmark må i denne sammenhengen regnes for å være subjektivt, og hver enkelt respondent vil antakelig legge noe annet i begrepet enn hva andre gjør. Det er for eksempel godt tenkelig at utlendinger vil ha andre assosiasjoner til ordet villmark enn nordmenn. 63 prosent vurderer deler av området som et villmarksområde, mens 31 prosent vurderer hele området som villmarksområde. Det er også litt i underkant av 3 prosent som ikke vurderer området som villmark i det hele tatt. 3,3 prosent har svart at de ikke vet. Vernestatusen som landskapsvernområdet kan muligens påvirke noen besøkendes syn på graden av villmark, siden dette er det minst strenge formet for vern. Det hevdes imidlertid at verneverdiene i Lyngsalpan er mer knyttet til urørt natur enn hva vernestatusen skulle tilsi, men at landskapsvernet var mer forenelig med ulike brukerinteresser (Store norske leksikon, 2014).

I etterundersøkelsen ble respondentenes kunnskap om regler for atferd og aktivitet i verneområdet kartlagt. Respondentene ble spurt om hvorvidt jakt, fiske, fri ferdsel, snøscooterkjøring og innsamling av kvister til bålbrenning er tillatt i verneområdet (Figur 8-3 og Figur 8-4). I alle unntatt spørsmålet om snøscooterkjøring er ja det riktige svaret.

Figur 8-3: Kan du gå hvor du vil? (venstre) og Kan alle som vil kjøre snøscooter? (høyre)

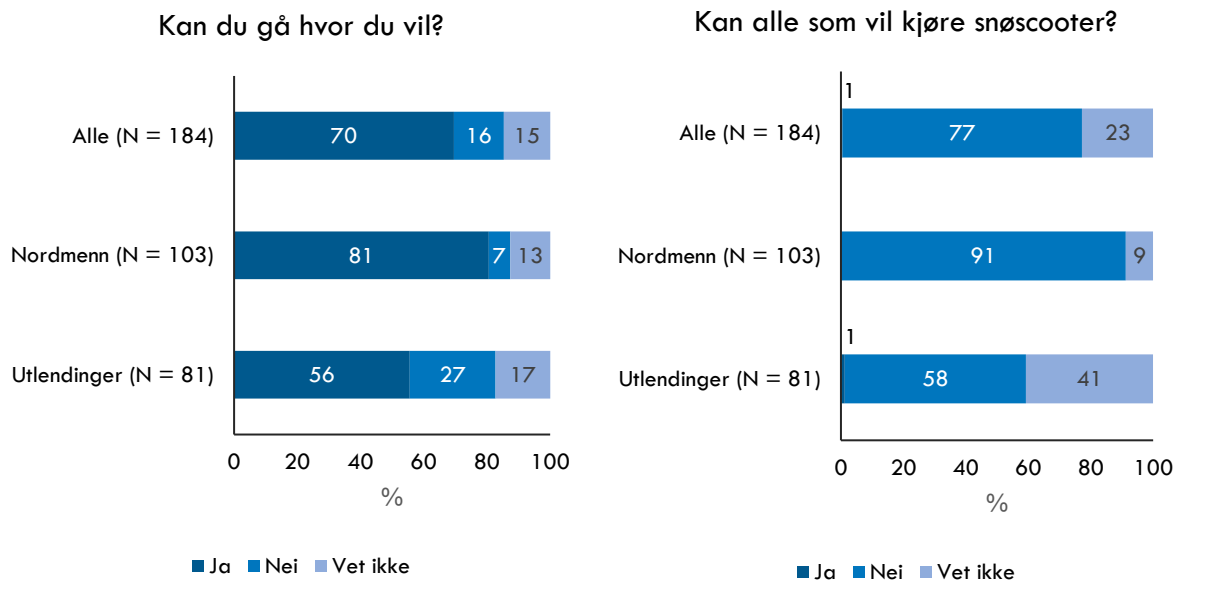

Figur 8-4: Er det tillatt å ta tørre kvister for å brenne bål? (venstre) og Er jakt, fangst og fiske tillatt? (høyre)

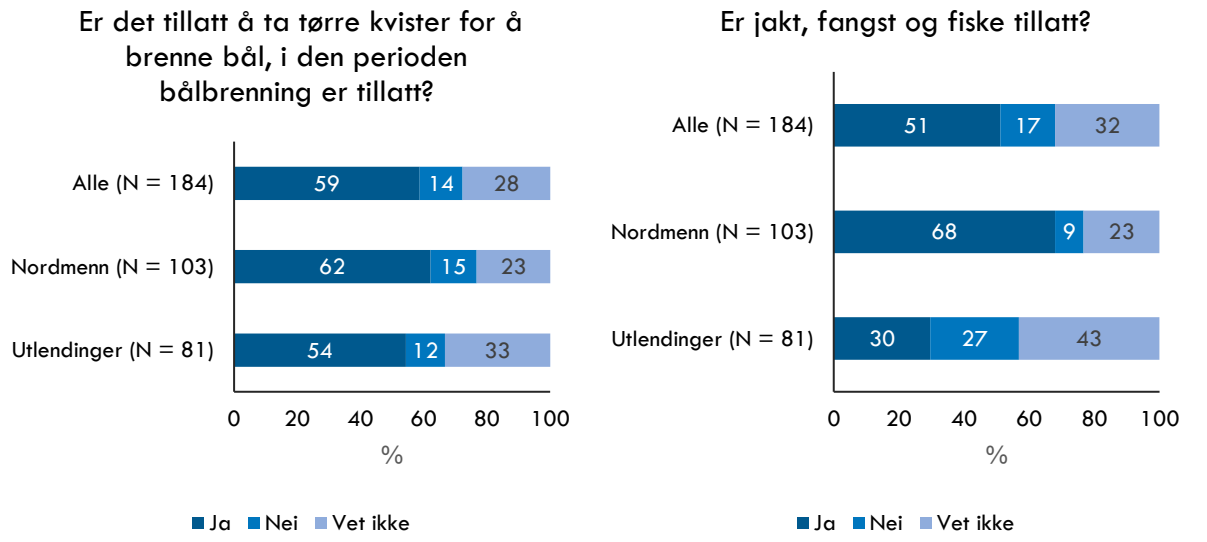

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Det er en tydelig tendens at utenlandske besøkende har mindre kjennskap til regler for bruk og atferd i vernede naturområder enn det nordmenn har. Dette synliggjøres ved at utlendinger i større grad svarer «vet ikke» og feil på spørsmålene enn det norske respondenter gjør. Av den grunn er det viktig at forvaltningsmyndigheten gir informasjon på flere språk enn norsk når det skal gis informasjon om regler for bruk av verneområdet. Det er 81 prosent av de norske og 56 prosent av de utenlandske besøkende som vet at man kan går hvor en vil i verneområdet. Kunnskapen om bruk av snøscooter er nokså høy blant nordmennene som svarte på etterundersøkelsen. 91 prosent vet at snøscooterkjøring er regulert, mens 9 prosent svarte «vet ikke». Blant de utenlandske respondentene var det 41 prosent som ikke kjente til at ikke alle som vil kan kjøre snøscooter, men kun én prosent som trodde at alle som vil kan det. Kunnskapen om regler for kvistsamling er kjent av et flertall av respondentene, og her er det mindre forskjeller mellom kunnskapen til nordmenn og utlendinger. Det er 59 prosent av respondentene som vet at det er lov å bruke kvister for å brenne bål i den perioden bålbrenning er tillatt. 14 prosent svarer feil på dette spørsmålet, mens 28 prosent svarte «vet ikke». Til slutt er det 68 prosent av de norske respondentene og 30 prosent av de utenlandske som vet at jakt, fangst og fiske er tillatt i verneområdet.

8.2 Forstyrrende opplevelser

I etterundersøkelsen ble respondentene spurt om de hadde møtt andre besøkende i området som de reagerte negativt på. 4,3 prosent av respondentene oppgir at de gjorde dette, og disse har oppgitt hva det var de reagerte på mens de var på tur. Det flest nevner som et irritasjonsmoment er scooterkjøring utenfor løype. Det er også en respondent som har reagert på kjøring med firehjuling på barmark, en som har reagert på flyving med drone, og noen som opplevde at det var for mange andre turgåere tilstede til at de kunne føle at de var alene.

9. Synspunkt på forvaltning og tilrettelegging

De aller fleste som fylte ut svarskjema i Lyngsalpan sommeren 2017 var fornøyde med tilretteleggingen for friluftsliv (Figur 9-1). 76 prosent av respondentene oppga at de var *godt fornøyd* med tilretteleggingen, 24 prosent var *ganske fornøyd,* mens kun 1 prosent var *misfornøyd*. I forkant av dette spørsmålet ble respondentene spurt om å vurdere hvor viktige ulike tiltak er for dem når de ferdes i Lyngsalpan, slik som tilrettelagte overnattingsplasser, merking av sti og utlagte klopper i myr og vått terreng. I hvilken grad respondentene mener det er for mye eller for lite tilrettelegging når de sier at de er fornøyde eller misfornøyde med tilretteleggingen, må ses i lys av hvorvidt de synes tiltak er viktige eller ikke. Dette er også omtalt i avsnittet om purisme (delkapittel 5.6). I Lyngsalpan er lav- og mellompuristene i større grad «ganske fornøyd» med tilretteleggingen for friluftsliv enn det høypuristene er, ved at det er flere høypurister både som er «godt fornøyde» og «misfornøyde». Forskjellene når det gjelder tilfredshet med tilrettelegging mellom ulike nivåer av purisme virker å være for små til at man kan si noe generelt om det er noen grupper tilretteleggingen treffer bedre enn andre.

Figur 9-1: Tilfredshet med tilrettelegging (N=1498)

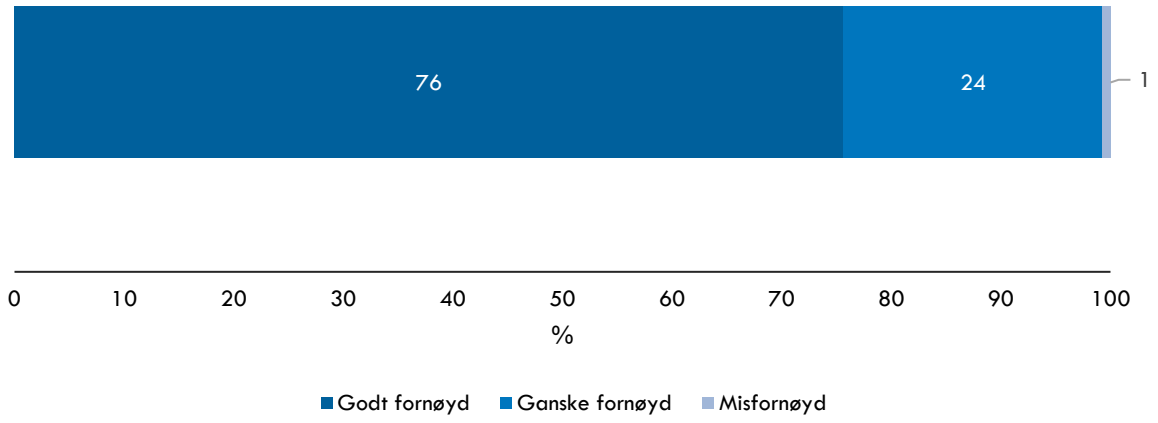

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

Figur 9-2: Er du fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv?

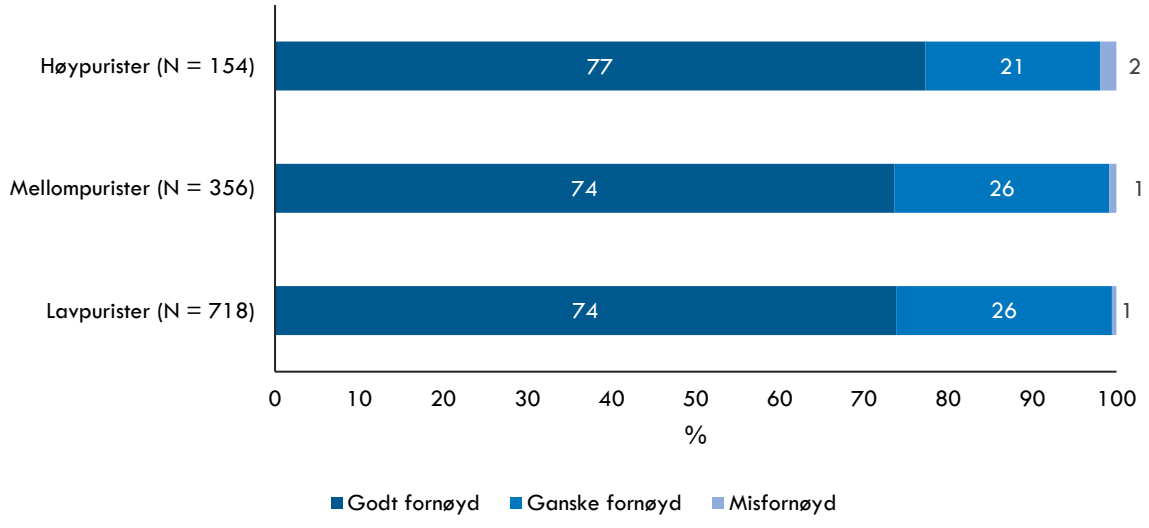

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelsen

I etterundersøkelsen var det inkludert et todelt spørsmål som hadde til hensikt å kartlegge respondentens opplevde viktighet av ulike tiltak i Lyngsalpan landskapsvernområde, og deretter kartlegge hvordan respondentene opplevde kvaliteten på de samme tiltakene i Lyngsalpan. Ett av tiltakene som ble kartlagt handlet om klopper i bløte partier av stiene. Respondentene ble da spurt om hvor viktig de synes et slikt tiltak er når de ferdes i Lyngsalpan, på en skala fra 1 til 7, hvor 1 betyr ikke viktig i det hele tatt og 7 betyr svært viktig. Videre ble respondentene spurt om deres opplevde kvalitet av forekomsten av klopper i Lyngsalpan. En slik viktighet/opplevd kvalitet-analyse kan være en nyttig avsjekk for forvaltningsmyndigheten som synliggjør om en prioriterer de tiltakene som er av høy viktighet for de besøkende. Fra Figur 9-3 leser vi at respondentene mener at parkeringsmuligheter ved innfallsportene er det viktigste tiltaket når de ferdes i Lyngsalpan. Dette tiltaket har hele 35 prosent gitt viktighet 7 *svært viktig*, og ytterligere 29 prosent har gitt 6. Det er allikevel ikke langt ned til de nest viktigste tiltakene, informasjonstavler ved innfallsportene, bruer som gjør elver/bekker lette å krysse, og tydelig merking av stiene. Henholdsvis 30, 30 og 26 prosent har gitt disse tiltakene score 7 *svært viktig*. Ganske høy score i gjennomsnitt gis også til skilt ved stikryss som viser avstand og retning, og klopper i bløte partier av stiene. 4 er den midterste scoren på en skala fra 1 til 7, og de fire øvrige tiltakene får altså en viktighetsscore under middels i gjennomsnitt. Å treffe oppsyn i løpet av turen vurderes som det minst viktige tiltaket.

Respondentene i etterundersøkelsen oppgir at de synes parkeringsmuligheter ved innfallsportene er det tiltaket som har høyest kvalitet i Lyngsalpan. For de øvrige tiltakene som var rangert høyest i viktighet er også kvaliteten vurdert relativt høyt. Det er nok et naturlig sammenfall at det er de klassiske tilretteleggingstiltakene (merking av sti, klopplegging, skilting) som er vurdert som viktigst av respondentene, og som i lang tid har vært mest prioritert av forvaltningsmyndigheten, turlag og andre organisasjoner.

Det er kun tiltaket å treffe oppsyn i løpet av turen som oppnår en kvalitetsscore under fire. Dette er også tiltaket som blir vurdert til å ha lavest viktighet blant respondentene. Det er imidlertid mer enn halvparten (52 %) som svarte *vet ikke* når de ble bedt om å vurdere kvaliteten på dette tiltaket. Antakelig vil nok opplevelsen av å ha møtt naturoppsyn påvirkes i stor grad av om man har brutt regelverket for verneområdet og blitt irettesatt for dette, for eksempel ved å fiske uten fiskekort. Vi har imidlertid ingen grunnlag for å si noe om dette har påvirket resultatene i undersøkelsen. Tiltaket hvor flest har svart 1 *svært mangelfullt* er tilrettelegging av toalett, med 14,7 prosent. For alle tiltakene er det rundt 20 prosent som svarer 4 *verken bra eller dårlig* (med unntak av parkeringsmuligheter ved innfallsportene, hvor 12,5 % gir 4, og som jevnt over får høyere score enn de andre tiltakene). Selv de tiltakene som oppnår høy score på kvalitet er det fortsatt en del av respondentene som oppfatter kvaliteten som manglende. For eksempel mener 21,8 prosent at skiltingen kan bli bedre (score 3 eller dårligere). En nesten like stor andel svarer 3 eller mindre om merkingen av stier (21,2 %) og kloppleggingen i bløte partier i Lyngsalpan (20,6 %). Tiltakene som har høyest andel svar på 3 eller mindre er tilrettelegging av toalett (24 %) og å treffe oppsyn i løpet av turen (23,4 %). Det er altså en del av de besøkende som ønsker en mer omfattende tilrettelegging, men dette kan gå på bekostning av ønskene til andre som på sin side ønsker minst mulig tilrettelegging.

Respondentene fikk muligheten til å skrive kommentar dersom det var spesielle steder de mente at tilretteleggingen var spesielt mangelfull. Her er det kommet inn flere kommentarer på at det enkelte steder på stien og i enkelte stikryss var vanskelig å finne merkingen. Flere mener det er mangler ved merkingen og skiltingen spesielt på Ullsfjordsiden av Lyngsalpan, ved Lakselvbukt/Hompan, Faueldalen, Svensby, Nord- og Sørlenangen (men Fastdalen og Steindalen på østsiden trekkes også fram av noen som områder det kunne vært mer tilrettelegging). Fire respondenter har bemerket at det på stien ut til Lyngstuva er en blindvei som leder ut til et stup som ikke er merket som blindvei, og at dette har blitt opplevd som skummelt.

Figur 9-3: Hvor viktige er/var ulike tiltak for deg når du ferdes i Lyngsalpan landskapsvernområde? Gjennomsnittsverdier (N=184) [1=ikke viktig i det hele tatt, 7=svært viktig]

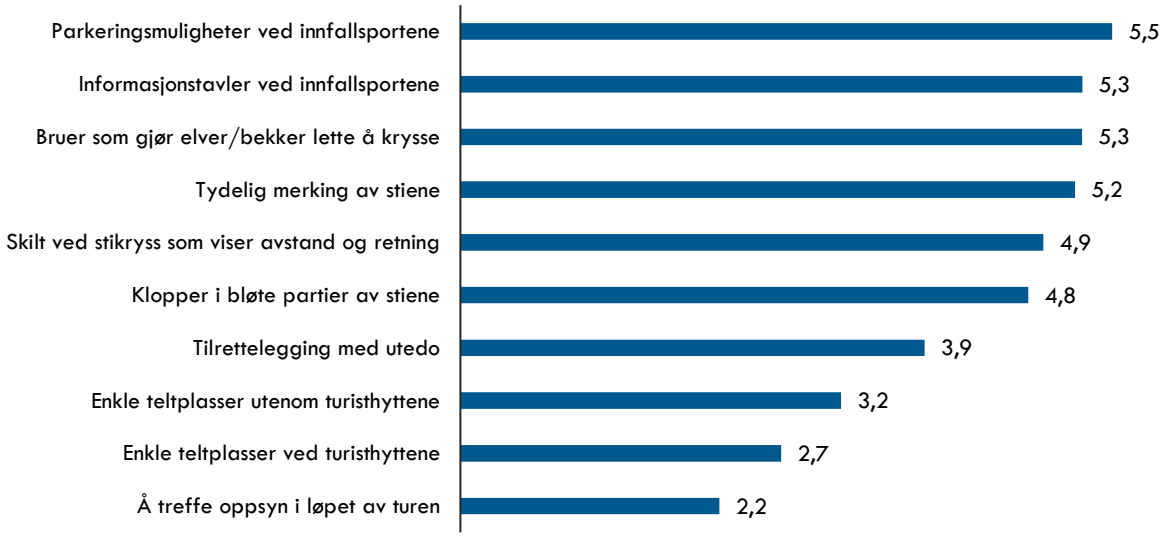

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

Figur 9-4: Hvordan opplevde du kvaliteten på forekomsten av de samme tiltakene? Gjennomsnittsverdier (N=184) [1=Svært dårlig/mangelfullt, 7=svært viktig]

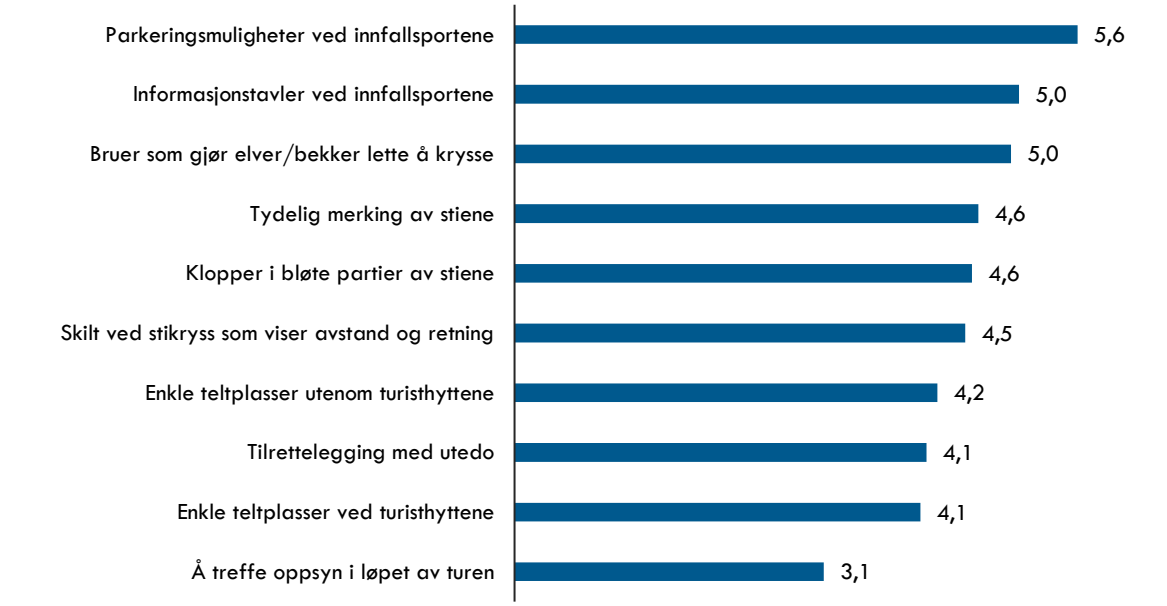

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

I etterundersøkelsen er det, i tillegg til synspunktene på tilretteleggingstiltak, stilt spørsmål om brukernes synspunkter ved utvalgte kvaliteter ved Lyngsalpan (Figur 9-5). De er bedt om å vurdere hvor enige eller uenige de er med en rekke utsagn om Lyngsalpan landskapsvernområde, på en skala fra 1 til 7, hvor 1 betyr at respondenten er *helt uenig* og 7 at respondenten er *helt enig*.

Respondentene mener i høy grad at Lyngsalpan er et sted hvor det er lett å finne områder hvor du kan være for deg selv. 56,5 prosent gir toppvurderingen 7 *helt enig* på dette spørsmålet, og 20,7 prosent den nest høyeste vurderingen (6). Mange er også enige i utsagnet «det er problematisk at det er bruk av drone i området», men det er uklart om dette er uttrykk for en holdning til dronebruk i naturområder eller en oppfatning om at det er spesielt forstyrrende dronebruk i Lyngsalpan. Antakeligvis har respondentene tolket spørsmålet ulikt. 42,9 prosent

sagt seg *helt enig* i utsagnet. Droneflyving er nevnt av en respondent i en fritekstkommentar på ting de oppfattet som forstyrrende, som tyder på at det er noe som forekommer i Lyngsalpan.

Det er relativt stor enighet om at ulike brukere, som syklister og hesteryttere, tolereres på stiene. Det samme gjelder beitedyr, som mange mener tilfører ekstra kvalitet. Påstanden at hovedstiene bør forbeholdes fotturister er gjennomsnittet verken enig eller uenig i (med en score på 4). Det er en tendens til at respondentene er uenige i at det er for mye slitasje i området og at det er for mye folk i noen områder i høysesongen. Det er imidlertid en ganske stor andel som har svart *vet ikke* på hver av disse påstandene (henholdsvis 15,8 % og 19,6 %). Det er tydeligere at respondentene i noen grad er uenig i at det bør være tillatt med idrettsarrangementer i verneområdet, hvor 30,4 prosent svarer *helt uenig*. 40,2 prosent har svart at de er helt uenige i at det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser (ingen har svart *7 helt enig*, men 7,6 % har svart *5* og 1,6 % svarte 6). Til slutt er hele 63 prosent helt uenige i at det burde være tillatt med bruk av helikopter og fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige fjelltopper. Lyngsalpan er et område hvor dette kunne være en aktuell problemstilling, da det er mange topper som er vanskelig tilgjengelige, men attraktive for løssnøkjøring på ski. Det er da også noen respondenter som i motsetning til flertallet er sterkt for at bruk av helikopter burde være tillatt, men dette er en svært liten gruppe.

Figur 9-5: Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene, når det gjelder Lyngsalpan landskapsvernområde? Gjennomsnittsverdi (N=184) [1=helt uenig, 7=helt uenig]

Kilde: Basert på svar fra etterundersøkelsen

10. Sammenligning av innfallsportene

10.1 Indikatortabell for alle innfallsportene

I dette delkapitlet presenteres utvalgte indikatorer for de ulike innfallsportene. I Lyngsalpan landskapsvernområde var det plassert ut 10 ulike selvregistreringskasser. Antall respondenter ved de ulike svarkassene varierte nokså mye, fra 338 svar i Lyngstuva til 42 svar ved innfallsporten til Piggtindskaret. Resultatene for innfallsportene med et lavt antall respondenter må derfor tolkes med varsomhet. Hensikten med dette kapitlet er å få etablert om det finnes likheter og forskjeller ved brukerne og bruken mellom de ulike innfallsportene. Dette kan være relevant for en tilrettelegging som er differensiert og prioritert fra sted til sted.

Tabell 10-1: Indikatortabell for Lyngsalpan landskapsvernområde etter innfallsport

Innfallsport	Dagstur	Førstegangs-besøkende	Barn i følget	Varighet dagstur (gj.snitt timer)	Varighet flerdagstur (gj.snitt dager)	Organ-isert tur
Lyngstuva (N = 338)	70 %	56 %	17 %	4,0	3,9	1 %
Blåisvatnet (N = 334)	82 %	64 %	22 %	4,3	4,8	0 %
Fastdalen (N = 92)	68 %	37 %	13 %	5,4	3,9	3 %
Kvalvikdalen (N = 85)	95 %	13 %	22 %	3,8	1,8	1 %
Lyngsdalen (N = 173)	87 %	45 %	14 %	4,9	5,1	4 %
Faueldalen (N = 60)	93 %	25 %	13 %	3,4	1,8	0 %
Goverdalen (N = 82)	96 %	25 %	26 %	3,4	1,3	1 %
Piggtindskaret (N = 42)	98 %	15 %	17 %	5,1	2,0	0 %
Elvevolldalen (N = 79)	87 %	43 %	13 %	4,8	2,4	4 %
Steindalen (N = 299)	82 %	56 %	17 %	5,5	3,1	5 %

Innfallsport	Lavpurister	Mellom-purister	Høy-purister	Kvinne-andel	Utlending-er	Lokalt bosatte
Lyngstuva (N = 338)	61 %	25 %	14 %	54 %	59 %	24 %
Blåisvatnet (N = 334)	63 %	29 %	8 %	56 %	49 %	28 %
Fastdalen (N = 92)	53 %	27 %	19 %	52 %	51 %	30 %
Kvalvikdalen (N = 85)	63 %	25 %	11 %	48 %	5 %	77 %
Lyngsdalen (N = 173)	44 %	43 %	13 %	47 %	57 %	30 %
Faueldalen (N = 60)	66 %	24 %	10 %	55 %	22 %	70 %
Goverdalen (N = 82)	69 %	20 %	10 %	54 %	23 %	59 %
Piggtindskaret (N = 42)	21 %	47 %	32 %	52 %	10 %	68 %
Elvevolldalen (N = 79)	56 %	32 %	13 %	42 %	47 %	42 %
Steindalen (N = 299)	60 %	27 %	13 %	52 %	66 %	25 %

10.2 Utvalgte indikatorer

Tidligere besøk

Som vist tidligere i rapporten er det nærmere 50 prosent av respondentene i selvregistreringsundersøkelsen som oppgir at de ikke har vært i Lyngsalpan tidligere somre eller vintre[6]. Det varierer noe mellom innfallsportene når det gjelder hvor stor andel av de besøkende som har hatt tidligere besøk i Lyngsalpan, se Figur 10-1 og Figur 10-2.

Ved Lyngstuva, Blåisvatnet og Steindalen er de førstegangsbesøkende i flertall. Dette stemmer godt med forholdet at det også er større andel ikke-lokale nordmenn og utlendinger som bruker disse innfallsportene, samtidig er disse de mest benyttede innfallsportene totalt. Blant de innfallsportene hvor besøkende med tidligere besøk er i flertall, er det flere innfallsporter hvor førstegangsbesøkende er få (under 25 %). Dette gjelder Kvalvikdalen, Piggtindskaret, Faueldalen og Goverdalen. Disse innfallsportene er også blant de minst brukte innfallsportene, og antakeligvis også innfallsportene som ikke er viden kjent eller som det er ikke finnes lett tilgjengelig informasjon om f.eks. på internett.

Figur 10-1: Andel som tidligere har besøkt verneområdet (N=1529)

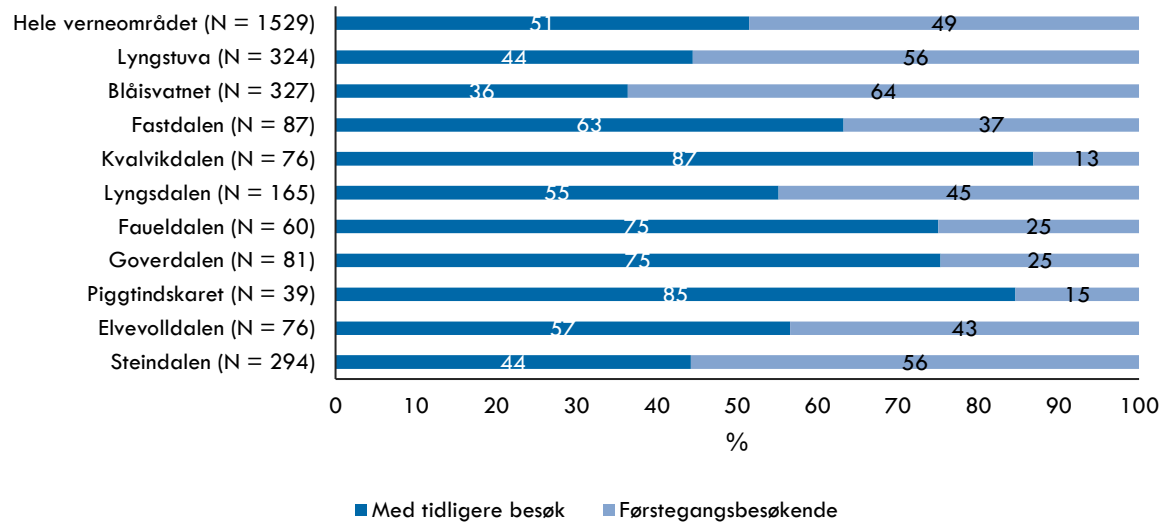

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Figur 10-2: Førstegangsbesøkende fordelt på innfallsporter (N=742)

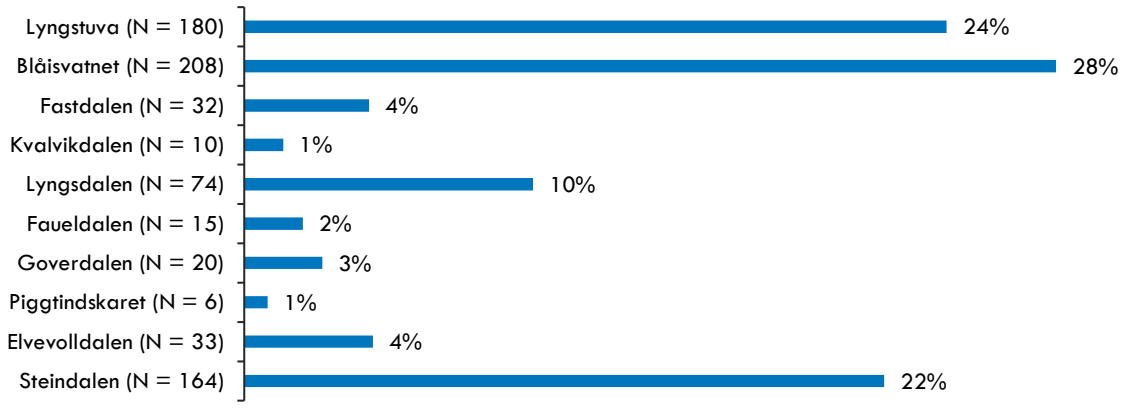

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

[6] Spørsmålsstillingen er «hvor mange somre/vintre har du vært i Lyngsalpan tidligere?», altså spørres det ikke direkte om man aldri har vært i Lyngsalpan tidligere. Man kan ha vært i Lyngsalpan tidligere samme år, og allikevel svare 0 somre/vintre. Vi mener allikevel at vi kan tolke svaret 0 som å representere brukere som er på sitt første besøk i Lyngsalpan. Om det skulle være enkelte som har vært på tidligere besøk samme år er de uansett relativt uerfarne med besøk i Lyngsalpan.

Hvis man ser på hvordan de førstegangsbesøkende som gruppe fordeler seg på innfallsportene, i Figur 10-2, ser man enda tydeligere at innfallsportene som i størst grad benyttes av førstegangsbesøkende er Lyngstuva, Blåisvatnet og Steindalen. Disse innfallsportene benyttes imidlertid hyppigst også av andre som har vært i Lyngsalpan tidligere, og har høyest besøkstall blant alle innfallsportene.

Hvorvidt de besøkende har erfaring med tidligere flerdagsturer er en mer generell indikator på erfaring med friluftsliv, uavhengig av tidligere besøk i Lyngsalpan. Det er totalt sett færre uten erfaring fra flerdagsturer (375, en fjerdedel av alle svar), enn antall respondenter som ikke har besøkt Lyngsalpan før (784). Siden Lyngstuva, Blåisvatnet og Steindalen er innfallsportene med flest besøkende, er det ikke overraskende også disse innfallsportene som har flest besøkende uten erfaring med flerdagsturer (Figur 10-3). Nærmere to tredjedeler (64 %) av personene uten flerdagsturerfaring brukte disse innfallsportene, mens resten fordelte seg med relativt små antall på de andre portene. Det er imidlertid i Faueldalen det var størst andel blant de besøkende (totalt 60) som ikke hadde erfaring med flerdagsturer (38 %).

Figur 10-3: Personer uten erfaring fra flerdagsturer fordelt på innfallsporter (N=375)

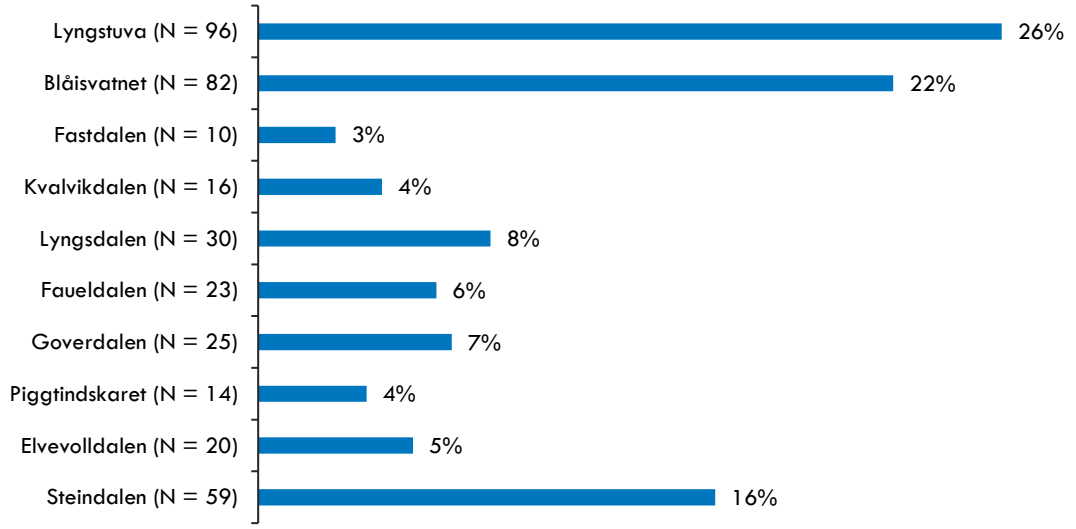

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Bosted/Nasjonalitet

De besøkende i Lyngsalpan er en blanding av lokale innbyggere i kommunene hvor Lyngsalpan ligger, besøkende fra Norge for øvrig og besøkende fra utlandet. Som beskrevet i avsnitt 5.1 er det en veldig høy andel utlendinger som kommer til Lyngsalpan, sammenliknet med andre verneområder. Andelen lokale er også ganske høy, som kan sees av Figur 10-4, særlig sett opp mot andelen nordmenn fra andre deler av landet. Det er i Steindalen andelen utlendinger er størst, med hele 66 prosent av de besøkende. Deretter kommer en gruppe innfallsporter med rundt halvparten utlendinger – Lyngstuva, Fastdalen, Blåisvatnet, Lyngsdalen og Elvevolldalen. Ved innfallsportene hvor utlendingene er færre er det på den annen side veldig mange lokale, dette gjelder Kvalvikdalen, Faueldalen, Goverdalen og Piggtindskaret.

I Figur 10-4 er det skilt på innbyggere som er bosatt i Troms fylke og resten av landet. Det er små forskjeller på om man deler inn etter første eller siste metode, noe som viser at det først og fremst er de svært lokale som reiser til Lyngsalpan. Tromsø er i denne sammenhengen regnet som del av lokalområdet, hvor også ca. halvparten av de lokale besøkende bor.

I Figur 10-4 og Figur 10-5 fremgår andel utlendinger på hver innfallsport relativt til totalt antall besøkende på innfallsporten. Det er også interessant å se hvordan gruppen utenlandske besøkende fordeler seg på innfallsporter, blant annet for å få et bedre inntrykk av hvor det er behov for mer flerspråklig informasjon. Ser vi på utlendingene for seg selv, i Figur 10-6, fordeler de seg med 25 prosent i Steindalen, 24 prosent i Lyngstuva, 21 prosent ved Blåisvatnet og 13 prosent i Lyngsdalen. I de øvrige innfallsportene er det færre av utlendingene som reiser.

Figur 10-4: Fordeling bosted: Kommunene hvor verneområdet ligger, Norge for øvrig og utlandet

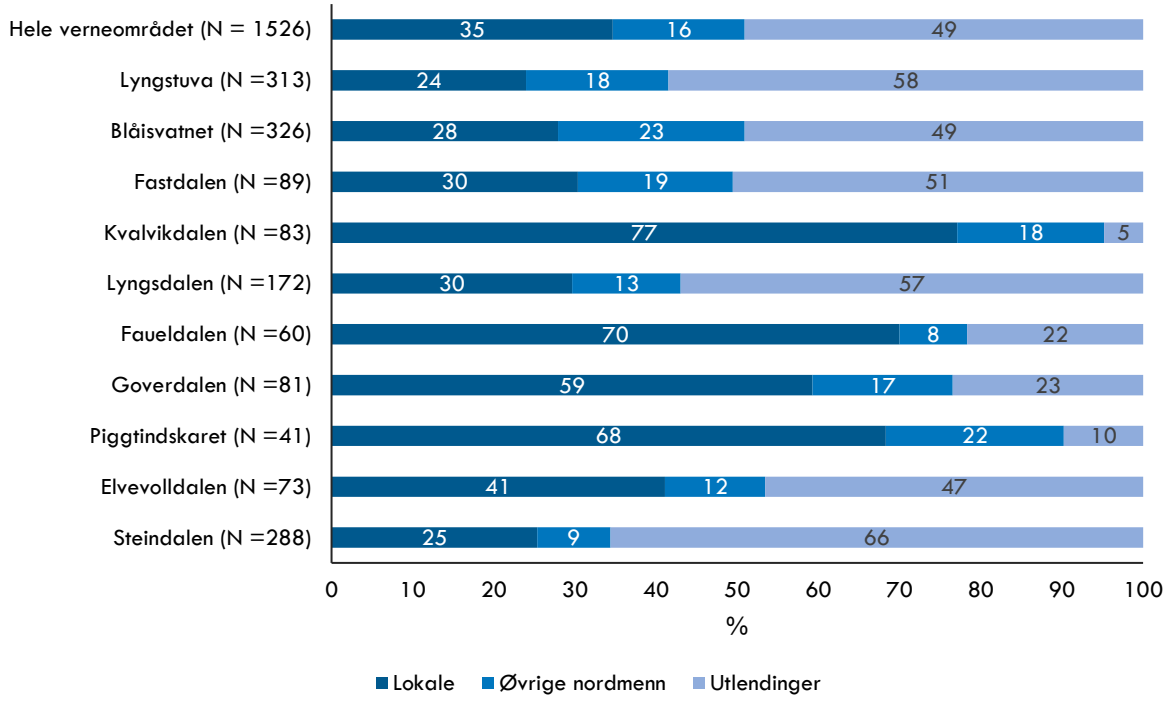

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Figur 10-5: Fordeling bosted: I Troms fylke, Norge for øvrig og utlandet

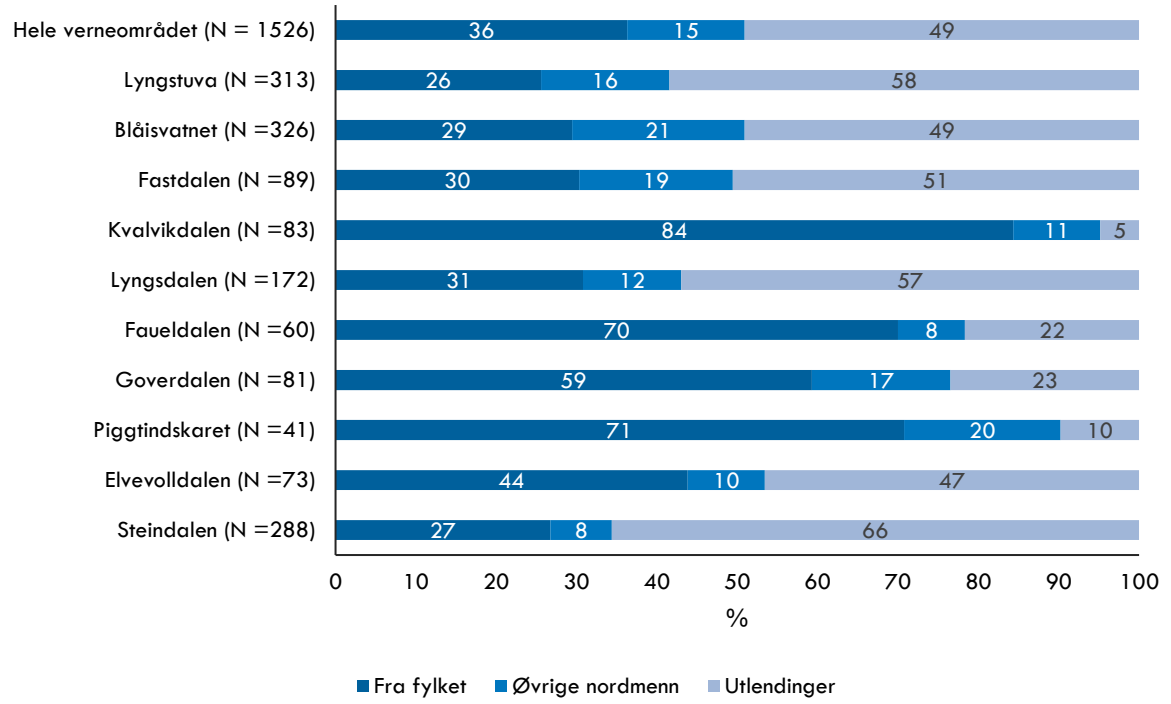

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Figur 10-6 Utlendinger fordelt på innfallsporter (N=749)

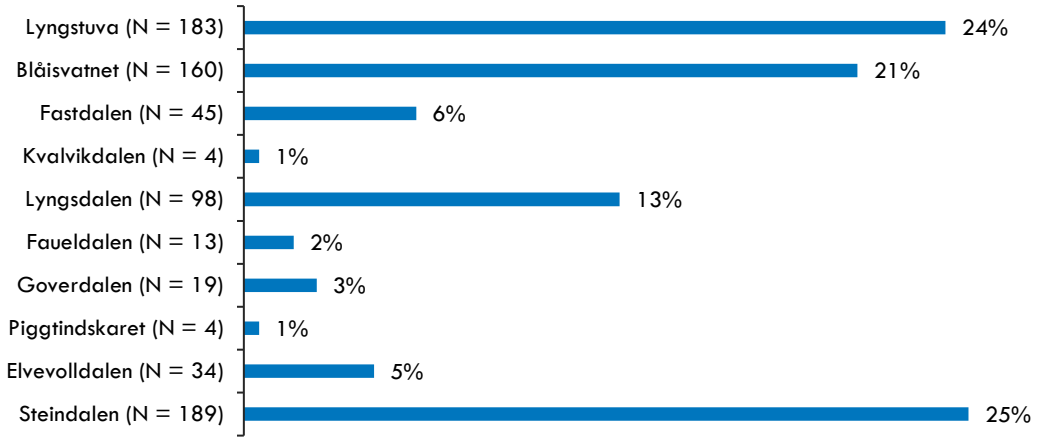

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Purisme

Purisme er et samlemål på innstilling til ulike tiltak som gjør friluftsliv enklere og mer komfortabelt. Resultatene for hele området er omtalt i avsnitt 5.6. Figur 10-7 viser fordelingen mellom lavpurister, mellompurister og høypurister på hver innfallsport. Her fremkommer det at lavpuristene er i flertall ved alle unntatt to innfallsporter, Lyngsdalen og Piggtindskaret. Andelen høy- og mellompurister er veldig høy på disse to innfallsportene, samt at andelen høypurister er svært høy i Fastdalen. Det er usikkert hvorfor akkurat disse innfallsportene tilsynelatende tiltrekker seg flere mellom- og høypurister. Lyngsdalen er for eksempel tilrettelagt med toalett ved parkeringsplassen og gangbruer, altså ganske godt tilrettelagt. Antakelig bidrar dette i mindre grad til å støte høypurister vekk enn hva opplevelsesmulighetene bidrar til å trekke dem til innfallsporten. Lyngsdalen er innfallsporten til de høyeste fjellpartiene i Lyngsalpan, slik at det kan tenkes at mange mellom- og høypurister drar hit av den grunn. Blant høypurister er det en større andel som har oppgitt topptur som formål med turen (13 %) enn hva lav- og mellompurister har (6 %), noe som tyder på at høypurister kan være noe mer interessert i krevende og mer spektakulære turer enn mindre puristiske besøkende.

Utlendinger er kjent å være mer puristiske enn nordmenn (Vorkinn, 2016a), men det at en innfallsport har stor andel utlendinger ser ikke ut til å være styrende for hvor mange mellom- og høypurister som bruker dem i Lyngsalpan. For eksempel er det liten andel utlendinger i Piggtindskaret, hvor det er mange mellom- og høypurister.

Figur 10-7: Fordeling av lav-, mellom og høypurister ved hver innfallsport (N=1247)

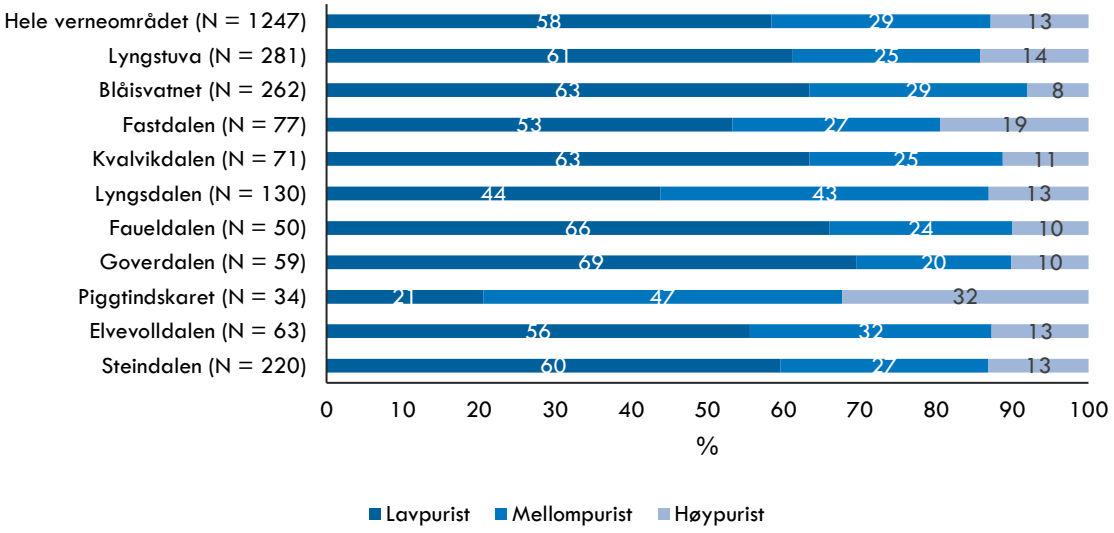

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Barn i turfølget

Figur 10-8 viser at 18 prosent av respondentene totalt for Lyngsalpan hadde med barn under 15 år på turen. For de fleste innfallsportene er andelen svært lik som for hele området. Det synes ikke å være noen av innfallsportene i Lyngsalpan hvor det ikke er egnet å ha med barn på tur overhodet. Blåisvatnet er den mest populære turen i Lyngsalpan målt i antall skjemaer i selvregistreringsundersøkelsen, og her er det relativt høy andel med barn i turfølget. Turen til Blåisvatnet er ikke lang eller krevende, og derfor godt egnet for tur med barn. Antageligvis byr de andre innfallsportene med høy andel med barn i turfølget på lignende muligheter.

Figur 10-8: Andel med barn under 15 år i turfølget (N=1535)

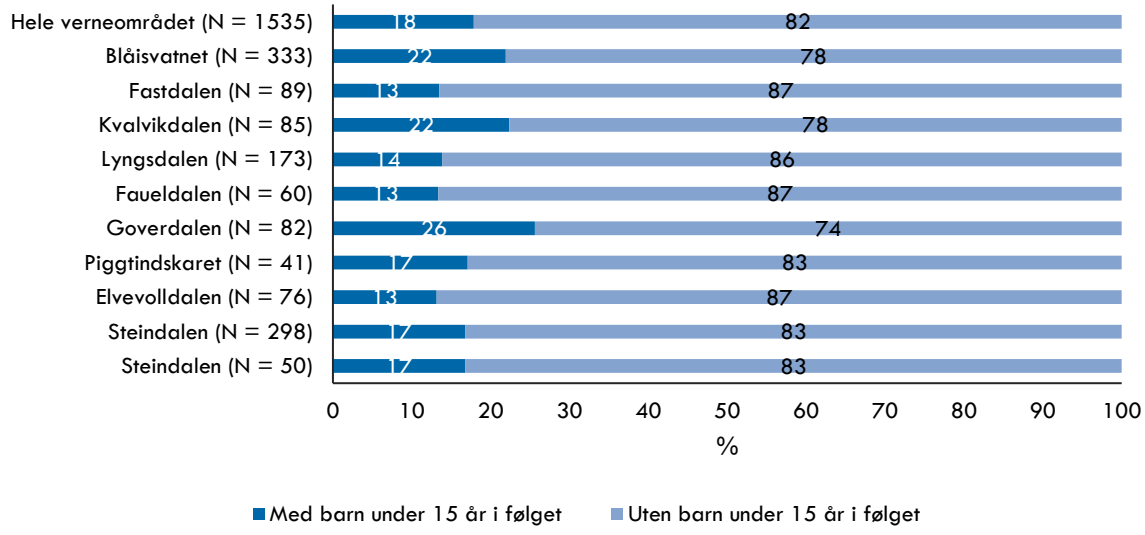

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Figur 10-9: Turlengde ved hver innfallsport (N=1507), prosentfordeling

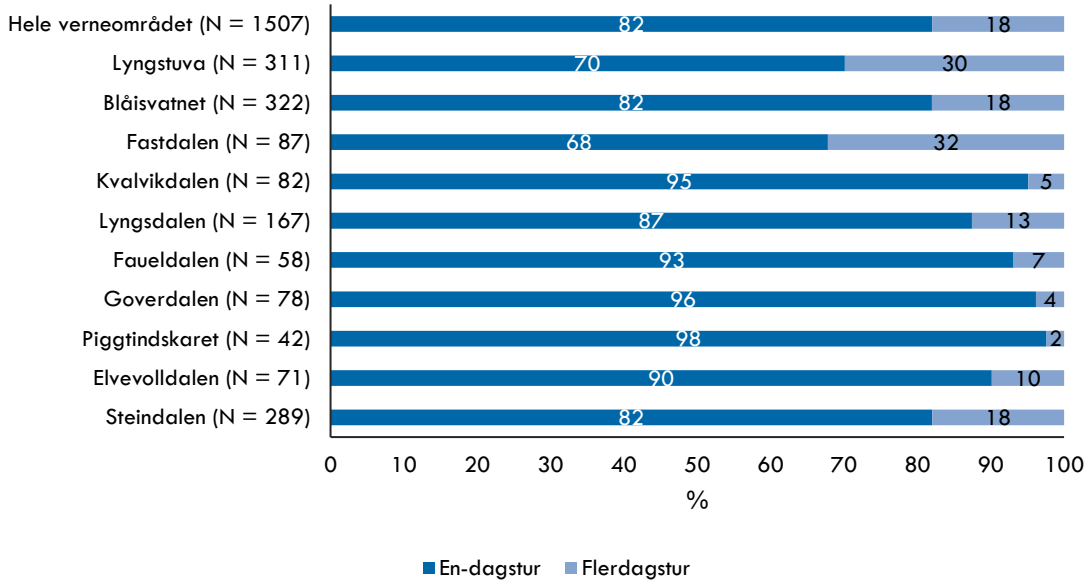

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Turlengde

Det store flertallet besøkende i Lyngsalpan går ikke på flerdagsturer hvor de overnatter overnatter underveis inne i selve landskapsvernområdet. En av grunnene til dette er sannsynligvis at det er svært få turisthytter i Lyngsalpan. Mange turmål kan også nås på en dagsmarsj. Fastdalen er den innfallsporten hvor flest, 32 prosent, er på flerdagstur. Her kan man gå inn til den åpne bygdelagshytta Sjollihytta, som antageligvis mange bruker til overnatting.

Formålet med turen

Mønsteret fra Figur 10-9 med at de aller fleste som besøker Lyngsalpan er på dagstur viser seg også i Figur 10-10, som viser hvilke aktiviteter og type tur de besøkende ved hver innfallsport gjennomførte. Det var mulighet for å oppgi flere aktiviteter som formålet med turen, slik at stolpene summerer seg til mer enn 100 prosent. Andelen som fisker i Lyngsalpan er lav ved alle innfallsportene, men størst med 8 prosent av de besøkende i Elvevolldalen. Trimturer er mest vanlig i Kvalvikdalen (30 %), Goverdalen (25 %) og Faueldalen (22 %). I Kvalvikdalen er det en fjelltrim-post, som antageligvis brukes av mange. Toppturer er mulig fra alle innfallsportene, men er spesielt vanlig fra Piggtindskaret, hvor 33 prosent gjorde dette. Piggtinden (1505 m.o.h) byr på en spektakulær toppturopplevelse, om dog ganske krevende med klatrepartier hvor utstyr er nødvendig nær toppen.

Figur 10-10: Formål med turen ved hver innfallsport (N=1572), flere svar mulig

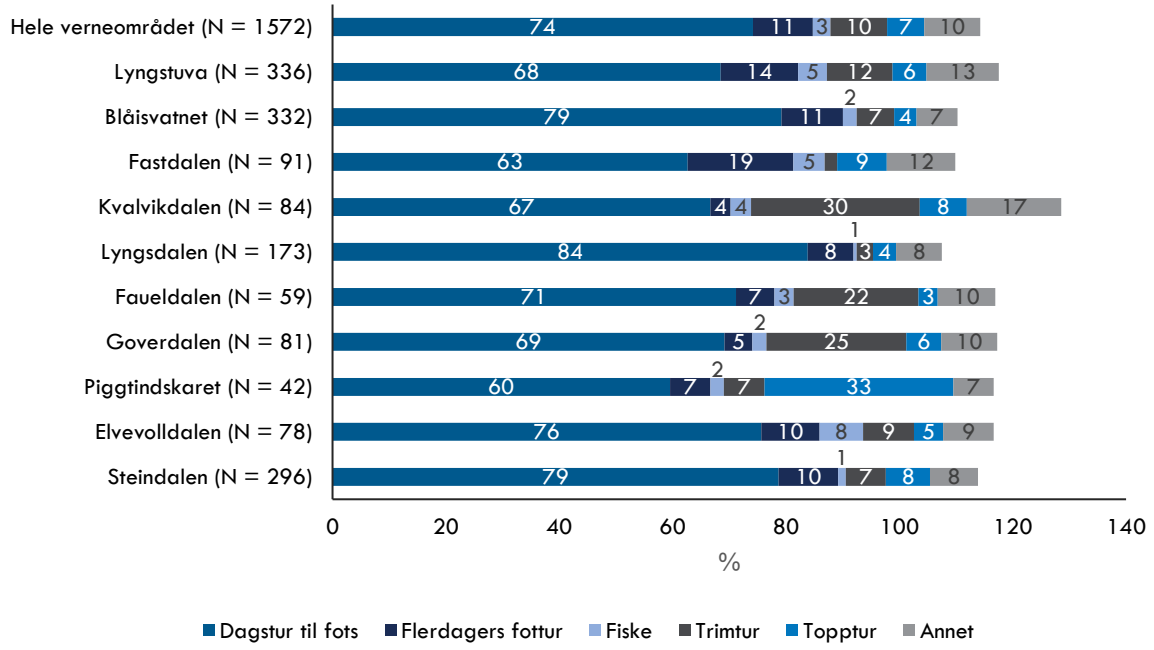

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

Tilfredshet med tilrettelegging

De besøkende i Lyngsalpan er i all hovedsak fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv (Figur 10-11). Det er ikke store forskjeller mellom innfallsportene med hensyn til hvor mange som er godt fornøyd, ganske fornøyd eller misfornøyd. Ca. 1 prosent av alle besøkende oppga at de var misfornøyd med tilretteleggingen. Det er kun én av disse som har kommentert ytterligere, på dårlig merking av sti. De eneste to kommentarene blant de som var ganske fornøyde og godt fornøyde handlet også om at merkingen kunne vært bedre.

Figur 10-11: Tilfredshet med tilrettelegging (N=1498), prosentfordeling

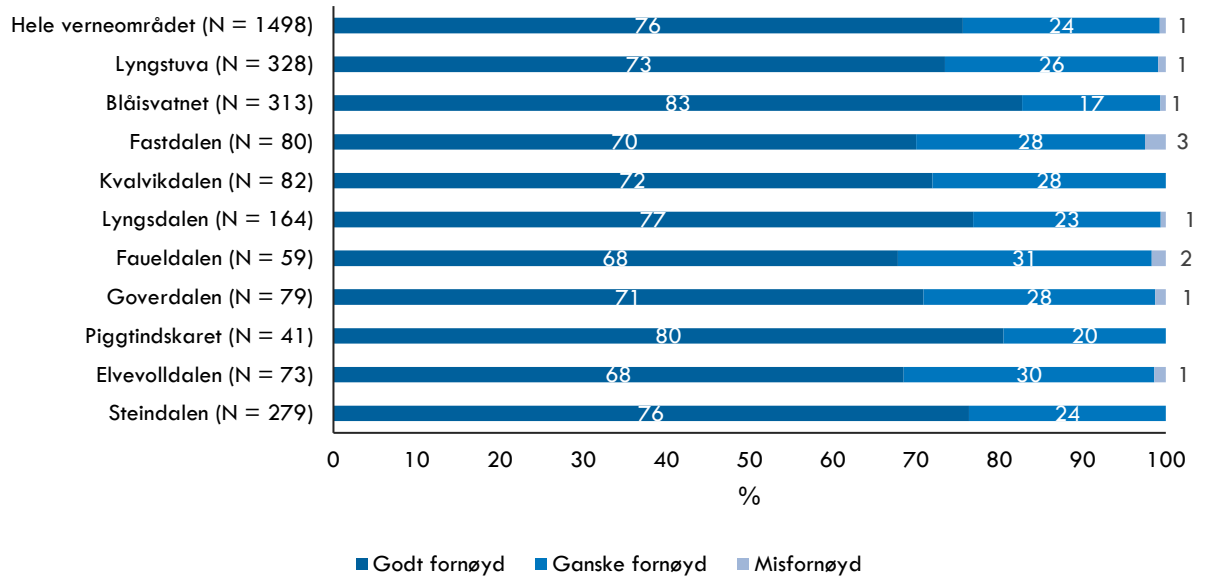

Kilde: Basert på svar fra selvregistreringsundersøkelse

11. Sammenfatning og drøfting

Denne rapporten presenterer resultatene fra en brukerundersøkelse som ble gjennomført i Lyngsalpan landskapsvernområde sommeren 2017. Målet med denne undersøkelsen var å tilegne seg ny og relevant kunnskap om bruken av Lyngsalpan landskapsvernområde.

Stadig flere turister ønsker å oppleve det særegne alpine landskapet i Lyngsalpan som i høy grad framstår som urørt og vilt, og noen områder har hatt en betydelig økning i besøkstallene de siste årene. Som for mange andre naturområder i Norge er det økt kjennskap til og interesse for norsk natur som trekker turister både fra inn- og utland, og mange eksempler har allerede vist, som Preikestolen, Trolltunga og Lofoten, at det er utfordrende å være i forkant med tilretteleggingen når det kommer store turistmengder. En god besøksstrategi med rett nivå på tilretteleggingen og målrettet utforming kan balansere hensynet til gode opplevelser for de besøkende og verneverdiene i Lyngsalpan. Prosjektplanen for besøksstrategi uttrykker at dersom det er motsetninger mellom tilrettelegging for besøkende og verneverdiene, skal verneverdiene ha forrang. Prosjektplanen understreker også behovet for å unngå konflikter mellom ulike brukergrupper, for eksempel mellom friluftsutøvere og næringsvirksomhet som reindrift. Verneområdestyrets nettside omtaler en konkret interessemotsetning som er blitt løst gjennom omlegging av stien fra Sørlenangsbotn, slik at ferdsel foregår på mer robust underlag og uten å forstyrre reindrifta (Lyngsalpan verneområdestyre, 2018). Ved å utforme tilretteleggingstiltakene på en slik måte bør det ikke være noen motsetning mellom tilpasninger til høyere besøkstall og vernehensynene i Lyngsalpan.

For å kartlegge hvem de besøkende i Lyngsalpan er og hvordan de bruker området ble det hentet inn informasjon ved hjelp av kortfattede selvregistreringskort utplassert ved innfallsportene og populære rasteplasser i verneområdet, ferdselstellere på utvalgte stier og en oppfølgende, web-basert spørreundersøkelse. Det ble samlet inn svar fra 1584 brukere fra selvregistreringskassene og 184 svar fra etterundersøkelsen. Totalt var det plassert ut 10 svarkasser i Lyngsalpan landskapsvernområde. Disse var plassert ut ved de viktigste innfallsportene til området og ved populære pausesteder.

De besøkende i Lyngsalpan deler mange trekk med besøkende i andre verneområder som er undersøkt, blant annet når det gjelder kjønnsfordeling, alder og utdanningsnivå. På andre områder skiller de besøkende i Lyngsalpan seg ut. Det er en ganske stor andel av de besøkende som er bosatt i kommunene hvor Lyngsalpan ligger (35 %), men det er også en veldig høy andel utlendinger som kommer til Lyngsalpan (49 %), blant de høyeste andelene i norske verneområder som er undersøkt de siste årene. Det er registrert besøkende fra 27 andre land enn Norge, mange fra Tyskland (27 %), Finland (27 %) og Frankrike (13 %). En stor andel av de utenlandske besøkende har besøkt innfallsportene som totalt sett får mest besøk, herunder Lyngstuva, Sørlenangsbotn/Blåisvatnet, Lyngsdalen og Steindalen. Dette kan være retningsgivende for hvor det er viktigst å sørge for flerspråklig informasjon. Samtidig ser vi at en del utlendinger har kommentert at turforslag for Lyngsalpan har vært vanskelig å finne, slik at informasjon om andre innfallsporter kan tilgjengeliggjøre Lyngsalpan i større grad for et internasjonalt publikum.

De aller fleste som har lett etter informasjon om Lyngsalpan oppga at det var greit å finne dette. Det er imidlertid en viss andel, nesten 20 prosent, som syntes det var litt eller veldig vanskelig å finne relevant informasjon om området. Blant disse var nesten to tredjedeler fra utlandet, og de savnet blant annet informasjon om turmuligheter og -forslag på andre språk enn norsk. Noen norske respondenter har også svart at de savnet informasjon om turmuligheter, slik at det kan tenkes at denne informasjonen heller ikke er godt nok tilgjengelig på norsk. Et flertall av respondentene ønsket helst å kunne finne informasjon før avreise på turen, og et stort flertall foretrekker bruk av internett til dette. Her er det et potensiale for å gjøre informasjon om friluftsmuligheter i Lyngsalpan lett tilgjengelig.

Informasjon om og kjennskap til Lyngsalpan spres ellers gjennom at de besøkende deler opplevelsene sine på sosiale medier. Dette er i hovedsak god reklame for Lyngsalpan som turistdestinasjon, men eksponering på sosiale medier kan også føre til overbelastning av sårbare områder eller inspirere adferd som er farlig i omgivelser hvor man må ta ekstra sikkerhetshensyn. Derfor er oppdatert og tilpasset informasjon et viktig ledd i en besøksstrategi.

Bruken av området og aktiviteter som oppgis av respondentene gjenspeiler at undersøkelsen ble utført på sommerhalvåret. Dagstur til fots er den vanligste aktiviteten. Det er en relativt liten andel som går på turer som varer over flere dager, 18 prosent har oppgitt en tur med varighet over én dag. Antageligvis er den reelle andelen lavere, fordi noen respondenter kan ha tolket spørsmålet som hvor mange dager de oppholdt seg i

nærheten av Lyngsalpan, også utenfor landskapsvernområdet. Andelen på 70 prosent i etterundersøkelsen som oppga at de overnattet i eller i nærheten av landskapsvernområdet utgjøres nok i stor grad av personer som overnattet utenfor verneområdet, for eksempel nede ved sjøen på Lyngenhalvøya. Mange oppga for eksempel i etterundersøkelsen at de overnattet i Lyngseidet, Svensby eller Sørlenangsbotn. Dessuten er det en svært liten andel (5,4 %) som oppga at de var på en sammenhengende flerdagstur hvor de overnattet på ulike steder. Langt mer vanlig var det å enten overnatte på ett sted hvor de besøkende foretok dagsturer, eller å foreta dagsturer fra ulike innfallsporter.

Hovedinteressen blant de besøkende i Lyngsalpan er i all hovedsak tradisjonelt turfriluftsliv. Tre fjerdedeler av respondentene i etterundersøkelsen oppga at de var svært interessert i dette. Det er imidlertid også en ikke ubetydelig andel som er interessert eller svært interessert i moderne turfriluftsliv, som klatring, randonee, elvepadling og kiting. Lyngsalpan er et område som egner seg godt til utøvelse av slike aktiviteter. Motoriserte friluftsaktiviteter er det imidlertid svært få som er spesielt interessert i, og det kommer også fram at de fleste er negative til motorisert aktivitet som helikopterflyving og dronebruk i landskapsvernområdet. Enkelte har også oppgitt snøscooterkjøring som en forstyrrende faktor, uten at holdningene til dette er undersøkt blant alle respondentene.

Respondentene i selvregistreringsundersøkelsen har svart på hvor viktige ulike kvaliteter er når de ser for seg sitt idealområde. Vurderingene av disse spørsmålene er satt sammen til en skala som viser de besøkendes purismegrad. Skalaen gir en enkel vurdering av hvor opptatt turgåere er av å finne lite eller mye tilrettelegging i områdene hvor de ferdes, og hvor opptatt de er av å komme seg utenfor allfarvei, dit hvor det er få spor etter andre turgåere. I Lyngsalpan landskapsvernområde ser det ut til at det kommer relativt mange besøkende som er på jakt etter det uberørte og rene friluftslivet. Det er en ganske stor andel høy- og mellompurister sammenliknet med mange andre verneområder og turistgrupper som er kartlagt. Dette kan nok delvis ha sammenheng med at det er mange utlendinger i Lyngsalpan, som er kjent for å være mer puristiske enn nordmenn. Men grunnen til at disse besøkende trekkes til nettopp Lyngsalpan henger nok sammen med det særegne landskapet og fraværet av masseturisme som i større grad preger tilsvarende fjellmassiv i Kontinentaleuropa.

Undersøkelsen har kartlagt hvilken form for tilrettelegging som er etterspurt blant de besøkende. Svarene på hva respondentene ser etter i sitt idealområde kan også kaste lys over hvilken tilrettelegging de ønsker. Tilretteleggingstiltakene som respondentene vurderer som av størst betydning i gjennomsnitt er de «klassiske» tiltakene som parkeringsmuligheter og informasjonstavler ved innfallsportene, bruer over elver og tydelig merking av stiene. Skilt ved stikryss og utlegging av stokker/klopper i myrpartier vurderes også som viktig av gjennomsnittet. Gjennomgående vurderes også kvaliteten på disse tiltakene i Lyngsalpan til å være tilfredsstillende (score høyere enn 4 i snitt på en skala fra 1 til 7). Når vi ser på kjennetegn ved idealområdet, som flere har svart på i selvregistreringsundersøkelsen, er det de samme tiltakene som oppleves som viktige av respondentene, med tydelig skilting og merking på topp to, og klopper på plass tre. På det direkte spørsmålet om de besøkende var fornøyde med tilretteleggingen svarer tre fjerdedeler at de var «godt fornøyd», nesten en fjerdedel at de var «ganske fornøyd» og kun en halv prosent at de var «misfornøyd». Det er ikke spesielt store variasjoner på dette punktet på de forskjellige innfallsportene. Det er også mer konkrete tilbakemeldinger som har kommet inn gjennom undersøkelsen. I kommentarfeltene har noen besøkende gitt tilbakemelding om at det enkelte steder på stien og i enkelte stikryss var vanskelig å finne merkingen. Flere mener det er mangler ved merkingen og skiltingen spesielt på Ullsfjordsiden av Lyngsalpan, ved Lakselvbukt/Hompan, Faueldalen, Svensby, Nord- og Sørlenangen (men Fastdalen og Steindalen på østsiden trekkes også fram av noen som områder det kunne vært mer tilrettelegging). Fire respondenter har bemerket at det på stien ut til Lyngstuva er en blindvei som leder ut til et stup som ikke er merket som blindvei, og at dette har blitt opplevd som skummelt.

Vernestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde har laget en tiltaksplan for perioden 2016-2019, som senere skal bli en del av forvaltningsplanen og besøksstrategien som er under utarbeidelse. I tiltaksplanen beskrives status på tiltak som er iverksatt og planlagte tiltak i et fireårsperspektiv. Vernestyret har definert fem innfallsporter som prioriteres for tiltak. Det virker å være godt samsvar mellom innfallsportene vernestyret har definert og hvilke innfallsporter som har størst besøk målt i utfylte skjema i selvregistreringsundersøkelsen. Dette gjelder spesielt Lyngstuva, Steindalen, Sørlenangsbotn og Lyngsdalen. Tiltakene som gis oppmerksomhet i tiltaksplanen, som tilrettelegging av parkeringsplasser, toalett og søppelhåndtering, samt merking av stier og etablering av bruer over elver samsvarer også godt med ønskene fra de besøkende som er kartlagt i denne undersøkelsen.

12. Referanser

Andersen, O., Gundersen, V., Wold, L. C., & Stange, E. (2014). Monitoring visitors to natural areas in wintertime: Issues in counter accuracy. *Journal of Sustainable Tourism, Vol 22:4: 550-560* (DOI: 10.1080/09669582.2013.839693).

Fredman, P., Romild, U., Emmelin, L., & Yuan, M. (2009). *Who are the non-compliants? An analysis of non-compliance with on-site monitoring methodology at Fulufjället National Park*. Forskningsprogrammet friluftsliv I förändring. Arbetsrapport. Rapport 9: 1-23 + vedlegg.

Kaxrud Wilberg, K. (2010). *Bortfallsstudie i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. En test av selvregistreingskasser som metode for registrering av ferdsel i naturområder*. NMBU, Inst. for naturforvaltning. Masteroppgave. 39 s. + vedlegg.

Lyngsalpan verneområdestyre. (2016). *Prosjektplan besøksforvaltning*. Prosjektrapport 1/12/2016. 12 s.

Lyngsalpan verneområdestyre. (2018). *Verneområdestyret på studietur i eget område*. Hentet januar 30, 2018 fra www.nasjonalparkstyre.no/Lyngsalpan

Oslo Economics, & Sørensen, O. J. (2018a). *Brukerundersøkelse i Stølsheimen sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2-2018. 55 s. + vedlegg.

Oslo Economics, & Sørensen, O. J. (2018b). *Brukerundersøkelse i Møysalen sommeren 2017*. Oslo Economics. Rapportnummer 2018-4. 58 s. + vedlegg.

Store norske leksikon. (2014). *Lyngsalpan landskapsvernområde*. Hentet januar 2018 fra snl.no/Lyngsalpan_landskapsvernomr%C3%A5de

Vorkinn, M. (2016a). *Bruk og brukere i Langsua sommeren 2015*. Rapport til Nasjonalparkstyret i Langsua nasjonalpark. 63 s.

Vorkinn, M. (2016b). *Bruk og brukere i Femundsmarka og Gutua sommeren 2015*. Rapport til Verneområdestyret i Femundsmarka og Gutilia nasjonalparker. 78 s. .

Wold, L. C., & Selvaag, S. K. (2017). *Brukerundersøkelse i Sølen landskapsvernområde sommeren 2016*. NINA-rapport 1322: 85 s.

13. Vedlegg

13.1 Selvregistreringsundersøkelse

Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahcci 2017

1) Dato: ☐☐ ☐☐

Dag *Mnd*

2a) Hvor er du bosatt?

Nordmenn (Postnr. og sted) .....

Utlendinger (Land) .....

2b) Kjønn/alder: *1* ☐ Kvinne:…….....år *2* ☐ Mann: ……..... år

3a) Hva er hovedformålet med denne turen i Lyngsalpan?

1 ☐ Dagstur til fots *1* ☐ Fiske *1* ☐ Topptur

1 ☐ Flerdagers fottur *1* ☐ Trimtur *1* ☐ Anna, hva?

3b) Varighet på <u>denne</u> turen i Lyngsalpan:

Dagstur: …….. timer Flerdagerstur: ……. dager

4a) Hvor mange er du sammen med på denne turen (inkl. deg selv)? ..... personer

4b) Er turen en "organisert" tur? (Skoleklasse, speidergruppe, turlag el.l.)

1 ☐ Nei *2* ☐ Ja, hva slags gruppe?

4c) Er det barn under 15 år med i turfølget?

1 ☐ Nei *2* ☐ Ja, alderen på det yngste barnet er: ……..… år

5) Hvor mange somre/vintre har du vært i Lyngsalpan tidligere?

1 ☐ Ingen *1* ☐ Somre……..ant*all* *1* ☐ Vintre:…….....ant*all*

6) Er du fornøyd med tilretteleggingen for friluftslivutøverne i Lyngsalpan?

1 ☐ Godt fornøyd *2* ☐ Ganske fornøyd *3* ☐ Misfornøyd

/Snu arket!

7) Har du tidligere vært på flerdagers fottur eller skitur? (Uansett område)

1 ☐ Nei, aldri *2* ☐ 1 gang *3* ☐ 2-5 ganger

4 ☐ 6-10 ganger *5* ☐ 11-20 ganger *6* ☐ Mer enn 20 ganger

8) Tenk deg at du skal gjennomføre en flertimers tur i skogs- /fjellterreng om sommeren. Tenk deg at området er slik DU helst vil ha det – som om det var ditt "idealområde" for en slik tur. Ville det være positivt eller negativt for deg at: (merk av ett tall for hver linje)

	Svært negativt			*Nøy-tralt*			*Svært positivt*
... det finnes tilrettelagte leirplasser med do, ved, bål, søppeldunker	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**
... du kan bli kvitt søppel i utplasserte søppeldunker	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**
... det finnes merkede stier i området	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**
... det er god skilting ved stistart og stikryss i området	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**
... det er lagt ned trestokker til å gå på der stien går over til våt myr	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**
... det finnes hytter med matservering og oppredde senger i området	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**
…du møter mange andre friluftsfolk i løpet av turen	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**
... du kan gå milevis uten å møte et menneske	**1**	2	3	**4**	*5*	6	**7**

9) For deg som kjenner Lyngsalpan fra før, eller er i ferd med å avslutte turen: Hvordan samsvarer Lyngsalpan med ditt «idealområde», jfr. over?

Ikke i det hele tatt 1 ☐ *2* ☐ *3* ☐ *4* ☐ *5* ☐ *Fullstendig samsvar* *9* ☐ Vet ikke

10) Er dette kortet fylt ut på tur inn i eller ut av området?

1 ☐ På tur inn i området *2* ☐ På tur ut av området

11) Til høsten ønsker vi å sende ut et spørreskjema til noen av de som har besøkt Lyngsalpan i sommer. Dersom du/dere kunne tenke deg å gi ytterligere innspill til framtidig forvaltning av Lyngsalpan , vennligst oppgi mail-adressen(e) til de som har svart på dette kortet.

E-mail (*vennligst skriv tydelig!)* ……..……..……

TAKK FOR HJELPA!

13.2 Etterundersøkelse

Velkommen til undersøkelse om Lyngsalpan landskapsvernområde!

I sommer besvarte du et kortfattet spørreskjema da du besøkte Lyngsalpan landskapsvernområde og du sa deg villig til å svare på flere spørsmål om din bruk av Lyngsalpan - her kommer de! Dine svar er viktige for den framtidige forvaltningen og bruken av området. Vi håper du vil ta deg tid til å besvare hele undersøkelsen og er veldig takknemlig for ditt bidrag!

Besøk i Lyngsalpan landskapsvernområde

Bor du i nærheten av Lyngsalpan landskapsvernområde eller har du tilgang til hytte i området?

(1) ☐ Jeg bor i nærheten av Lyngsalpan landskapsvernområde (dvs. innenfor kommunene Balsfjord, Lyngen, Storfjord eller Tromsø)

(2) ☐ Jeg eier/har tilgang til hytte i nærheten av Lyngsalpan landskapsvernområde (dvs. innenfor kommunene Balsfjord, Lyngen, Storfjord eller Tromsø)

(3) ☐ Ingen av delene

2. Har du besøkt Lyngsalpan landskapsvernområde før 2017?

(1) ❑ Nei, aldri.

(2) ❑ Ja

3. Du har tidligere svart at du har besøkt Lyngsalpan før 2017

(1) ❑ Hvor mange somre har du besøkt Lyngsalpan før 2017? _____

(2) ❑ Hvor mange vintre har du besøkt Lyngsalpan før 2017? _____

4. Besøkte du Lyngsalpan landskapsvernområde én eller flere ganger i løpet av siste år?

(1) ❑ Én gang

(2) ❑ Flere ganger

5. Hvordan inngikk besøket i Lyngsalpan landskapsvernområde i den turen du var på?

(1) ❑ Lyngsalpan landskapsvernområde var hovedmålet med turen

(2) ❑ Lyngsalpan landskapsvernområde var en del av en rundreise

(3) ❑ Lyngsalpan landskapsvernområde var en avstikker på vei til/fra et annet sted

6. Når bestemte du deg for å besøke Lyngsalpan landskapsvernområde?

(1) ❑ Mer enn 3 måneder før jeg dro hjemmefra

(2) ❑ 1-3 måneder før jeg dro hjemmefra

(3) ❑ Mindre enn én måned før jeg dro hjemmefra

(4) ❑ Underveis på turen

7. Hvor mange dager var du i Lyngsalpan landskapsvernområde i løpet av det siste året....

...i vintersesongen: jul-påske? _____

...i vårsesongen: etter påske (t.o.m. mai)? _____

...i sommer/høstsesongen: juni-september? _____

...senhøstes: oktober-jul? _____

8. Hvis du var i Lyngsalpan landskapsvernområde sammenhengende i flere dager for å gå tur til fots, hva slags tur(er) gikk du?

1 ❑ Gikk en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder

2 ❑ Overnattet på ett sted og gikk dagsturer fra dette stedet

3 ❑ Tok dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål

4 ❑ Ikke relevant. Jeg var ikke på flerdagstur i Lyngsalpan landskapsvernområde

9. Hvilke turmål har du besøkt i Lyngsalpan landskapsvernområde?

10. Det er mange ulike innfallsporter til Lyngsalpan landskapsvernområde. Hvilke av disse brukte du i 2017?

1. Russelv/Lyngstuva
2. Sørlenangsbotn (Blåvatnet, Aspevatnet)
3. Svensby
4. Koppangen/Fastdalen
5. Kvalvikdalen
6. Lyngsdalen
7. Steindalen
8. Elvevolldalen
9. Tverrdalen
10. Lysvassdalen
11. Piggtindskaret
12. Langdalen/Ellendalen
13. Goverdalen
14. Faueldalen
15. Fornesdalen

11. Skriv eventuelt inn andre innfallsporter du har benyttet siste år:

12. Overnattet du i eller i nærheten av Lyngsalpan landskapsvernområde i forbindelse med besøket/besøkene dine det siste året?

(1) ❑ Ja

(2) ❑ Nei

13. Hvordan overnattet du, og hvor mange netter?

	Antall netter	Hvor?
Hotell/pensjonat/fjellstue		
Turisthytte (der du betaler for å overnatte)		
Almenningshytte e.l. der du betaler for å overnatte		
Tilrettelagt (camping)plass for campingvogn/bobil/telt der du betaler for å overnatte		
Tilrettelagt plass for campingvogn/bobil/telt der du ikke betaler for å overnatte		
Telt/lavvo/åpen himmel utenom tilrettelagt plass		
Åpen koie/bu (der du ikke betaler for å overnatte)		
Privat hytte/seter (der du ikke betaler for å overnatte)		

Privat hos bekjente/familie e.l. (der du ikke betaler for å overnatte)		
Annet		

Friluftsliv i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år

14. Hvilke friluftslivaktivteter utøvde du i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

1❑ Fottur
2❑ Klatring

3❑ Topptur til fots

4❑ Sykkel på vei

5❑ Sykkel på sti/utenom vei

6❑ Fiske

7❑ Jakt

8❑ Skitur

9❑ Andre aktiviteter (eks. padling, båttur, ridning, bærplukking, løpetur, hundekjøring, kiting, geocaching, fotografering o.a.), hvilke aktiviteter?

15. Hva slags sykkel benyttet du da du syklet på vei i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

1 ❑ El-sykkel

2 ❑ Vanlig sykkel

3 ❑ Stisykkel/fatbike

16. Hva slags sykkel benyttet du da du syklet på sti/utenom vei i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

1 ❑ El-sykkel

2 ❑ Vanlig sykkel

3 ❑ Stisykkel/fatbike

17. Hvordan type jakt har du utøvd i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

1 ❑ Jakt på småvilt

2 ❑ Jakt på storvilt

18. Hva slags type skitur har du vært på i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år? (Flere svar er mulig)

1 ❑ Med fjellski/turski

2 ❑ Langrennski

3 ❑ Med toppturutstyr (randonee, telemark e.l.)

19. Du har svart at du drev med andre aktiviteter i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år, hvilke aktiviteter var dette?

Bruk av sti/vei

20. Hvor mye av tida brukte du merkede/tydelige stier og veier når du gikk eller syklet i Lyngsalpan landskapsvernområde siste år?

1 ❑ Alltid

2 ❑ Ofte

3 ❑ Av og til

4 ❑ Sjelden

5 ❑ Aldri

6 ❑ Ikke relevant

Informasjon og bruk av sosiale medier

21 Skaffet du deg informasjon om Lyngsalpan landskapsvernområde før du kom til området i 2017?

(1) ❑ Ja
(2) ❑ Nei

22. Hvor hentet du informasjon fra? *(Kryss av for alle aktuelle alternativer)*

(1) ❑ Fra venner/slektninger/bekjente
(2) ❑ Fra blogg/facebook/sosiale medier ellers
(3) ❑ Fra internett ellers
(4) ❑ Fra reisehåndbok
(5) ❑ Fra brosjyre
(6) ❑ Fra et turistkontor/informasjonssenter
(7) ❑ Fra en turapp
(8) ❑ På annen måte

23. Hvilke nettsider fikk du informasjon fra?

24. På hvilken annen måte skaffet du deg informasjon om Lyngsalpan landskapsvernområde?

25. Hvor lett var det å finne den informasjonen du ønsket?

(1) ❑ 1 Svært vanskelig
(2) ❑ 2
(3) ❑ 3
(4) ❑ 4

(5) ❑ 5
(6) ❑ 6
(7) ❑ 7 Svært lett

26. Hvilken informasjon var det vanskelig å finne?

27. Dersom forvaltningsmyndigheten for Lyngsalpan landskapsvernområde skulle gi mer informasjon om området, når/hvor ville du helst hatt denne informasjonen? (Flere svar er mulig)

(1) ❑ Før avreise hjemmefra
(2) ❑ Underveis fra bostedet til Lyngsalpan landskapsvernområde
(3) ❑ På parkeringsplasser/innfallsporter til Lyngsalpan landskapsvernområde
(4) ❑ Inne i selve området

28. Hvordan ville du helst hatt informasjon om Lyngsalpan landskapsvernområde før avreise hjemmefra? (Flere svar er mulig)

(1) ❑ Reisehåndbøker
(2) ❑ Internett
(3) ❑ Via mobiltelefon (app)
(4) ❑ Annet

29. På hvilken annen måte ville du hatt informasjon før avreise?

30. Hvordan ville du helst hatt mer informasjon om Lyngsalpan landskapsvernområde ved parkeringsplasser/innfallsporter til verneområdet. (Flere svar er mulig)

(1) ❑ Muntlig informasjon fra naturoppsyn
(2) ❑ Informasjonstavler
(3) ❑ Via mobiltelefon (app)
(4) ❑ Brosjyrer i selvbetjeningsautomater
(5) ❑ Informasjonssenter
(6) ❑ Annet

31. **På hvilken annen måte ville du hatt informasjon ved parkeringsplasser/innfallsporter til Lyngsalpan landskapsvernområde?**

32. Hvordan ville du helst hatt informasjon om Lyngsalpan landskapsvernområde inne i verneområdet? (Flere svar er mulig)

(1) ❑ Muntlig informasjon fra naturoppsyn du treffer på ute i fjellet
(2) ❑ Via mobiltelefon (app)
(3) ❑ Gjennom aktivitetsfirmaer/overnattingsbedrifter
(4) ❑ Brosjyrer på turisthyttene inne i området
(5) ❑ Lysbildeforedrag/kåseri på turisthyttene inne i området
(6) ❑ Guida turer i regi av naturoppsynet
(7) ❑ Informasjonsskilt om kulturminne
(8) ❑ Annet

33. På hvilken annen måte ville du hatt informasjon om Lyngsalpan landskapsvernområde inne i verneområdet?

34. Delte du dine opplevelser i Lyngsalpan landskapsvernområde via sosiale medier?

(1) ❑ Nei
(2) ❑ Ja

35. Hvor mange ganger (ca.) delte du dine opplevelser via sosiale medier?

36. Hvilke sosiale medier brukte du? Flere svar er mulig

(1) ❑ Facebook
(2) ❑ Twitter
(3) ❑ Instagram
(4) ❑ Annet

37. Utover Facebook, Twitter eller Instagram, hvilke andre sosiale medier brukte du til å dele dine opplevelser i Lyngsalpan landskapsvernområde?

Dine opplevelser i Lyngsalpan landskapsvernområde

38. Hvor viktig var de følgende årsakene for at du besøkte Lyngsalpan landskapsvernområde i 2017?

	Ingen betydning						Svært stor betydning	Vet Ikke
	1	2	3	4	5	6	7	9
Å oppleve en helt spesiell natur	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muligheter for å se dyr/fugler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det er mange fjelltopper å gå på	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Området er godt tilrettelagt med stier og turisthytter for de besøkende	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
En treffer få andre i området	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Terrenget er lett å ferdes i	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gode fiskemuligheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gode padlemuligheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Å føre tilsyn med husdyr på beiteområder	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bedrive jakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muligheter for guidet/organisert tur								

39. I hvilken grad opplevde du følgende under ditt besøk/dine besøk i Lyngsalpan landskapsvernområde i 2017?

	Ikke i det hele tatt	Bare minimalt	Til en viss grad	Det meste av tiden	Hele tiden	Ikke relevant
Stillhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Natur uten menneskelig påvirkning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ren natur	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lite forstyrrelser fra andre besøkende (utenom eget turfølge)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Naturopplevelser utenom det vanlige	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tilrettelegging

40. Først vil vi gjerne vite hvor viktige ulike tiltak er/var for deg når du ferdes i Lyngsalpan landskapsvernområde?

	Ikke viktig i det hele tatt 1	2	3	4	5	6	Svært viktig 7	Vet ikke 9
Skilt ved stikryss som viser avstand og retning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tydelig merking av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bruer som gjør elver/bekker lette å krysse	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Enkle teltplasser utenom turisthyttene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Enkle teltplasser ved turisthyttene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klopper i bløte partier av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeringsmuligheter ved innfallsportene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Å treffe oppsyn i løpet av turen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjonstavler ved innfallsportene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilrettelegging med utedo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

41. Så vil vi gjerne vite hvordan du opplevde kvaliteten på forekomsten av de samme tiltakene i Lyngsalpan landskapsvernområde?

	Svært dårlig/ mangelfullt 1	2	3	Verken dårlig eller bra 4	5	6	Svært bra 7	9 Vet Ikke
Skilt ved stikryss som viser avstand og retning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Merking av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bruer over elver/bekker	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Enkle teltplasser utenom turisthyttene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Enkle teltplasser ved turisthyttene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klopper i bløte partier av stiene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeringsmuligheter ved innfallsportene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Møter med oppsyn i løpet av turen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Informasjonstavler ved innfallsportene	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilrettelegging med utedo	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

42. Var det noe sted i Lyngsalpan landskapsvernområde du opplevde tilretteleggingen som spesielt dårlig?

43. Hvor enig eller uenig er du i disse utsagnene, når det gjelder Lyngsalpan landskapsvernområde?

	Helt uenig 1	**2**	**3**	**Verken enig eller uenig 4**	**5**	**6**	**Helt enig 7**	**Vet ikke 9**
Det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det er greit at noen stier også kan brukes av syklister	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det er greit at noen stier også kan brukes til ridning	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det er for mye folk i noen områder i høysesongen	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Hovedstiene bør være forbeholdt fotturister	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det er enkelt å finne områder der du kan være for deg selv	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det er blitt for stor slitasje på noen stier i området	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det burde være tillatt å bruk helikopter/fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige fjelltopper/områder	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det burde være tillatt med idrettsarrangementer i verneområdet	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑

Det er en ekstra kvalitet med husdyr på beite	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑
Det er forstyrrende å se/høre drone(r) i området	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑	(5) ❑	(6) ❑	(7) ❑	(9) ❑

44. Møtte du andre besøkende du reagerte negativt på?

(1) ❑ Nei
(2) ❑ Ja

45. Hva var det du reagerte negativt på i situasjonen(e)?

Verneområdestatusen

46. Visste du at Lyngsalpan var vernet som et landskapsvernområde før du besøkte området siste år?

(1) ❑ Ja
(2) ❑ Nei

47. Det at Lyngsalpan er landskapsvernområde, påvirket det valget om å komme hit?

(1) ❑ 1 Ikke i det hele tatt
(2) ❑ 2 I en viss grad
(3) ❑ 3 I svært stor grad

48. Har du besøkt andre verneområder i Norge eller i utlandet i 2017? (Med verneområder menes både landskapsvernområder og nasjonalparker)

(1) ❑ Nei
(2) ❑ Ja, i Norge
(3) ❑ Ja, i utlandet

49. Hvilke andre verneområder i Norge har du besøkt i 2017?

50. Har du besøkt andre verneområder i Norge eller i utlandet tidligere (før 2017)?

51. Vet du om følgende tiltak/aktiviteter er tillatt i landskapsvernområder?

	Ja	Nei	Vet ikke
Er det tillatt å ta tørre kvister for å brenne bål, i den perioden bålbrenning er tillatt?	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑
Er jakt, fangst og fiske tillatt?	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑
Kan alle som vil kjøre snøscooter?	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑
Kan du gå hvor du vil?	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑

52. Oppfatter du Lyngsalpan landskapsvernområde som et villmarksområde?

(1) ❑ Nei, ikke i det hele tatt

(2) ❑ Ja, deler av området

(3) ❑ Ja, hele området

53. Hvilke deler av landskapsvernområdet oppfatter du ikke som et villmarksområde?

Om deg

54. Hvor sterkt knyttet føler du deg til Lyngsalpan landskapsvernområde?

(1) ❑ 1 Ingen spesiell tilknytning
(2) ❑ 2
(3) ❑ 3
(4) ❑ 4
(5) ❑ 5
(7) ❑ 6
(6) ❑ 7 Svært sterkt knyttet til

55. Hvor mange ganger har du vært på en flerdagers fottur eller skitur? (med flerdagers mener vi en lengre, sammenhengende tur der du overnatter underveis)

(1) ❑ Aldri
(2) ❑ 1 gang
(3) ❑ 2-5 ganger
(4) ❑ 6-10 ganger
(5) ❑ 11-20 ganger
(6) ❑ Mer enn 20 ganger

56. Hvor interessert er du i ulike former for friluftsliv?

	Ikke interessert	Litt interessert	Interessert	Svært interessert
Tradisjonelt høstingsfriluftsliv (matauk er et viktig motiv, som jakt, fiske, bær/sopplukking)	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑
Turfriluftsliv (turer til fots og/eller på ski, herunder randonee/telemark)	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑
Moderne friluftsliv (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr eks. terrengsykling, klatring, kiting, elvepadling, hanggliding)	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑
Motoriserte utendørsaktiviteter (eks. båtsport, snøscooterkjøring)	(1) ❑	(2) ❑	(3) ❑	(4) ❑

57. Hvor er du bosatt?

(1) ❑ Norge
(2) ❑ Sverige
(3) ❑ Finland
(4) ❑ Tyskland
(5) ❑ Italia
(5) ❑ Sveits
(6) ❑ Annet land

58. Vennligst oppgi ditt postnummer (Hvis svart «Norge» på spr. 57)

59. Hvilket land er du bosatt i? (Hvis svart «Annet land» på spr. 57)

60. Hvor gammel er du?

61. Er du?

(1) ❑ Kvinne
(2) ❑ Mann

62. Hva er din høyeste fullførte utdanning?

(1) ❑ Grunnskole
(2) ❑ Videregående skole
(3) ❑ Høgskole/universitet 1-3 år
(4) ❑ Høgskole/universitet 4 år eller mer

oslo**economics**

www.osloeconomics.no

post@osloeconomics.no
Tel: +47 21 99 28 00
Fax: +47 96 63 00 90

Besøksadresse:
Kronprinsesse Märthas plass 1
0160 Oslo

Postadresse:
Postboks 1562 Vika
0118 Oslo